

Zalkind lachte. Batmanof glimlachte eveneens.

— Ik heb toevallig een gesprek tussen Aljosja Kofsjof en Topolef gehoord. Heeft de oude baas geen verzoek ingediend?
— vroeg Wasili Maximowitsj.

— Ja. Met aanbevelingen van Kofsjof, Rogof en Nekrasof. Alexej schrijft in zijn aanbeveling, dat hij Topolef reeds in zijn studententijd als een groot Russisch ingenieur gekend heeft.

— Alle respect voor de oude man! Het zou niet slecht zijn, morgen uitvoerig er hem over te spreken. Zijn voorbeeld is leerrijk voor de jonge communisten en voor de jeugd in het algemeen.

— Dat zou jij best kunnen doen, — meende Zalkind.

— Goed. Maar ik geloof, dat het beter zou zijn, indien Alexej over hem sprak. De vriendschap tussen die twee bevalt mij! Wanneer men zo naar hen kijkt, denkt men onwillekeurig: zulk een vriendschap heeft nog nooit bestaan. Een grijsaard en iemand, die nog haast een jongen is. . . . Staan zij tegenover elkaar als leerling en leraar? Nee. Wij kunnen toch moeilijk beweren, dat Aljosja een leerling van Koezma Koezmitsj is! Eerder omgekeerd. Zijn zij familie van elkaar? Buren? Partners bij dammen of schaken? Nee en nog eens nee! Deze vriendschap is sterker, hechter gefundeerd. . . . Zij zijn vrienden, omdat zij dezelfde inzichten over de toekomst hebben. Het is werkelijk interessant, hoe dat zo gekomen is. Ga maar eens na! Zowel jij als ik en ook Beridze, wij allen hebben ons verkeerd gedragen jegens de oude man. Wij wisten hem niet tactvol en fijngevoelig tegemoet te komen. Eigenlijk hebben wij Topolef eerst eenvoudig met Groebksi op één lijn gesteld, of juist: bijna op één lijn gesteld. Kofsjof was scherpzinniger dan wij, hij zag, dat Topolefs dik opgelegde loyaliteit tegenover Groebksi niets anders was dan de typische pose van een intellectueel van het oude slag. „Ach, de nieuwe directie scheldt op Groebksi. Dan zal ik hem prijzen. Ik zou zelf op hem schelden, als hij het heft nog in handen had. Maar hij heeft nu niets meer in te brengen, en ik ga hem ondersteunen.” En niet alleen, dat Alexej Topolefs aard juist doorgrondde, hij wist ook de sleutel tot zijn hart te vinden. Beridze is immers, toen hij de oude man beu was, eens bij mij gekomen met het verzoek Topolef over te plaatsen. Ik sprak er met Kofsjof over; deze begon Topolef vurig te verdedigen: „Ik geloof, dat hij anders zal worden, ik beloof u, dat ik invloed op hem zal oefenen, dat moet geleidelijk gaan.” En hij heeft invloed op hem geoefend! Op een nacht — ik sliep met hen beiden in één kamer — hadden zij een fluisterend gesprek. De oude had een brief van het front ontvangen, van

zijn neef Wolodja. Naar aanleiding hiervan spraken zij over de oorlog en de toekomst.

Topolef vroeg Alexej, hoe hij zich de naoorlogse wereld voorstelde, of het enkel peis en vree zou zijn. Alexej zei spottend: „Verlang je nu alweer naar rust en vrede?” De oude man antwoordde heftig van niet: het interesseert hem slechts. Waarop Alexej zei: „Het zou verkeerd zijn te verwachten, dat na de oorlog de vrede aanbreekt. De strijd gaat in een andere vorm verder. . . . Hij gaat verder tot de eindoverwinning.” Jij had eens moeten horen, waarover zij het hadden, en hoe! . . . — Batmanof zweeg en nam weer een slok thee. Wasili Maximowitsj hield van sterke thee. — Van wie heb je nog meer een verzoek om opname in de partij, Michail?

— Van Silin. Hij verzoekt hem van aspirant-lid tot volwaardig lid te maken. Zalkind zocht tussen zijn paperassen, tot hij vond, wat hij nodig had. „Hier in het Verre Oosten ben ik opgegroeid en heb ik werken geleerd. Nu is het oorlog, mijn plaats in de strijd is in de arbeid, op het bouwbedrijf. Indien ik waardig bevonden word, verzoek ik mij als partijlid op te nemen. Ik wil mijn werk op het bouwobject als bewust communist verrichten.”

Batmanof vertelde de partij-organisator van zijn gesprek met Rogof.

— Die kerel bruist van kracht; als je hem wilt omdraaien, moet je je schouder tegen hem aanzetten. Wanneer ik met hem spreek, voel ik gewoon, hoe zijn botten knakken. Ditmaal heb ik de boog wat al te strak gespannen, geloof ik. — Hij zweeg even en riep toen met fonkelende ogen uit: „Het is werkelijk kostelijk, hoe Rogof mij verzocht hem het eiland toe te vertrouwen!”

Aan de uitdrukking van Zalkinds gezicht zag Batmanof, dat de partij-organisator zich bijzonder voor het verhaal over Rogof interesseerde. Deze verhoogde belangstelling prikkelde Batmanofs nieuwsgierigheid, en Wasili Maximowitsj kon niet nalaten te vragen:

— Lijkt het maar zo of zit je mij werkelijk zo op te nemen? Ben jij van mij vervreemd, sinds dat ik hier ben?

Zalkind stond abrupt op en liep naar het venster. Door het schone, ijsvrije raam had men een uitzicht over vrijwel het gehele bouwterrein tot aan de zeestraat. Het lag te schitteren in de zon. Toen wendde Zalkind zich met zijn goedmoedige glimlach tot Batmanof en zei:

— Ik heb over jou nagedacht, en jouw verhaal over je botsing met Rogof bevestigt mijn gedachten.

— Heb jij over mij nagedacht? Wat valt er over mij na te denken?

— Kalm aan, ik zal het je dadelijk vertellen. . . . Een beetje geschiedenis. . . . Vijf jaar geleden werd er eens in het bureau van het stedelijk partijcomité over jou gesproken. Men zei, dat jij voor kritiek niet erg toegankelijk bent, over de kleine mensen heen ziet, hen door je gezag en je positie als het ware omlaag drukt. Veel kameraden gingen te ver, dat komt meer voor. Een noemde je zelfs een kleine Napoleon.

— Interessant! — riep Batmanof, kennelijk in zijn wijk geschoten, uit.

— Wind je niet op, dit behoort toch tot het verleden. In zekere, zij het niet boosaardige mate, heb jij toch aan dezelfde zwakte geleden, die jij nu in Rogof ontdekt hebt. Toen ik jou vorig jaar herfst in Nowinsk weer ontmoette, was ik natuurlijk benieuwd of jij veranderd was. Jij weet even goed als ik, dat het bij ons soms zo gaat: een waardig en sterk man, die het vertrouwen der partij geniet, klimt op tot een leidende functie. Een tijd lang gaat alles goed. Dan verliest deze kameraad het contact met de bron van zijn kracht. Hij begrijpt niet meer, dat hij zonder volk, zonder collectief, zonder partij een ronde nul is, zoals jij pleegt te zeggen. Hij gaat mettertijd geloven, dat hijzelf de bron van zijn kracht is en de enige oorzaak van alle successen.

— Hoe vaak hebben wij al niet samen gesproken. Herinner jij je de nacht van zeven op acht November? Maar iets dergelijks heb je mij nooit gezegd. . . . Jij vindt dus, dat ik een kleine Napoleon geworden ben? — vroeg Batmanof verbaasd en ongelovig.

— Nee, dat geloof ik niet. Zulke vragen hoef jij mij heus niet te stellen. Wij begonnen tezamen het collectief van onze staf te vormen. Ik geef toe, dat ik vreesde, dat jij de rol van het kantoor groter zou maken, of juist: de betekenis van de sectoren, die in wezen toch de pijpleiding aanleggen, verkleinen. Ik vond, dat jij te lang binnen de muren van het hoofdkantoor bleef. Er bestaat naast waarachtig scheppen toch ook een administratief-bureaucratisch scheppen. Het werk is in volle gang, de pennen krassen, de schrijfmachines ratelen. . . .

— Jij begrijpt evengoed als ik de betekenis van het leidende apparaat voor het bouwobject, vooral in de organisatorische periode.

— Natuurlijk begrijp ik die en ik heb je doelbewuste streven indertijd hoog aangeslagen. Wij allen hunkerden naar het traject, jij niet minder dan wij, maar jij hebt iedereen tegengehouden. — Zalkind glimlachte ondeugend. — Zoals je weet, heb

ik het intussen nodig geacht de vertegenwoordigers der sectoren met de mensen van het hoofdkantoor op een partijconferentie te verenigen; herinner jij je de redevoering van Tanja Wasiltsjenko en Kotjenef? Tot mijn voldoening zag ik toen, dat jij kritiek juist opvat. Jij bent er niet bang voor en gaat haar niet uit de weg. Zo hebben wij onze strategische veldslag om de olieleiding voorbereid. Het ging daarbij niet zonder fouten en tekortkomingen. Het hoeft niet gezegd te worden, dat wij hier, aan de zeeëngte, met vertraging gekomen zijn. Ik verweet Oemara en de andere communisten, dat zij Pankof aan zijn lot hadden overgelaten. Zij antwoordden mij: „Dat geven wij toe en wij zijn bereid de verantwoording te dragen. . . . Maar waar waren jullie dan? Waarom hebben jullie Pankof alleen gelaten?”

— Wij zullen het liever niet over Pankof hebben. . . . Wij zijn te laat naar de zeeëngte gekomen, dat heb ik al in Roebezjansk toegegeven. Wat wil je eigenlijk? Mij nogmaals verwijten maken?

— Jij laat mij niet uitspreken. Hier in de sector heb ik mij over veel dingen verheugd. . . . Hier heb ik jou in je ware gedaante gezien.

Zalkind wilde roken; hij zocht naar lucifers.

— Wacht nog vijf minuten, dan kun je drie sigaretten na elkaar roken, — zei Batmanof. — Welke gebreken heb je hier aan mij ontdekt?

— Jij sprak van de vriendschap tussen Alexej en Topolef. Ook ik wil van een vriendschap spreken — jouw vriendschap met de mensen, de eenvoudige bouwarbeiders. Ik heb deze vriendschap reeds vroeger opgemerkt. Hier ben jij echter op een andere, nieuwe wijze nader tot de mensen gekomen. Jij bent eenvoudiger, hartelijker geworden. Dat is heel goed. En ook je autoriteit is nog gestegen. En dat je Rogof gewaarschuwd hebt, is ook een goed teken. Ik ben oprecht blij, dat ik met zulk een Batmanof kan samenwerken.

Kennelijk verlegen speelde Batmanof met het deksel van zijn sigarettenkoker en zei geërgerd:

— Nu heb je een toon aangeslagen, die ik liever niet hoor. Kunnen wij niet afspreken, elkaar voortaan geen complimenten meer te maken?

— Dat voorstel neem ik aan. — Zalkind schoof zijn tabouret dichterbij en ging naast Batmanof zitten: — Laten wij dus afspreken, dat wij elkaar van nu af aan alleen nog onaangename dingen zeggen. Ik zal dadelijk beginnen, accoord?

Lachend wreef Batmanof over zijn hals:

— Nu kun je niet meer terug, nu je er zelf op aangedrongen hebt!

— Ziatjkof heeft mij verteld, hoe jij je met zijn methode vertrouwd maakt. Oemara scheinde ook al op, dat hij de chef buizen leert lassen.

— Dat had je niet moeten zeggen! — stond Batmanof geprikkeld op. — Ik houd van elke vorm van vakmanschap. Mijn handen jeuken, als ik mensen bezig zie, die meesters in hun vak zijn. Het is toch interessant zelf een poging te doen.

— Daar heb ik immers niets op tegen! Ik ben zelf een mens en begrijp je volkomen.

— Ziatjkofs methode komt ook de andere sectoren te pas, die van Oemara eveneens.

— Dat bedoel ik juist! Jij moet je er niet toe beperken, goede arbeidsmethoden te verbreiden door ze persoonlijk te laten zien. Jij bent niet Peter de Grote. En ook de tijden zijn inmiddels anders geworden. Wij willen de technische propaganda op de bouwbedrijven gemeenschappelijk op gang brengen, in het groot, met het ware élan! Poesjtsjin laten wij vlugschriften over Oemara en Machof uitgeven. . . . Wij zullen instructeurs van de Stachanof-methode inzetten. Mensen als Ziatjkof en Petrygin. Wij zullen vergaderingen der Stachanof-arbeiders organiseren, eerst in de sectoren, later een algemene, voor het hele bouwbedrijf. Afgesproken?

— Afgesproken, kameraad partij-organisator, — zei Batmanof en reikte hem zijn aansteker. — Nu kun je drie sigaretten achter elkaar roken. . . . Voor je complimenten had ik je niet eens vuur aangeboden. Of zal ik je een glas thee inschenken?

Terwijl zij thee dronken, wisselden zij zonder een woord te zeggen vriendschappelijke blikken.

— Vind je het goed, Wasili, dat ik nog een hachelijk onderwerp aansnijd?

— Ga je gang. . . .

— Als ik het goed begrepen heb, wil je Genka Pankof adopteren.

Wasili Maximowitsj spitste zijn oren en zette zijn glas thee neer:

— Heb je daar soms iets op tegen?

— Waarom zou ik? Ik wil je alleen een vriendschappelijke wenk geven. Zoals je weet, is mijn Ljonka ook een geadopteerde zoon. . . . Hij was echter pas drie jaar oud, toen hij in mijn gezin werd opgenomen. Maar Genka is vijftien. Jij bent nu alleen, met een wond in het hart. . . . Maak hem niet kopschuw.

— Daaraan heb ik ook gedacht en ik begrijp alles, — stond Batmanof op en begon opgewonden door de kamer te ijsberen.

— Pankof heeft hem een grote vrijheid gelaten. Dat was een

verstandige vader, die het verstond, de jongen uit de verte leiding te geven.

— Ook ik zal hem mijn wil en gevoelens niet opdringen.

— Dat is juist, Wasili. Jouw invloed moet onmerkbaar zijn. Jij zult je op de achtergrond moeten houden, zolang hij niet aan jou als vader gewend is.

— Arm kind, ik heb zo met hem te doen! — zuchtte Batmanof zwaar. — Gisteren ben ik bij de telefoongroep geweest en heb ik de jongen gezien. . . . Hij stond bij het bordes en huilde bittere tranen. Het is om gek te worden!

Batmanof ging zitten en steunde zijn hoofd in zijn handen.

De directeur van het bouwobject en de partij-organisator keerden niet dadelijk naar hun plichten terug. Zalkind besloot met de mensen van de sector te praten.

— Je kunt hier werken, — riep Batmanof hem bij de deur terug. — Bij mij hebben zich veel brieven, bevelen en aanwijzingen van het volkscommissariaat opgehoopt, en de post is de laatste dagen in het algemeen blijven liggen. Ik zal mij zonder secretaresse rustig met mijn paperassen bezig houden en jou niet storen.

Zij zaten in twee hoeken van de niet al te grote kamer, elk van hen was met zijn eigen aangelegenheden bezig. Zalkind kreeg achtereenvolgens bezoek van de medewerkers van de sector, communisten zowel als partijlozen. Batmanof haalde paperassen uit het grote dossier, keek ze zwijgend door, voorzag ze van beslissingen, maakte aantekeningen, schreef snel en zonder doorhalingen telegrammen en brieven. Hij was nog steeds onder de indruk van zijn gesprek met Zalkind; nu en dan keek hij naar de partij-organisator en luisterde onwillekeurig naar zijn gesprekken met de bezoekers.

Toen Karpof kwam, trachtte Batmanof uit de aard der vragen te raden, waarom Zalkind hem uitgenodigd had. Karpof keek om naar Wasili Maximowitsj en vertelde met gedempte stem, maar vol vuur over de werkzaamheden op het ijs. „Michail ziet vooruit, dat niemand anders dan Karpof tot secretaris van de partij-organisatie van de sector gekozen wordt en wil nog eenmaal met hem praten,” dacht Batmanof bij zichzelf.

— Iwan Loekitsj, op weg hierheen kwam ik door Nizjnaja Sazanka en heb ik je dorpgenoten ontmoet, — zei de partij-organisator. — Zij vertelden mij over je vertrek en betreurden, dat het daarbij tot een conflict gekomen is. Zij vinden, dat jij als eerste iets van je moet laten horen. Dien je inderdaad niet eindelijk een briefje naar huis te schrijven? Doe het op een toon, of er niets gebeurd is. . . .

Karpof glimlachte.

— Nee, jongeman, zij moeten mij eerst schrijven. Zij hebben mijn hele familie tegen mij opgehitst, omdat zij hoopten, dat ik bang zou worden en niet meer naar het bouwobject zou gaan. . . . Wel, ik zal het overwegen, misschien schrijf ik toch. Wij horen tenslotte bij elkaar en zullen om een ruzie niet uiteen gaan.

Na Karpof ontbood de partij-organisator Oemara en Gontsjaroek bij zich. Toen liet hij Smortsjkof en vervolgens Kofsjof komen. Batmanof was verwonderd over de strenge en droge toon, die Zalkind tegen Alexej aansloeg. Gewoonlijk was Michail Borisowitsj vaderlijk aardig tegen de jonge ingenieur.

— Waarom hebt u Smirnof vastgehouden, kameraad Kofsjof? Op mijn uitdrukkelijke aanwijzing moest hij toch vijf dagen geleden onmiddellijk naar Nowinsk vertrekken om daar een politieke cursus te bezoeken.

— Michail Borisowitsj, ik kan Smirnof niet missen. U weet toch, dat er aan de zeestraat op het ogenblik koortsachtig gewerkt wordt. Tatjana speelt het alleen niet klaar. En per slot van rekening gebeurt er geen ongeluk, wanneer Smirnof de cursus verzuimt.

— Het doet mij verdriet, dat u zo'n kortzichtig practicisme aan de dag legt. Vroeger is mij dat bij u nooit opgevallen. U moest al lang weten, dat het scholingswerk der partij onder geen omstandigheden belemmerd mag worden. Ik wist, dat de werkzaamheden aan de zeeëngte in volle gang waren, en toch gaf ik bevel, van deze sector Smirnof en drie andere kameraden naar Nowinsk te zenden. Voor de anderen moet Rogof mij verantwoording afleggen, u moet het voor Smirnof doen. Hoe komt u er opeens toe, u te mengen in aangelegenheden, die u niet aangaan?

— Ik heb deze kwestie met de directeur besproken. — Alexej was onthutst over de strenge toon van de partij-organisator.

— Kameraad Batmanof heeft in dit geval verkeerd gehandeld, — zei Zalkind scherp. — Het lag niet op zijn terrein, de aanwijzingen van de partij-organisator van het bouwbedrijf te niet te doen. Maar mij verwondert en, ik verheel het niet, kwetst uw onverwachte initiatief. In het uiterste geval had u zich met mij in verbinding moeten stellen en niet met Batmanof.

Zichtbaar ontmoedigd blikte Kofsjof naar Batmanof, bij hem steun zoekend.

— Ik heb inderdaad mijn toestemming gegeven, Smirnof hier te houden, — bekende Wasili Maximowitsj, — en heb daardoor volkomen onnodig uw onjuistheid versterkt, kameraad Kofsjof. Herstelt u onmiddellijk mijn en uw fout door Smirnof naar de cursus te laten gaan.

Alexej stond bij de tafel en speelde met een meetband. Hij wilde niet heengaan zonder deze kwestie met Zalkind in het reine gebracht te hebben.

— Ik heb inderdaad fout gehandeld, — zei hij bedroefd. — Ik verzoek u het niet verkeerd uit te leggen. Ik had geenszins de bedoeling u te krenken, Michail Borisowitsj. De zaak scheen mij eenvoudiger dan zij in werkelijkheid is.

— Een slechte verontschuldiging, — viel Zalkind hem in de rede. — Wij zullen het hierbij laten! Neem mijn woorden voor de toekomst goed in u op en basta!

Kofsjojf ging met tegenzin weg. Zalkind glimlachte, zijn gezicht nam dadelijk een goedmoedige uitdrukking aan.

— Ik zie, dat wij elkaar toch in de weg staan. Kennelijk moeten wij niet in hetzelfde hol kruipen.

— Wij zullen ons best doen het vandaag tenminste uit te houden en niet in verschillende holen te kruipen, — antwoordde Batmanof op dezelfde gekscherende toon.

Zij zetten zich weer aan het werk. Er werd geklopt — Kondrin kwam binnen. De partij-organisator had hem geroepen om met hem kennis te maken en iets naders te horen over de vrijwillige bijdrage voor de aankoop van een escadrille vliegtuigen, dat de naam „De Bouwer van de Olieleiding” zou krijgen; Michail Borisowitsj had bovendien belangstelling voor de mening van de hoofdboekhouder over Merzljakof. Waren er bewijzen, dat de vroegere chef van de post zich aan de staatskas vergrepen had?

Kondrin was het eerste ogenblik verlegen, doch herkreeg spoedig zijn zelfbeheersing en antwoordde verstandig en rustig op de vragen van de partij-organisator. Batmanof keek weer van zijn papier op en sloeg de hoofdboekhouder van terzijde gade. Hij stond Wasili Maximowitsj ook nu niet aan, ofschoon hij een zeer intelligente, zakelijke en ernstige indruk maakte. Hij gaf zich een goede houding, alleen werkten zijn al te dienstwillige antwoorden een beetje storend.

„Kan antipathie werkelijk alleen en uitsluitend door een onaantrekkelijk voorkomen en enige onbewezen verdenkingen opgeroepen worden?” vroeg Batmanof zich af. Daarbij richtte hij zijn blik op de partij-organisator, wiens karakter zelfs in zijn uiterlijk duidelijk tot uitdrukking kwam: een openhartig, vermetel gezicht, een rechte blik, ongedwongen gebaren.

— Wasili, — wendde Zalkind zich tot hem, nadat Kondrin was heengegaan. — Heb jij nog niet genoeg van je kanselarijwerk? Kom mee, laten wij wat door de sector gaan wandelen. Vergeet niet, dat wij vandaag de arbeidsbrigade van Oemara

Mahomed de rode vaan en Machof de wimpel en de rode motor-
kap moeten uitreiken.

Een vage angst had Kondrin aangegrepen, toen hij vernam, dat Zalkind hem liet roepen. Door zijn hoofd schoot de gedachte, dat Serjogin zijn woord niet gehouden had. De boekhouder ging naar Zalkind met de bedoeling, een bekentenis af te leggen. Dit was echter onnodig, want het gesprek verliep rustig en zakelijk. Toch kwam het Kondrin voor, dat de partij-organisator hem voortdurend onderzoekend aankeek. Maar misschien keek hij alle nieuwe mensen zo onderzoekend aan. Niettemin had het gesprek met Zalkind Kondrin tot het uiterste opgewonden. Na afloop ervan, zat hij doelloos in zijn kleine kantoor, slenterde toen over het bouwterrein en kwam ongemerkt bij de mechanische werkplaats, waar Serjogin arbeidde.

De werkcabine van de mecaniciën was door een nieuwe planken wand van de nog niet voltooide werkplaats afgescheiden. Serjogin, die op een machineonderdeel van gegoten ijzer zat te neuriën, bekeek een voor hem op de grond uitgespreide grote constructietekening. Zojuist had hij met Filimonof het schema van een belangrijk onderdeel van de pomp op een vel tekenpapier overgebracht, en Filimonof was met het ontwerp naar Beridze gelopen. In de tekening verdiept, merkte Serjogin Kondrin niet op. Deze schopte een metalen onderdeel weg en vloekte.

— Zit jij te zingen onder je werk, rotmecaniciën? — vroeg hij giftig.

Serjogin zweeg, haalde het machineonderdeel, dat Kondrin had weggeschopt, naar zich toe en verdiepte zich weer in de tekening. Op zijn gezicht verscheen een weerbarstige uitdrukking.

Kondrin, die steeds woedender werd, schopte het geheel onschuldige machineonderdeel weer weg en greep Serjogin bij zijn kraag.

— Wat wil je van mij, waarom kom je hier je woede koelen? — rukte Serjogin zich los. — Loop naar de duivel!

— Nee, rund, ik laat mij niet zo gemakkelijk naar de duivel sturen, — siste Kondrin, terwijl hij hem door elkaar schudde. — Wij zitten aan elkaar vast, wij moeten dezelfde weg bewandelen. Jij kunt je niet van mij losmaken en naar Zalkind lopen. Van mij uit is er maar één weg — naar het graf. En ik zal je er met alle comfort inleggen, daar kun je van op aan.

— Laat mij met rust! Anders roep ik om hulp! — riep Serjogin toonloos uit, geschrokken van Kondrins vreselijk vertrokken gezicht.

Deze drukte zijn hoofd tussen zijn schouders en keek angstvallig om zich heen. Toen liet hij de mecaniciens los. Serjogin wreef zich over zijn nek en ging naar de draaibank, die bij het venster stond.

— Ik zie, dat jij op het andere paard wedt en mij voor dertig zilverlingen wilt verkopen. Pas op je tellen, rund! Jij bent net zo goed een gevangene als ik!

— Ik ben geen gevangene, maar een vrij man! Ik heb geboet voor mijn misdaad!

— Onzin! Die schandvlek kun je niet afwassen, daarmee zul je je leven lang rondlopen.

— Wat wil je eigenlijk van mij? Niemand legt je toch iets in de weg.

— Ik wil weten, of jij mij bij de partij-organisator hebt aangebracht. Hij neemt mij verdomd nauwkeurig onder de loupe.

— Ik heb niets gezegd. Maar als jij mij niet met rust laat, zal ik mijn mond eens opendoen! Ik geloof niet, dat jij eerlijk geworden bent. Je bent en blijft een bandiet....

Met één sprong was Kondrin bij de mecaniciens.

— Nog één kik, en ik maak je koud! Voel je er voor, dit dingetje tussen je ribben te krijgen? — Kondrin zette Serjogin een dolk op zijn borst.

— Mag men dan geen woord meer tegen je zeggen? — mompelde Serjogin, die ontzet naar het mes staarde.

— Denk na, wat je zegt. — Tevreden over het bereikte effect, borg Kondrin het mes weg. — Je kent mij, rund. Nog een enkel woord, en ik maak biefstuk van je.

— Waarom val je mij toch steeds lastig? Wat heb ik je aangedaan? Ik zit hier vreedzaam te werken.

— Werken, — aapte Kondrin hem na. — Kijk die enthousiasteling eens aan! Ezel!

Serjogin wierp de boekhouder een woedende blik toe, maar beheerste zich. Kondrin ging op een krukje zitten en stak een sigaret op. Bij de herinnering aan zijn gesprek met Zalkind knarsetandde hij. Plotseling bezon hij zich en sprong op.

Op dit moment keerde Filimonof in de werkplaats terug. Op de drempel kwam hij Kondrin tegen. Filimonof viel het op, dat Serjogin een ander mens was geworden. De mecaniciens was gedrukt, van zijn levendigheid van zoëven was geen spoor over. Zonder enige belangstelling luisterde hij naar het bericht, dat Beridze van Terehof, de directeur van de fabriek in Nowinsk, een telegram had ontvangen, waarin deze toestemde, de ontbrekende pomponderdelen te vervaardigen.

— Wat hebt u met Kondrin? — vroeg Filimonof. — Wat

hebben jullie met elkaar te maken? Noch naar zijn leeftijd, noch naar zijn vak past hij bij u. . . .

— Wij hebben niets met elkaar te maken, — haastte Serjogin zich te antwoorden. — Hij is een oude kennis van mij en komt mij af en toe eens opzoeken, eenvoudig om wat te praten. . . .

— Nauwelijks had de mecanicien dit gezegd, of hij bedacht verlegen, dat Kondrin hem verboden had, er zelfs ook maar gewag van te maken, dat zij elkaar van vroeger kenden. . . .

VIJFDE HOOFDSTUK

Het dagelijks leven der bouwarbeiders

Op het ijs van de zeeëngte lagen, evenwijdig aan de met dynamiet opengereten kloof, op de lage houten onderstellen drie buizenreeksen der pijpleiding met de verbindingsstukken aan elkaar. Als een zwarte pijl strekten zij zich van de oever naar de verre horizon uit.

Tientallen arbeiders waren onder toezicht van Góntsjaroek ijverig bezig de mantel der buizen van slakken en roest te reinigen. Dat was een inspannend en zwaar werk. De oren deden pijn van het vreselijke gekras en gesnerp. Bijtend roetstof hing in de lucht. Maar de zwarte buis veranderde onder de heen en weer suizende stalen schaven en borstels, die als sikkels gebogen waren, voor ieders ogen van aanzien: zij werd lichter van kleur, eerst bruin en tenslotte rossig. Wanneer men er over streek, vloog er geen stof meer van af. Gontsjaroek stelde hoge eisen. Velen mopperden zelfs:

— Hij wil van de buis een blinkend stuk speelgoed maken. . . .

— Waar dient dit alles toe, ze maken haar toch weer smerig.

En inderdaad, zodra het iets warmer werd, bedekten de isoleerarbeiders de buizenreeks rijkelijk met een hete zwarte massa, die op teer leek. Deze massa — gesmolten bitumen met zekere bijmengsels — werd in grote ketels ter plaatse op het ijs bereid. Over de bitumenlaag omwikkelden de isoleerarbeiders de buis strak met jutelinnen en smeerden haar nogmaals met bitumen in. Slechts de lasvoegen werden niet geïsoleerd, daar men de sectie, alvorens haar neer te laten op de zeebodem, op haar dichtheid wilde testen.

Aan de buizenreeks werd een vrij smalle buis aangelast, die diende om er uit een compressor lucht in te pompen. Men sloot de sectie aan weerszijden luchtdicht met houten stoppen af, die elk de dikte van een telegraafpaal hadden. Toen werd de compressor in werking gesteld, en deze begon lucht door de

aangelaste buis in de pijpleiding te persen. Beridze en Alexej, die voor de compressor stonden, volgden op de manometer de druk. Daalde de druk, dan betekende dit, dat een of meer lasvoegen lucht doorlieten.

Oemara en Kedrin stonden naast hen beiden. Oemara sloeg de ingenieurs gespannen gade, paraat elk ogenblik in te grijpen. Kedrin trok een onverschillig gezicht, doch was eveneens opgewonden en wendde zijn blik geen ogenblik af. De vrees van de lassers bleek echter ongegrond te zijn; de test verliep bevredigend. Kofsjof gaf aanwijzingen de lucht uit de pijpleiding te laten stromen, de voegen te isoleren en alles voor de neerlating van de buizenreeks in de zeeëngte gereed te maken.

— Jammer, dat Batmanof en Zalkind niet meer hier zijn. Anders hadden zij kunnen zien, hoe wij de „kanjer” ter aarde bestellen! Zij konden zo lang niet wachten, — betreurde Karpof.

Alexej maakte geprikkeld een afwerend gebaar; hij kon nu aan niets anders denken dan aan de buis, die nu te water gelaten zou worden.

Karpofs helpers koppelden de „kanjer” in het midden met kabels aan vier tractoren, die op een rij aan de andere zijde van de kloof stonden, en aan de uiteinden aan twee lieren, waarvan er een aan de oever was opgesteld, terwijl de andere zich op een halve kilometer afstand van de eerste op het ijs bevond.

Deze verantwoordelijke werkwijze was van te voren tot in de kleinste bijzonderheden doordacht en geoefend. Het laten zakken van de buizenreeks verliep nu snel volgens Alexejs dirigentenachtige aanwijzingen en volgens zijn stopwatch.

Kofsjof wenkte met zijn want, en de tractoren begonnen te ronken en reden in strenge formatie van de kloof weg. De kabels spannen zich met een helder geluid en sleepten de vet glanzende zwarte buis over tevoren op het ijs gelegde rollen achter zich aan. Knarsend wonden de lieren de kabels aan de uiteinden om hun as.

Met dof gedreun naderde de pijpleiding de kloof. Zonder het zelf te bemerken, bukte Alexej zich en boog door zijn knieën, alsof hij door de geweldige last van de reus meegetrokken werd. Toen richtte de ingenieur zich hoog op en gaf opnieuw een sein met zijn want. Op hetzelfde ogenblik wierpen de tractoristen de kabels los, de pijpleiding brak de randen van de dikke ijslaag af en verdween onder water. Boven de kloof spoot een matgroene waterval omhoog. En dadelijk erna kwam de buizenreeks aan de oppervlakte drijven.

— Handig gedaan! — zuchtte Silin opgelucht. — Ik dacht, dat het gevaarte de kabels kapot zou rukken en zinken. Het is

je eventjes een knaap! Gewoon een wonder, dat zo'n oerzwaar stalen ding blijft drijven.

— Het is hol, daarom zinkt het niet; bovendien houden de windassen het aan kabels vast, — verklaarde Karpof aan de hem omringende bouwarbeiders. De visser was opgewonden en voelde zich de held van de dag. — Nu moet het nog neergelaten worden. Wat is dat allemaal interessant, jongeman!

— Geen gesprekken voeren! Ieder op zijn plaats! — riep Alexej, die zenuwachtig om zich heen keek en pas nu de dichte mensenmenigte op het ijs bemerkte.

Op Kofsjofs bevel werden de uiteinden van de buis met behulp van de lieren boven water geheven en de houten doppen er uit getrokken. Over het naar de oever gekeerde eind werd een metalen net geplaatst.

— Laat zinken! — schreeuwde Alexej.

De lier op de oever knarste, de kabel rolde zich geleidelijk af. Het ene eind van de buizenreeks zonk snel in de diepte, uit het andere eind, dat boven het water uitstak ontsnapte fluitend de lucht. Weldra verdween de hele buizenreeks. Slechts de ene opening bleef boven de zeestraat uitsteken. Op grote sleden werd reeds een houten huisje naar deze plaats gesleept, een kist, om de opening van de pijpleiding te bedekken, op dat er zich in de open lucht geen ijsprop zou vormen.

— Jongeman, zij ligt in zo'n boog op de bodem, — antwoordde Karpof op de vragen der arbeiders, die opnieuw om hem heen stonden. — Nu gaan de duikers aan de slag.

Op de oever maakten Smelof en twee andere duikers zich gereed om onder het ijs naar de bodem der zeeëngte te duiken. In hun handen hadden zij elektrische zaklantaarns en metalen buizen — waterspuiten — die met dikke slangen met een pomp op de oever verbonden waren. Onder het water verborgen, onderzochten de duikers stap voor stap, of de buis overal vast op de grond rustte. Zodra zij een oneffenheid ontdekten, ruimden zij deze door een machtige straal uit de waterspuit uit de weg.

De eerste dag ging Smelof te ver in zijn ijver, en de duikers werden in halfbewusteloze toestand op het ijs getrokken. Smelof zelf moest hierna een hele dag het bed houden. Verscheidenen malen kwam Tanja Wasiltsjenko bij hem.

Elke keer herhaalde zich hetzelfde gesprek.

— Je hoeft niet te smeken, ik vind het niet goed, — zei de duiker.

— Wees niet zo onmenselijk, Smelof. Ons werk eist het immers, — trachtte Tanja hem te overtuigen. — Ik moet toezien op de aanleg van de kabel in de zeeëngte.

— Ik heb nog nooit vrouwlijke duikers gezien, en ik wil ze ook niet zien.

— Ik ben sterker dan jij, verwaande vent! Moet ik het je bewijzen?

— Nu liever niet, laat mij eerst gezond worden.

— Wij zijn het dus eens? — drong Tanja weer op.

— Nee, — bromde Smelof en draaide zich om. — Laat mij met rust.

Tanja ging boos heen.

Een paar dagen later strekte de geul in de zeebodem zich een kilometer verder uit, op het ijs van de zeeëngte was de vierde buizenreeks verschenen, de isoleerarbeiders maakten de derde schoon en bestreken haar met bitumen, terwijl de tweede met behulp der tractoren in de kloof neergelaten werd. Luchtdicht gesloten, dreef zij op het water. De uiteinden, die door de kabels vastgehouden werden, staken omhoog.

Oemara Mahomed kreeg aanwijzing de uiteinden der beide buizenreeksen, van de reeds neergelaten en de nog drijvende, aaneen te lassen. Pas toen kon men de tweede buizenreeks laten zinken.

Uit beide uiteinden werden de stoppen getrokken, de randen werden blinkend schoon gemaakt, over een der buizen werd een „krans”-mof geschoven en voorlopig opzij getrokken.

Oemara stond op een houten vlot, dat op het water dreef. Hij paste de autogene lasmethode toe. Het vlot danste op de woelige oppervlakte der zeestraat, het water spatte Oemara op zijn kleren en in zijn gezicht.

— Duivel nog aan toe! — werd de lasser nijdig.

— Rust een beetje uit, Oemara, — ried Alexej hem aan. — Of scheid voorlopig uit met lassen, dan zullen wij intussen overleggen, hoe wij het vlot kunnen stabiliseren.

De lasser gaf geen antwoord. Hij lag op het vlot onder de voegen van de verhoogd gecentreerde uiteinden der buizen en hield de brander „boven zijn hoofd”.

Reeds meer dan twee uur was Oemara aan het tobben, en nog was het einde niet in zicht. De lasser verijsde over zijn hele lichaam; hij hield zelfs op te schelden en te vloeken.

— Kruip op het ijs, Mahomed! — gebod Kofsjoef.

Oemara keek de ingenieur woedend aan en brulde:

— Jij hebt er geen benul van, jij schreeuwt alleen maar! Het is onmogelijk het werk te onderbreken, volkomen onmogelijk!

Over de gelaste voeg werd de kransmof geschoven en Oemara richtte de vlam nu op de uitgesneden rand ervan. Het water in de zeeëngte golfde op en neer; de pijpleiding bewoog in het rythme van de deining als een levend wezen.

— Het is of zij ademt, — fluisterde Karpof. — Ze ademt in en uit.

Bij een plotselinge „uitademing” sloeg het water golven; hierdoor kwam het stalen gevaarte in beweging en drukte licht tegen het vlot aan. Dit kantelde, de vlam trilde in de lucht, Oemara verloor zijn evenwicht en plonste in het water van de kloof. Dit alles gebeurde in een ogenblik. Karpof was de enige, die zijn tegenwoordigheid van geest behield. Hij liet zich op het ijs vallen en pakte de lasser bij zijn jak. De anderen kwamen te hulp, grepen de kletsnatte en bijna stijfbevoren Oemara onder zijn armen, trokken hem uit het water en sleepten hem naar de oever, opdat hij zich kon warmen.

Het vlot werd vastgelegd. Kedrin begaf zich er nu op. Zonder haast en met de grootste voorzichtigheid voltooide hij het laswerk. De mof werd schoongemaakt en met een isolerende laag bedekt.

— Pas op! — riep Alexej uit.

Iedereen liep weg.

— Laten zakken!

De omhoogstekende lasvoeg der beiden buizenreeksen zonk onder een draaikolk in de diepte. Spoedig verdween ook de hele tweede pijp onder water, slechts het ene uiteinde bleef boven.

— Wij zijn bij met het kalenderplan, Aljosja, — zei Beridze, en hij merkte pas nu, dat zijn baard één klomp ijs geworden was.

— Nu moeten wij het inhalen, — antwoordde Kofsjoj. Hij keek om zich heen en overwoog, of er vandaag nog iets gedaan kon worden.

— Het is genoeg zo, — lachte Beridze, die deze onverzadelijke blik had opgevangen.

En inderdaad viel de avondschemering reeds in en naderde snel de winterse nacht. Met de duisternis moest al het werk op het ijs gestaakt worden.

— Hier voelt men zich nooit de baas over de natuur, — klaagde Alexej. — 's Nachts kan het ijs plotseling van de oever losraken of men komt voor een andere onaangename verrassing te staan! Ik heb er gewoon nachtmerries van.

— Op het ogenblik is de zeestraat kalm, — wierp Beridze tegen. — Maar natuurlijk moeten wij ons altijd haasten.

Van de oever drong het geloei der sirenes door. Soms stierf het haast weg, en dan zwol het weer tot gebrul aan. De lichten flitsten aan, zij verlichtten het bouwterrein en de ijsweg.

De ingenieurs gingen naar huis. Nu voelden zij opeens de vreselijke vermoeidheid, die als een buitengewoon zware last op hen drukte en hun knieën deed knikken.

— Ik heb het gevoel, of ik zo omtol, — zei Alexej. — Of ik hier op het ijs zou omvallen en inslapen. . . .

— Aljosja, ik vergat je te zeggen. . . . Vanmorgen vroeg, na het dagelijkse verslag over het verloop der werkzaamheden in de sectoren, kwam Gretsjkin over Zjenja te spreken.

Beridze zei dit langzaam, lui en bijna zonder articulatie.

— Is er iets met haar gebeurd? — was Alexej ongerust.

— Hoegenaamd niets! Zij verzoekt om overplaatsing hierheen. Gretsjkin zegt: „Ik heb Kozlowa in de afdeling erg nodig en zij verzet ook veel arbeid in de komsomol, maar als u wilt, laat ik haar voor een of anderhalve maand gaan.”

— En wat heb jij besloten?

— Zie je, Gretsjkin geneerde zich door de telefoon uitvoerig hierover te spreken en beklemtoonde slechts veelzeggend: „Zegt u tegen Kofsjof, dat Zjenja graag naar de zeeëngte zou gaan. Dan moet hij maar overleggen, wat het beste is: of zij komt of niet.” Ik heb hem zo begrepen, vriend Aljosja: dat Zjenja's belangstelling niet zozeer naar de sector als wel naar jou uitgaat. . . . Als het niet teveel gevraagd is, verklaar mij dan alsjeblieft, in welke betrekkingen jij tegenover haar staat. . . .

— Van mijn kant een zuiver vriendschappelijke betrekking. Van begin tot eind.

— Maar van haar kant een meer dan vriendschappelijke betrekking, niet?

Alexej keek zijn vriend vorsend aan.

— Ja. Toen wij beiden van de skitocht waren teruggekeerd, was er een ogenblik, dat ik de grenzen van zuiver vriendschappelijke betrekkingen bijna overschreed. Ik voelde mij eenzaam, en zij ontving mij zo hartelijk en voelde zich zo oprecht tot mij aangetrokken. Een ogenblik kwam ik in de verzoeking en dacht: het doet toch aan mijn liefde voor Zina niets af, wanneer ik het meisje omhels en liefkoos. Maar dadelijk schaamde ik mij voor die gedachte. Ik voelde, dat dit mij alles waardeloos zou maken, mijn liefde, heel mijn leven, dat ik zou ophouden mijzelf te zijn. Ik hield mijzelf onder controle. Zjenja was kennelijk beledigd op mij: ik zei op een droge toon iets tegen haar en bedierf in alle opzichten onze avond, die zo hartelijk begonnen was. Dat was nodig. Begrijp jij mij?

— Ja, Aljosja, ik begrijp je heel goed!

— Ik had mij zo'n zwakheid later nooit vergeven. Ik houd van mijn vrouw, zij is aan het front temidden van gevaren, en ik zou niet in staat zijn, opwellingen van een ogenblik in toom te houden? Ik zou ook tegenover Zjenja verkeerd gehandeld hebben, zij is toch oprecht en eerlijk van mij gaan houden.

— Laat mij je omarmen, Aljosja. Jij bent een reuzekere!

— Waarom dadelijk omarmen? — lachte Alexej en week van Beridze terug.

Deze sloot hem niettemin in zijn armen en drukte hem onbehouden tegen zich aan.

— Het lijkt mij beter, dat Zjenja niet hier komt. Zij is een goed kameraad en een flinke medewerkster, zij zou zich ongetwijfeld ten nutte maken. Maar toch is het beter, als jullie niet bij elkaar zijn. Wanneer zij jou niet ziet, zal zij er eerder overheenkomen. Denk je ook niet?

— Inderdaad, je hebt gelijk. . . . Handel naar je eigen goeddunken. . . . God zij dank, eindelijk zijn wij er! . . .

Opgelucht greep Alexej de deurknop van hun huisje. Hij had slechts één verlangen: zo vlug mogelijk naar bed!

Als laatste verliet Karpof, Kofsjofs helper bij de werkzaamheden op het ijs, de zeeëngte. Hij bekeek en onderzocht alles, hij nam alles in zich op. . . .

Thuis zat Smortsjkof op hem te wachten. De chauffeur was van een verre tocht naar de Adoen teruggekeerd en had een brief van de vissers voor Karpof meegebracht.

— Dank je wel, jongeman, — zei Karpof en drukte Smortsjkof de hand.

Hij kreukelde de enveloppe, maar maakte geen aanstalten haar te openen. Hij kleedde zich uit, waste zich, veugelde hier en daar, tot de chauffeur eindelijk heenging. Pas toen las hij de brief.

„Waarom schrijf je geen woord, jij vent van niets?” — vroeg zijn vrouw hem. „Het lijkt wel, of je door de grond gezakt bent. De mensen vallen mij steeds lastig: ‚Waar is Iwan Loekitsj, leeft hij nog, waarom staat er niets over hem in de krant? Toen hij op de kolchoz werkte, hebben ze vaak over hem geschreven.’ In de Courant van Roebezjansk heeft een heel artikel over het bouwobject gestaan, er werden wel honderd namen vermeld, maar de jouwe was er niet bij. Misschien kom jij naar de kolchoz terug. Maar dat neemt niet weg, dat jij de mensen voor het hoofd gestoten hebt. Al kwam je maar op bezoek, laat je tenminste eens zien. . . . Jij zult geen moeite hebben om verlof te krijgen; mensen als jij zijn er daar bij de vleet. En wanneer jij vertrekt, zal er niets gebeuren, men zal het niet eens merken. Ik weet werkelijk niet, wat ik met jou doen moet! Voor de tweede maal heb jij je met het bouwobject ingelaten. Jij bent al op leeftijd, maar wilt nog altijd als een kleine jongen naar school gaan. Je dochtertjes laten je groeten, maar vader zwijgt. Hij had van jou niet verwacht, dat jij ons in de steek zou laten, en is boos op je. Ik moest ook eigenlijk flink nijdig op

je zijn en je helemaal niet schrijven. Maar ik heb met jou te doen. Jij maakt het daar vast niet goed. . . .”

Karpof bekeek de met ongeschoolde hand geschreven velletjes, streek ze met een gevoel van tederheid glad en zag in zijn geest zijn kraakheldere huis. Vrouw en kinderen zitten aan de tafel, zijn oude vader leest de krant voor, allen luisteren. . . . Iwan Loekitsj pakte een schrift, scheurde er een blaadje uit en begon de brief te beantwoorden, om hem dadelijk morgen mee te geven met een vrachtauto, die naar Nizjnaja Sazanka ging.

„. . . Ik heb je niet geschreven, nadat jij mij uit huis gejaagd en voor Batmanof geblameerd hebt. Nu goed, daar zullen wij het niet meer over hebben, wij zullen geen oude koeien uit de sloot halen. Zou je het werkelijk prettiger vinden, wanneer ik onverrichterzake op de kolchoz terugkwam? Zonder het bouwobject te voltooien? Jij hebt gelijk, wanneer je schrijft, dat er hier mensen als ik bij de vleet zijn. In het dorp was ik de eerste, hier ben ik slechts een der laatsten. Jij weet zelf, wat ik voor een ontwikkeling heb — zeven klassen van de lagere school. Maar ik beklaag mij niet over mijn lot, het heeft mij met verstandige mensen in aanraking gebracht. Ik ben tevreden, ik leer en maak mij met alles vertrouwd. Brom maar niet, omdat ik naar school wil, daarvoor hoeft een mens zich toch niet te schamen. Wij hebben hier een ingenieur, Alexej Nikolajewitsj Kofsjoef, ik ben zijn helper; wanneer wij soms een ogenblik vrij hebben, geeft hij mij les in wis- en natuurkunde. Hij vertelde mij van communicerende vaten, dat zijn van die apparaten, en schertste: ‚De een weet meer, de ander minder. En van de een stroomt de wetenschap naar de ander over, zoals het water in deze vaten. . . . Weldra zul jij evenveel weten, Iwan Loekitsj, als ik van mijn professoren op de hogeschool heb geleerd.’ Maar in ernst: ik heb bij de ingenieurs veel geleerd. Het is hoogst interessant op het bouwbedrijf! Jij moest eens zien hoe wij de olieleiding aanleggen. Dat is met geen pen te beschrijven, dat moet men zelf zien. . . .”

Het blaadje was vol; Karpof scheurde er nog een uit het schrift. Verder schreef Iwan Loekitsj, dat zij zich niet teleurgesteld moesten voelen, wanneer zijn naam nog niet in de krant stond: het was nog te vroeg, later zou men over hem schrijven. Karpof weigerde zelfs op bezoek te komen: er waren inderdaad duizenden bouwarbeiders, maar elkeen was onmisbaar, ieder uur was kostbaar. Tot besluit nodigde Iwan Loekitsj zijn vrouw uit hem te bezoeken: „Dan zul je het zelf zien en je verwonderen. De tocht is niet al te ver, niet meer dan tweehonderd kilometer. Langs het traject rijden vrachtwagens, iedereen neemt je mee. Als je er toe mocht besluiten te komen, kleeft je

dan zo warm mogelijk aan. Geef de kinderen een dikke zoen, ik verlang erg naar hen. Elke nacht droom ik van hen...."

Poesjtsjins aankomst in de sector deed zich reeds de tweede dag gelden: het eerste vlugschrift verscheen. Twee of drie dagen later fladderden de bulletins door de sector als 's zomers meeuwen boven de kust. Zij vormden witte plekken op de zijwanden der vrachtwagens, die de tajga inreden, aan de vlamspuitende lasapparaten, aan de muren der huizen, die in hele rijen verrezen, en op de buizen, die door de tractoren op het ijs der zeestraat gesleept werden.

Poesjtsjin, een stille en onopvallende man met een bleek gezicht en heldere, ultramarijnblauwe ogen, toonde zich een energiek, onvermoeibaar werker. Hij drong weldra in vele geheimen van de sector door, bezocht elk hoekje en bracht tot tien bulletins per dag uit. De chauffeurs doopten zijn vlugschriften gekscherend „extra benzine”, en dat waren zij inderdaad. Met enkele zinnen wisten zij de mensen aan te vuren, om nog een extra rit te doen, nog drie verdere buizen te lassen of een kubieke meter grond boven de dagnorm uit te graven. De gebroeders Pestof begonnen vier houten barakken uit standaardonderdelen te bouwen; dezelfde dag bracht Poesjtsjin daarover bericht uit.

„Kameraden bouwarbeiders!” verkondigde het volgende bulletin. „Vandaag wordt de derde buizenreeks op de bodem der zeeëngte neergelaten. Wij zijn het kalenderplan vijf dagen vooruit. In het lassen der buizen staat de groep van Oemara Mahomed, die het Rode Vaandel heeft verworven, boven aan.” Of het richtte zich tot de betonarbeiders: „Petrygins arbeidsbrigade heeft heden boven de dagnorm uit vijftig kubieke meter beton voor de fundamente van het pompstation gegoten. Kameraden betonarbeiders, haalt de leidende groepen in!”

En geen mens verbaasde zich over Oemara Mahomed, die honderdmaal per dag zijn helpers er op uit stuurde om het nieuwste bulletin te halen of bij de andere lasgroepen te informeren, of iemand hem de loef afgestoken had.

— Willen jullie het vaandel aan Kedrin afstaan? — riep Oemara uit en liep naar de vrachtwagen, waarop naast het lasapparaat het Rode Vaandel „Voor de beste lasser van het bouwobject” prijkte. — Ik wil het niet uit handen geven. Zolang de oorlog niet uit is, blijft het vaandel bij ons.

Reeds drie bulletins, waarin zijn naam voorkwam, had Oemara naar zijn broeders aan het front en zijn meisje in

Kazanjan gezonden. Hij verlangde van hen: „Sturen jullie mij de krant, waarin over jullie ook een goed artikel staat.”

Geen mens verbaasde zich, dat Smortsjkof na de terugkeer van zijn laatste vermoeiende tocht naar het uiterste punt van de sector het expeditiekantoor binnenstormde en voor alles vroeg:

— Hoeveel buizen hebben Machof en Solntsef vandaag vervoerd?

Poesjtsjin werkte met een staf van correspondenten — honderden ogen, het onomkoopbare geweten van het collectief. Met hun hulp drong hij overal in door, zag niets goeds over het hoofd en niets slechts door de vingers.

Toen Semjonofs houthakkersbrigade de voorman „een loer draaide” door te trachten tachtig kubieke meter talhout voor honderdtien uit te geven en daarmee de valse indruk van een grotere arbeidsprestatie te wekken, maakte een bulletin dit snode plan overal bekend. „Schande! — heette het daarin. — In een tijd als deze wilde Semjonof het collectief en de staat bedriegen. . . .”

Toen Karpof spoedig daarna in de reeds gereedgemaakte vierde buizenreeks een prop, bestaande uit een vast er in gestopt gewatteerd jak, ontdekte, sloeg een ander bulletin alarm: „Kameraden! Er zijn vijanden in ons midden. Zij hebben geprobeerd op de meest gevoelige plaats der olieleiding averij te veroorzaken. Kameraden, bij elke stap, op elk ogenblik — weest op uw hoede!”

Het collectief ging geheel in de algemene belangen op; de bulletins werden tot een onontbeerlijk bestanddeel van het dagelijks leven, en de redacteur tot een volwaardig en gerespecteerd medewerker aan de olieleiding door de zeeëngte. Niemand bestreed, dat hij gelijk had, wanneer hij in de krant loofde of kritiek oefende. Eenmaal vergiste hij zich echter: hij gaf een verkeerde voorstelling van het rationaliseringsvoorstel van de voorman Gontsjaroek, waardoor de reiniging der pijpleiding van roest en corrosievorming bespoedigd werd, en hij kreeg er op een productievergadering heel wat over te horen.

Alles in het leven van de sector werd onvermijdelijk tot gemeengoed van allen, zelfs dat, waarover Poesjtsjin niet schreef. Levendige uiteenzettingen en grappen werden in het leven geroepen door een voorval, dat chauffeur Solntsef giftig als „ongepubliceerd bulletin” betitelde.

Het komsomollid Machof had in de wedstrijd met de chauffeurs zeer spoedig beslag gelegd op de zegepalm. De directeur en de partij-organisator hadden hem de rode motorkap en de wimpel „Voor de beste chauffeur” overhandigd. Smortsjkof en Solntsef konden hem ondanks al hun inspanningen niet inhalen.

Het spreekt van zelf, dat Poesjtsjin in zijn bulletins dikwijls over de beste chauffeur schreef. De andere chauffeurs merkten vol jaloezie de bijzondere aandacht van de redacteur voor Machof op. Zij vonden, dat Poesjtsjin zelfs uiterlijk leek op hun succesrijke collega: „hij heeft net zulk kastanjebruin haar en blauwe ogen.” Gekscherend noemden zij hen broeders.

En inderdaad koesterde Poesjtsjin een bijzonder grote sympathie voor Machof, hij begeleidde hem vaker dan de overige chauffeurs op zijn tochten, en zelfs hun bedden stonden in de barak naast elkaar. De oorzaak hiervoor was minder te zoeken in het feit, dat Poesjtsjin en Machof, zoals bleek, in Blagowesjtsjenks op school waren gegaan en tegelijkertijd lid van de komsomol waren geworden dan, in het feit, dat de redacteur getroffen werd door de hardnekkigheid en vindingrijkheid, waarmee zijn leeftijdgenoot voor de eerste plaats streed.

Op een dag, toen Machof het bijzonder moeilijk had, omdat Smortsjkof en Solntsef hem letterlijk op de hielen zaten, kwam Poesjtsjin naast Machof zitten en bracht een paar uur bij hem door, waarbij hij de voor het laden en lossen van de vrachtwagen benodigde tijd benutte voor het schrijven van artikelen. En bij de laatste tocht was het gebeurd. . . .

Toen Machof om een geweldig stuk opwater heenreed, dat de weg voordurend onberijdbaar maakte, raakte hij met de zwaarbeladen wagen in een rulle brei van ijs en water, waarin de wielen draaiden, zonder dat de wagen van zijn plaats kwam.

— Daar gaat onze hete koffie bij Moesia, — zei Machof somber, zinspelend op het gesprek over de aanstaande rustpauze, dat hij juist met Poesjtsjin gevoerd had.

Terwijl Machof pogingen deed „het nijlpaard uit de modder” te trekken, zoals hij kwaad schertste, en Poesjtsjin naar de wegebouwers liep, die drie kilometer voorbij het opwater een omweg aanlegden, vervlogen tijd en benzine. De wegebouwers hadden begrip voor de pech van de chauffeur; zij snelden er heen en hielpen de wagen vrij te maken. Maar nauwelijks hadden Machof en Poesjtsjin een kilometer gereden, of de motor weigerde: de benzine was op.

— De duivel heeft ons met dat vervloekte opwater gedwarsboomd! — verontwaardigde Machof zich. — Wij hebben nog anderhalve kilometer voor de boeg. Dadelijk stuift Solntsef ons als een snelvoetig rendier voorbij. O, wat een schande! Ze zullen ons uitlachen! De wimpel ben ik kwijt!

— Schei uit met je gejammer, — zei Poesjtsjin tot hem. — Overleg liever, wat wij er aan kunnen doen.

— Ga benzine halen in het depot, vijftien kilometer verderop, — schertste Machof, die er zich zelf het hoofd over brak, hoe

hij uit deze situatie kon komen misnoegd. — Wanneer het jou als redacteur niets uitmaakt, jij mijn vriend bent en mij werkelijk wilt helpen. . . . — begon hij plotseling.

— Schiet op, wij verliezen tijd! — viel Poesjtsjin hem in de rede.

— Ga op de treeplank liggen en help de zuigleiding van de carburator een handje, misschien halen wij het doel dan met de laatste druppels. Maar pas op, dat je hand niet afvriest, anders moet je je artikelen verder met je voet schrijven.

Zonder een woord te zeggen, ging Poesjtsjin op de treeplank liggen en deed precies, wat de chauffeur hem zei. De wagen startte met een ruk en reed. Poesjtsjins blote hand verkleumde spoedig, zij deed pijn en verstijfde. Een ijzige wind zwiepte hem in het gezicht. Met opeengeklemden tanden „perste” hij de laatste druppels benzine er uit. De wagen reed achthonderd meter en bleef toen definitief staan.

— Kom er maar af, wij zijn er! — verkondigde Machof.

Poesjtsjin sprong dadelijk van de treeplank af en rende terug naar de wegebouwers. Daarbij kneep hij zijn rechterhand open en dicht, opdat het gevoel in zijn vingers zou terugkeren. De wegebouwers, die uit de verte de pogingen van de beste chauffeur om de ongelukstocht te beëindigen met belangstelling hadden gadegeslagen, kwamen uit eigen beweging reeds te hulp. Het laatste stuk van de weg, dat gelukkig bergaf liep, werd de beladen wagen door een hele troep arbeiders geduwd.

Die avond boden Smortsjkof en Solntsef in de barak hun rivaal, die ook ditmaal de wedstrijd gewonnen had, de „kwitantie” aan. Met medewerking van alle chauffeurs stelde Smortsjkof hardop een artikel samen onder de titel: „Terug naar onze voorouders!” In het artikel werd gezegd, dat chauffeur Machof een procédé uitgedacht had, om zonder benzine buizen op vrachtwagens te vervoeren, namelijk met behulp van een arbeidsbrigade van dertig man en een redacteur als aanvulling op de carburator.

Poesjtsjin, die op zijn bed lag, zwaaide zijn verbonden hand, die hevige pijn deed, heen en weer en glimlachte zwijgend. Machof stelde zich met goedmoedige humor teweer.

Het door Batmanof op gang gebrachte rad van het leven aan de zeeëngte draaide steeds sneller. De Rode Wisselvaan van het hoofdkantoor, die eerst Chlynofs collectief en toen Tjomkins sector veroverd hadden, werd naar de kust gebracht en aan Rogof overhandigd.

Beridze, die dagelijks alle bouwobjecten bezocht, verwonderde er zich soms over, hoe snel het woeste „einde der wereld”

veranderde. De eerst halfvoltooide nieuwe huizen aan de voet der heuvels, waarachter Merzljakofs erbarmelijke barakken verdwenen, vormden een lange, drukke straat. Het tot ver in de omtrek zichtbare centrum van het bouwterrein werd door de bouw van het pompstation, het hart van de hele olieleiding, in beslag genomen; men was juist bezig met het leggen der fundamenten. Rechts van het toekomstige pompstation groef een excavateur aarde uit voor kolossale ondergrondse reservoirs. Er naast stond een metalen bak gereed, een tweede werd geklonken. Aan de andere zijde van het pompstation bevond zich het „industriëel-energetisch depot van de sector”, bestaande uit een elektrische centrale, garage en mechanische werkplaats. Op de ijsweg hadden de chauffeurs reeds veel goederen over de zeestraat getransporteerd. Kofsjof en Topolef waren in het midden van de zeeëngte aangekomen, en de tijd naderde voor de verhuizing naar het eiland, om van daar uit de aanleg der buizen te kunnen voortzetten. Dag en nacht heerste er op het bouwterrein een haast onafgebroken rumoer: Vrachtwagens ronkten en dreunden, tractoren knetterden, cirkelzagen snerpten, pneumatische hamers ratelden. Honderden mensenstemmen smolten met dit rumoer samen.

Beridze's gedachten dwaalden steeds vaker naar het eiland af. Het ogenblik kwam nader, dat men met alle kracht, die het collectief verzameld had, de sprong moest wagen. Rogof drong dagelijks aan: „Wanneer gebeurt het eindelijk?” Nog kort geleden had het doorkruisen van de zeestraat een uiterst moeilijke opgave geschieden, en ook nu woedde er op het bouwterrein een haast ononderbroken strijd tegen de natuur, maar de hoofd-ingenieur beschouwde de sector op het vasteland meer als een uitgangspunt voor de bestorming van het eiland.

Met een vliegtuig zond hij Kotljarefski met een paar dozijn arbeiders naar Kontsjelan, om het pompstation op het eiland te reconstrueren. De technicus Tsjernof begaf zich met een telefoonbrigade naar het eiland om daar een spinnweb van metalen draden in de tajga te vlechten. Doch dit alles was slechts een soort verkenning.

Na Batmanofs vertrek had Beridze de algehele leiding over de verst afgelegen sector, waar hij zich voor lange tijd geïnstalleerd had. Zijn dagen verliepen in voortdurende omgang met honderden arbeiders, in de strijd tegen de moeilijkheden, die zich steeds weer voordeden. Beridze had een privékamer betrokken in de telefoonpost, zoals het huis der komsomolbrigade thans heette. Hier, in de nabijheid van Tanja, richtte hij zowel zijn staf als zijn woonkamer in; hier werd hij door het hele traject opgebeld. Niet één dag vergat hij zijn plichten als

hoofdingenieur van het gehele bouwbedrijf. In alle sectoren doken steeds weer nieuwe vraagstukken en opgaven op, waarvan de beslissing zelden buiten hem om genomen werd. Het was niet gemakkelijk, de directe werkzaamheden in de sector met de technische leiding van het ganse bouwobject te verbinden. Zelfs in zijn slaap zette hij als het ware zijn werkdag voort. In zijn droom luisterde hij naar het telefonische verslag van Gretsjin over de toestand in de sectoren, of hij riep door de microfoon Melnikof toe, dat hij verbood met het lassen te beginnen, of liep het ijs der zeeëngte op om toezicht te houden op het neerlaten van de eerstvolgende buizenreeks, of debatteerde met Filimonof over de functie van een of ander raadselachtig onderdeel van de pomp, of daalde in de aardgroeven af om te beslissen, of het nog geen tijd was deze toekomstige reservoirs van het vloeibare zwarte goud van een oliedichte schutlaag te voorzien.

Hoeveel zorgen en drukte Beridze ook aan zijn hoofd had, hij werd er nooit radeloos onder.

— Altijd kalm aan, vrienden, — placht hij te zeggen, wanneer er mensen vertwijfeld bij hem kwamen klagen, dat dit of dat niet wilde lukken. — Men moet precies weten, wat men wil, dan bereikt men absoluut zijn doel. — Dat was zijn geliefde gezegde.

Beridze behoorde tot die categorie van Sowjet-mensen, die des te zekerder en doelbewuster handelen, naarmate de omstandigheden moeilijker zijn. En zelfs dan, wanneer men hem letterlijk in stukken reet, bewaarde hij zijn evenwichtige stemming. Toch kon hij heftig uit de hoek komen; dat maakte hij echter spoedig weer goed, door vreedzaam en bijzonder goedmoedig, zelfs hartelijk met degene te spreken, die hij een uur geleden nog afgesnauwd had.

Kofsjoef en Topolef waren Beridze's trouwe helpers. Deze begreep, dat hij hun initiatieven niets in de weg moest leggen. Alexejs hardnekkigheid en onvermoeibare energie vonden een even vrije levensruimte als de encyclopaedische beslagenheid van Koezma Koezmitsj op het gebied van constructievraagstukken.

Alles ging Beridze op dit stukje Sowjet-land aan, hij gaf echter de voorrang aan de activiteit, die hij technisch scheppend werk noemde. „Het is magnifiek, wanneer de wetenschap direct het leven beïnvloedt!” zei Georgi Dawydowitsj steeds weer enthousiast. Onophoudelijk waarschuwde hij de ingenieurs en de bouwarbeiders voor de gevaren van de eeuwig bevroren grond. Hij verheugde zich bijna, toen deze zich voor het eerst deed gelden; nu konden de mensen zich op grond van eigen

ervaring van de juistheid van zijn waarschuwingen overtuigen.

Op een prille ochtend kwam Oemara Mahomed volkomen van streek aanhollen:

— Kameraad Beridze, kom vlug, een katastrofe, een ongeluk, kom helpen!

In de barak van de lassers was midden uit de vloer plotseling een machtige fontein van ijswater omhoog gespoten. De bewoners hadden maar nauwelijks weten te ontkomen. Het water vulde snel de ruimte, het stroomde uit de vensters en deuren. Beridze stuitte op de plaats van het onheil op een grote mensenmenigte, die apathisch naar het ongewone tafereel stond te staren: een houten barak vol zuiver ijs! Het terstond bevroerend water vormde rondom het huis wonderlijke watervallen. Een grappenmaker noemde ze „ijsvallen”.

— Hoe komt die water in de huis, waar komt het vandaan? Waarom juist in onze huis en niet in een ander? — vroeg Oemara nijdassig.

— Mijn vrienden, dit is een typische streek van de eeuwig bevroren grond, — legde Beridze de arbeiders uit. — Doordat jullie hier stoken, is de plaats onder de barak sterk verwarmd. En wat gebeurde er? De ondoordringbare eeuwig bevroren grond en de steeds meer bevroerende bovenste bodemlaag hebben het grondwater samengeperst, het zocht een uitweg aan de oppervlakte en vond die op deze verwarmde plaats. Zulke onaangename verschijnselen kunnen vermeden worden. Men moet koude kelders onder de huizen bouwen; dan blijft de warmte in de barakken zonder invloed op de bevroren grond.

— Jullie huis heeft als pomp het water uit de schoot der aarde omhoog gehaald, — voegde Topolef er aan toe, die dadelijk na Beridze gekomen was, en hij vertelde een geval uit zijn practijk. Zonder enige redelijke oorzaak had er zich midden in een erf een waterput gevormd. Het bleek, dat het grondwater precies daar naar boven drong, waar een omgekeerd leeg vat stond. Dit werkte als een pomp, omdat de grond daaronder minder sterk bevroer dan elders.

— Waar moeten wij nu wonen? Wij hebben een onderdak nodig, — keek Oemara triest naar de verwoeste barak.

— Wees maar gerust, wij vinden wel iets, — beloofde Beridze.

Een week later deed zich een ander merkwaardig geval voor: in de bakkerij begon een oven te verzakken; binnen drie dagen verdween hij bijna geheel in de grond. Rogof beval boven op de verzakte oven een nieuwe te plaatsen.

— Alexander Iwanowitsj, u moet uw bevel herroepen, — zei Beridze tot Rogof.

— Waarom, Georgi Dawydowitsj? Wij moeten toch ergens brood bakken? Die vervloekte oven heeft de hel verzwolgen!

— Omdat er onder de bakkerij een laag eeuwig bevroren grond ligt, dat wil zeggen een mengsel van aarde en ijs. Ten gevolge van de hitte van de oven is het ijs gesmolten en heeft zich in de diepte een moeras gevormd. Dat zal ook de tweede oven opslokken. Dit is opnieuw een voorbeeld van de ondoordachtheid, waarmee onze voorgangers gebouwd hebben. Er zal niets anders opzitten Alexander Iwanowitsj, dan een nieuwe bakkerij te bouwen en iets anders te verzinnen om Zijne Majesteit Eeuwig Bevroren Bodem te bedwingen.

Een ander maal bezichtigde Beridze met Alexej en Topolef een van de barakken, die Merzljakof als erfenis had nagelaten. De vloer was sterk kromgetrokken, de deuren waren slechts met grote moeite open te krijgen.

— Weer een goocheltruc van de eeuwig bevroren grond, Aljosja, — demonstreerde Georgi Dawydowitsj. — Op deze beide hoeken van het gebouw drukt van onderen de zwellingskracht, dat wil zeggen de kracht van het ijs, dat in de diepte uitzet. Deze heft het gebouw aan één kant omhoog, zij tracht het als het ware om te werpen. Binnen een jaar zal de barak instorten. Gelukkig is zij in alle opzichten slecht gebouwd en voor de slopers bestemd, anders was het je werkelijk aan het hart gegaan. Zo zie je, wat die eeuwig bevroren grond voor een stuk verdriet is!

Topolef, die steeds talrijke gevallen uit de practijk wist aan te voeren, kon niet nalaten te vertellen:

— Tien jaar geleden moest ik in de winter met een technische commissie naar Siberië; wij controleerden de toestand der spoorbruggen. Stelt u voor, van honderd willekeurig gekozen bruggen bleken er tengevolge van deze zelfde zwellingskracht negentig drie centimeter opgeheven te zijn. Wat voor een stuk verdriet? — herhaalde hij Beridze's uitroep. — De van vocht doordrenkte bovenlaag der aarde zet in de winter door de koude uit. Naar beneden vindt zij evenwel geen uitweg; daar vormt de eeuwige vorst een ondoordringbare muur. Dus zet zij naar boven uit, en de grond begint te zwellen.

Alexej had vroeger nooit met zulke verschijnselen te doen gehad en geloofde, dat Beridze de gevaren van de eeuwig bevroren grond overdreef. Nu zag hij in, dat de hoofdingenieur volkomen gelijk had gehad, toen hij hem in Nowinsk dwong alle ontwerpen voor de fundamenten van stenen gebouwen om te werken.

Bij de bouw van het dieselpompstation moest het fundament op aanwijzing van Beridze op diep in de grond geheide palen

gelegd worden. De bevroren grond was keihard, en het kostte bovenmenselijke moeite, ook maar een enkele paal er in te heien. Ziatjkof wendde zich uit naam van alle arbeiders tot Beridze.

— Zijn deze palen beslist noodzakelijk? — vroeg de oude grondwerker, terwijl hij in zijn want hoestte. — Het is een ontzettende marteling voor ons. Het gaat onze krachten bijna te boven. Indien men het in geen geval zonder die palen kan stellen, verklaart u ons dan tenminste, waartoe zij dienen! Dan twifelen wij althans niet meer aan de noodzakelijkheid.

En Georgi Dawydowitsj moest de arbeiders opnieuw uitleggen.

— Ons bouwterrein ligt op eeuwig bevroren grond; die laat niet de spot met zich drijven, hij wreekt zich onbarmhartig op lichtvaardige mensen. Zouden jullie het prettig vinden, wanneer het pompstation na een jaar scheuren vertoont en het jaar daarop begint in te storten? De arbeiders in het oliebedrijf, die hierheen komen, nadat wij de aanleg voltooid hebben, zullen ons dan verwensen.

— Dat wil geen mens. Natuurlijk moet men degelijk bouwen, — zei Ziatjkof.

— Dat is ook mijn mening, — viel Beridze bij. — De Sowjet-geleerden en -ingenieurs hebben een totaal nieuwe tak van wetenschap geschapen, die de raadselen van de eeuwig bevroren grond oplost en middelen aan de hand doet er tegen te strijden. Deze wetenschap beveelt ons constructeurs twee regels aan, waaraan wij ons te houden hebben, wanneer wij op eeuwig bevroren grond moeten bouwen. — De mannen luisterden aandachtig naar hem, en het was voor Beridze een genoegen zich met hen te onderhouden. — Of de eeuwig bevroren grond onder het gebouw wordt intact gelaten, óf hij wordt met voorbedachten rade vernietigd. Is de bevroren bodemlaag in de diepte sterk en straalt het gebouw niet veel warmte uit, dan trachten wij de bevroren bodem intact te houden; wij gebruiken dan als bouw materiaal voor de fundamente slechte warmtegeleiders en bouwen goed geventileerde kelders. Is de bevroren bodemlaag echter niet heel sterk en straalt het gebouw veel warmte uit, dan moet men er voor zorgen, dat de fundamente na een of twee jaar niet op een ontdooide grond komen te liggen. In zulke gevallen leggen wij het fundament op palen, die in de aarde onder de eeuwig bevroren grond gedreven worden. Bij zo'n fundament hoeven wij de grillen van de eeuwig bevroren grond niet te vrezen. Wat er ook mee gebeuren mag, hoe hij ook mag uitdijen, het fundament en het gebouw zelf zullen vast en onwrikbaar op palen staan. Daarom moeten wij ze wel in de grond rammen.

— Een ernstige zaak, naar het blijkt, — zei Ziatjkof. — Wij zullen de palen dus in de grond heien. Vooruit, jongens, wij zullen zelf uitvissen, hoe wij dit werk kunnen verlichten.

— Ik beloof van mijn kant, samen met de andere ingenieurs iets uit te denken.

Topolef stelde voor, de gaten voor de palen met damp te boren.

— Daar heb ik aan gedacht, — zei Beridze. — Maar waar halen wij damp vandaan? Wij hebben niet zo'n klein beetje nodig.

— En de „Kamtsjadal” dan?

— Wat is dat voor iets?

— Wel, het stoombootje, dat in de zomer schipbreuk geleden heeft en nu door Polisjtsjoek gerepareerd wordt. Hij verzekert, dat de ketel volkomen in orde is.

Drie dagen later daalden Beridze en Koezma Koezmitsj naar de grondwerkers in de bouwgroeve af. De oude ingenieur hield een lange ijzeren buis met een scherpe punt in zijn handen. Achter de buis kronkelde een aangesloten slang.

— Komt u hier staan, — wendde Koezma Koezmitsj zich tot Ziatjkof en reikte hem de buis. — Begint u maar!

Ziatjkof drukte de buis met alle kracht in de grond.

— Damp toevoeren! — riep Beridze schallend naar boven.

Fluitend vulde de damp de slang en de buis, sissend en brullend hamerde hij tegen de bevroren grond. Topolef haalde zijn horloge te voorschijn en nam de tijd op. De grond begon te ontdooien, te dampen en te borrelen; de buis boorde zich betrekkelijk snel in de week geworden grond. De in de buurt zwoegende arbeiders hadden nog geen halve meter aarde uitgegraven, toen het door de „dampnaald” (zo noemde Topolef zijn uitvinding) geboorde gat reeds een diepte van vier meter bereikt had. In het gat werd een paal, een dikke stam van vijf meter lengte, gedreven.

— Wat vindt u er van? — vroeg Beridze aan Ziatjkof.

— Zeer slim bedacht, niets op aan te merken.

— Kameraden, het heien der palen met de hand schaf ik af, — verklaarde Beridze tevreden. — Wij zullen nog alleen met „dampnaalden” werken.

Nog kort geleden was Topolef, ondanks de toenadering tijdens de sledetocht, Beridze zoveel mogelijk uit de weg gegaan, doch aan de zeeëngte wende hij snel aan hem en meer dan eens sprak hij Alexej zijn lof over hem uit. Op een dag, nadat Koezma Koezmitsj bijna de ganse dag met Georgi Dawydowitsj op het bouwterrein van het pompstation had doorgebracht, zei hij, tot Alexejs grote voldoening, ietwat hoogdravend:

— Onze hoofdingenieur heeft iets over zich, wat aan Mozart doet denken. Zijn talent is zo veelzijdig en zo licht, dat de oplossingen van de moeilijkste problemen als het ware zo maar in hem opkomen. Hij heeft een gelukkig, benijdenswaardig karakter. Vol vertrouwen laat hij zich door de stroom des levens meevoeren, en deze stroom draagt hem, zonder hem tegen riffen en klippen te slingeren. Kent Beridze eigenlijk wel weifelingen, twijfel en onrust?

Had de oude man in Beridze's hart kunnen kijken, dan zou hij niet zo gesproken hebben. De liefde voor Tanja had hem plotseling, als een bliksemslag, overvallen. De eerste dagen had hij als verdoofd rondgelopen en hij had Tanja zijn liefde onomwonden bekend, zonder iets te verbergen. Alleen al deze bekentenis had hem gelukkig gemaakt. Tanja was door het onverwachte van deze liefdesverklaringen confuus geworden, zij geloofde niet aan momentane, zoals zij zich uitdrukte, en dus vluchtige liefde. Georgi Dawydowitsj had zijn woord gegeven, geduld te oefenen, en had zijn gevoelens in zich opgesloten. Voor allen verborgen, groeiden deze nu voortdurend in zijn binnenste. Soms vlamde dit „vuur in zijn hart" met zulk een geweld op, dat hij zich nauwelijks kon beheersen.

Het viel hem steeds moeilijker zonder Tanja te leven, steeds sterker werd hij tot haar aangetrokken. Hoe hij zich er ook tegen verzette, hij kon niet nalaten haar te bezoeken. En hij bezocht haar vaker dan het werk vereiste, omdat hij immers met haar in één huis woonde. Naar het eiland zond hij niet haar, maar Tsjernof, en dat deed hij niet alleen, omdat op haar schouders de moeilijker taak rustte, de telefoonkabel door de zeestraat aan te leggen, maar ook, omdat hij zich niet van haar wilde scheiden.

Wanneer hij Tanja echter ontmoette, verborg hij zijn gevoelens. Zijn verhouding tot haar, die vroeger zo helder en open was geweest, veranderde. Hij uitte niet meer zijn onverholen en ietwat naïeve vreugde en enthousiasme over haar, en dit was geenszins omdat hij zich wist in te houden, maar omdat hij met Tanja eenvoudig niet meer over zijn liefde kon spreken. In haar aanwezigheid overviel hem een haast jongensachtige verlegenheid, en hij was er slechts op bedacht, zich tegenover haar en de buitenwereld niet belachelijk te maken. Wanneer hij met haar alleen was, wilde hij haar bekennen, dat hij zijn liefde niet langer kon verbergen. Maar terwijl hij vroeger haar weigeringen niet zwaarmoedig had opgenomen, vreesde hij nu een blauwtje te lopen.

Tanja had deze verandering in hem spoedig bemerkt. En had vroeger het gemak, waarmee hij aan zijn gevoelens uiting gaf,

haar mishaaagd en soms zelfs haar verontwaardiging opgewekt, nu verlangde en verwachtte zij deze uitingen, daar zij hem eveneens oprecht liefhad. In verlegenheid trachtte zij te doorgronden, welke verandering er in hem had plaatsgevonden en waarom hij zijn houding gewijzigd had. Hoewel zij gewoonlijk een scherp inzicht had, bleek zij nu niet in staat te begrijpen, wat er in hem omging.

De opheldering tussen hen beiden kwam heel toevallig.

Tanja had de chef-duiker na veel praten overgehaald en hield zich na een goede training vooraf samen met de duiker en twee andere leden van de telefoonbrigade, die goede, ervaren arbeiders waren, elke dag, ja, zelfs meermalen per dag met het leggen van de waterkabel bezig. Zij had Beridze met opzet niets van haar besluit, het duikersvak te leren en uit te oefenen, gezegd. Zonder medeweten van de hoofdingenieur trok zij voor het eerst het duikerspak aan. Smelof begeleidde haar naar de zeebodem. Toen dit Beridze ter ore kwam, rende hij naar de kloof. Hij beval Tanja onmiddellijk aan de wal terug te komen. Zonder haar tijd te laten om na de ongewone tocht in de duikersklok naar de zeebodem op haar verhaal te komen, voer Beridze razend tegen haar uit.

— Verduiveld nog aan toe, hoe haalt u het in uw hoofd daarheen te gaan, waar u niets te zoeken hebt! — schreeuwde hij stampvoetend.

Tanja had hem nog nooit zo buiten zichzelf van kwaadheid gezien. Zij had er niet het minste vermoeden van, dat zijn gemoedstoestand voortsproot uit zijn intense liefde voor haar. Zij wist niet, dat Beridze in de enkele minuten, dat hij op haar wachtte en zenuwachtig langs de kloof op en neer liep, definitief begrepen had, dat het leven zonder Tanja geen waarde meer voor hem had!

Toen Beridze uitgeraasd was, kon hij Tanja van schaamte niet in de ogen kijken. Zij vroeg echter, terwijl zij haar terughoudendheid liet varen, gekrenkt en verbitterd:

— Waarom bent u zo veranderd, Georgi Dawydowitsj? Ik had dus toch gelijk, toen ik aan de oprechtheid en betrouwbaarheid van uw gevoelens twijfelde. Zo zijn ze — als een strovuur opgelaaid en in een ogenblik weer gedoofd.

Hij had er zelfs in de droom niet aan gedacht, dat Tanja zijn houding zo verkeerd kon opvatten. Zijn hart was vol tedere liefde. Van de woede von zoëven was geen spoor meer over. Met een zijdelingse blik op de verlegen Smelof en zijn kameraden, zei hij:

— Kom mee, hier worden wij gade geslagen, — en alles om zich heen vergetend, slenterden zij langs de oever.

Georgi Dawydowitsj was vastbesloten, zich geheel uit te spreken en van Tanja een beslissend antwoord te verlangen. Maar nauwelijks was hij begonnen te spreken, of hij overwoog, dat haar afwijzing het einde van alles zou betekenen, en in plaats van de hartstochtelijke, openlijke liefdesverklaring, die hem op de tong lag, perste hij slechts een paar verwarde, onzekere woorden uit zich. Toen zweeg hij, kwaad op zichzelf. Tanja verdroeg het zwijgen niet en bleef staan.

— Nu spreekt u met mij nooit meer over uw liefde, — zei zij nauwelijks hoorbaar, omdat haar de kracht ontbrak luider te praten, en zij keek hem aan met een blik, alsof zij voor altijd afscheid van hem nam.

Eindelijk stelde Beridze de dag voor de bestorming van het eiland vast. De avond tevoren werd een vergadering der leidende medewerkers belegd en het plan de campagne in alle details besproken. De onmiddellijke verwezenlijking van dit plan werd verhinderd door een der sneeuwstormen, die door de mensen van het bouwbedrijf als „Staatsvijand No. 1” betiteld werden.

Aan de kust woei het vrijwel onophoudelijk. De wind deed de sneeuw en het zand opstuiven, hij woedde over het bouwterrein, deed de wegen insneeuwen, floot door de lege, halfvoltooide bouwwerken, gierde dof en weeklagend in de enorme ijzeren reservoirs. De bouwarbeiders hadden zich aan de voortdurende arbeid in het ruwe weer gewend; de zeldzame windstille dagen beschouwden zij als feestdagen. Zwol de wind echter tot een storm aan, dan was dat een ongeluk, een ramp voor hen.

Een storm wierp alle kalenderplannen omver. Van de actieve aanval gingen de mensen tot de verdediging over. Wanneer de sneeuwstorm ging liggen, moest men er niet weinig tijd aan besteden om de aangerichte verwoestingen te herstellen. Het was een geluk, wanneer zij niet al te groot waren. Soms namen deze verwoestingen waarlijk vreselijke afmetingen aan, vooral in de zeeëngte.

De nieuwe sneeuwstorm kon kruiging van het ijs veroorzaken; dan zou het boven water uitstekende eind van de laatste neergelaten buizenreeks op de zeebodem storten. De gigantische kracht der opbrekende ijschollen was in staat de op het ijs liggende, nog niet tot zinken gebrachte buizenreeksen zwaar te beschadigen of in de diepte te slingeren. Ongetwijfeld zou de ijsweg naar het eiland verwoest worden, deze autoweg, die zo effen was als een geplaveide straat in de stad en uitstekend voorzien was van verwarmingspunten, blokposten en tankstations.

Bij de eerste tekenen van de opkomende storm vormde

Beridze alarmbrigades, die tegen de orkaan moesten optrekken.

Uit Nowinsk belden Batmanof en Zalkind op. Zij wilden de hoofdingenieur spreken, die zich echter aan de zeestraat bevond. Het gesprek werd gevoerd door Tanja Wasiltsjenko, die Beridze bij het apparaat had achtergelaten.

— Zegt u Beridze. . . . De overgang over de zeeëngte moet tot elke prijs behouden worden. . . . Tot elke prijs. . . . Verstaat u?

— Batmanofs stem dreunde. Tanja stelde zich voor, hoe intens de directeur het nu betreurde, dat hij niet bij hen was. — Al het andere is van minder belang. . . . Vertelt u, wat de hoofdingenieur tot nu toe ondernomen heeft!

De alarmarbeiders stelden zich op het ijs op. Sommigen bevestigden onder leiding van Beridze extra kabels aan het vrije uiteinde van de pijpleiding. De anderen, over wie Rogof de leiding had, trachtten met behulp van tractoren de op het ijs gecentreerde buizenreeksen van een halve kilometer lengte elk naar de wal te slepen, doch kwamen weldra tot de overtuiging, dat dit onmogelijk was.

— Met kabels en touwen bevestigen! — schreeuwde Rogof met overslaande stem.

De bouwarbeiders lieten geen tijd verloren gaan, maar ook de orkaan zwol met verbazingwekkende snelheid aan. Hij sloeg de mensen tegen de grond, alsof hij met hen speelde; zij vielen om, stonden weer op en stortten zich opnieuw op de buizen, die men tot elke prijs moest redden, tot elke prijs, zelfs tot de prijs van het leven.

Beridze geraakte in de drukte bijna onder Silins tractor en hij beval hem de machine onmiddellijk aan wal te brengen, vóórdat het te laat was. Maar de tractorist kon het niet over zich verkrijgen zijn kameraden in de steek te laten, en hielp een zich weerbarstige kronkelende stalen tros te spannen. Hij reed door de ondoordringbare sneeuwstorm als door pikzwarte duisternis en liep elk ogenblik gevaar in de kloof te verdrinken.

Rogof en Polisjtsjoek werden door een wervelwind omhoog geslingerd en met zulk een kracht op het ijs geworpen, dat zij niet dadelijk op de been konden komen. Maar nauwelijks stonden zij overeind, of zij klampten zich opnieuw aan de dikke stalen kabel vast en trokken hem naar de windas.

— Nog een beetje. . . . Nog iets, Alexander Iwanowitsj! — vuurde Polisjtsjoek Rogof aan, zonder te bemerken, dat deze een neusbloeding had.

Een opgerolde kabel vierde plotseling uit en trof de voorman Gontsjaroek; hij viel levenloos neer en stond niet meer op. Voor Alexejs ogen werden twee arbeiders door een windstoot in de kloof geworpen. Men slaagde er niet in hen te redden; de

namen der slachtoffers konden niet terstond worden vastgesteld.

De wervelstorm woedde een dag en een nacht aan een stuk. Gedurende deze tijd werd de ingespannen strijd om de pijpleiding geen ogenblik gestaakt. Het hele traject wachtte met ingehouden adem de afloop van de worsteling tegen de elementen af.

De volgende dag ging de sneeuwstorm heel plotseling liggen. De mensen ademden vrijer. Zij gingen de slachtoffers tellen en de schade opnemen. Een dikke sneeuwlaag bedekte de grond, wegen waren er niet meer, het bouwterrein was ingesneeuwd. Waar in de grond geweldige, voor de oliehouders uitgegraven kuilen gaapten, verrezen nu sneeuwbergen.

Zoals steeds na een storm, traden de mensen van het bouwbedrijf tot de laatste man aan om de wegen, werkterreinen, woonbarakken, opslagplaatsen en machinerieën uit te scheppen. Als de buizenreeksen op het ijs maar intact gebleven waren! Men groef een diepe geul door de sneeuw en drong eindelijk tot ze door. Gelukkig bleek de bezorgdheid ongegrond te zijn; de pijpleiding was volkomen gaaf gebleven.

In de strijd tegen de orkaan waren de voorman Gontsjaroek, de chauffeurs Kozyref en Petoechof en de lasser Maslof gesneuveld; de timmerman Semjon Pestof en de hulparbeider Firsof waren spoorloos verdwenen; men nam aan, dat de wervelstorm hen ontvoerd had. Het op een rots staande huisje van de expeditiedienst was in de diepte geslingerd. De als door een wonder in leven gebleven expeditiechef Berjozof, die nog steeds niet tot zichzelf kon komen, vertelde, hoe hij met huis en al door de wervelstorm was opgeheven, twee minuten lang door de lucht had gezweefd en tenslotte op het ijs geslingerd was.

De doden werden aan de kust in een gemeenschappelijk graf begraven.

— Het volk zal jullie namen niet vergeten, roemrijke verdedigers van het vaderland, — zei Rogof in zijn grafrede.

Pas na enige tijd, ontdekte men, dat ook Topolef verdwenen was. Alexej werd zo wit als een doek, toen hij zijn afwezigheid opmerkte. Beridze herinnerde zich, dat hij Koezma Koezmitsj en de ziekelijke Nekrasof, die met de overigen waren komen aanlopen om hulp te bieden, van de zeeëngte had weggejaagd. Ook Nekrasof was nergens te vinden. De door Alexej ondernomen naspeuringen voerden hem naar het afgelegen huisje der dynamietarbeiders. Het huisje lag echter tot aan het dak onder de sneeuw; alleen de schoorsteen stak er boven uit.

In een dichte schare scheidten de bouwarbeiders het huisje vrij. Alexej, die als een dolle de sneeuw met zijn schep opzij

wierp, was kwaad op zichzelf, omdat hij in het wirwar de oude man vergeten was. Nu was hij bereid zijn leven te geven, indien hij hem slechts levend en behouden zou vinden.

Toen Kofsjof de deur bijna uit haar voegen rukte en als eerste het huis binnenstormde, botste hij tegen de in de vestibule staande Topolef aan. Zonder een woord uit te brengen omarmde hij hem. Achter de rug van de oude ingenieur stond Nekrasof te kijken.

— Hadden wij dit vooruit geweten, dan hadden wij voor een week wodka en levensmiddelen ingeslagen, — bromde Koezma Koezmitsj, geroerd door Alexejs liefde als van een zoon.

De springstofspecialist stiet als antwoord op de grappen van de mensen, die hem hadden uitgegraven, de meest afgrijselijke vloeken uit tegen de storm, de sneeuw en de goden. . . .

— Met de natuur valt hier niet te spotten, jongeman. Voor haar moet je steeds op je hoede zijn, — doceerde Karpof glunderend.

— Zij kan de p. . . . krijgen, die natuur van jou, als zij zich zulke lolletjes met fatsoenlijke mensen veroorlooft, — zei Nekrasof verontwaardigd.

ZESDE HOOFDSTUK

Tajsin, woonplaats der goden

De mensen van het bouwbedrijf wisten, dat er zich een kilometer of dertig naar rechts, aan de oever een visserijcombinaat en een gehucht bevonden, en tien kilometer verder een nederzetting der Niwchen. Hier echter, waar zij de zeestraat overstaken, waren er generlei sporen van menselijk leven. De rotsige Kaap Gibelny — Kaap des Doods — stak dreigend boven het vlakke, uitgestorven strand van het eiland uit. Deze onheilspellende naam klonk als een waarschuwing, een herinnering aan het lot van het groepje naamloze Russische mensen, die in de vorige eeuw in de ongelijke worsteling met de natuur omgekomen waren. De granieten rotsen vormden als het ware een gedenkteken aan hun heldendom.

Het eiland ging schuil achter een gordijn van dichte ochtendmist. De opgaande zon doorstak hem met gouden lansen. De nevel verstrooide zich spoedig, loste zich op. De tajga trad eerst als door een rooksluier, dan steeds duidelijker en helderder naar voren.

Tot nu toe was slechts de kuststrook in het bezit der bouwers; zij installeerden zich daar als op een pas veroverd bruggenhoofd met alle hierheen gevoerde materialen, buizen, machines en levensmiddelenvoorraden. Achter dit terrein begon dadelijk het oerwoud.

Het leek een machtige wal, die als het ware op de mensen toekwam om zijn krachten met hen te meten en hun verder opdringen te verhinderen. De bomen groeiden in verscheidene rijen boven elkaar. Het hoogste was de sierlijke colonnade van lariksen en essen, dan volgden berken, ceders en naaldbomen. In de onderste rij woekerde struikgewas. Tezamen vormden zij één enkele wilde, dicht ineengevlochten en verwarde hindernis van stammen en weerbarstige takken. De tajga zweeg grimmig en

loerend, als wachtte zij af, wat de nieuwelingen verder zouden ondernemen.

Op de rots stonden Beridze, Rogof en Kofsjof naar dit zelfs in het zonlicht onvriendelijke tafereel te kijken.

— Betekent Tajsin woonplaats der goden? Een ongemoedelijk oord hebben de goden als hun woonplaats uitgekozen, — schertste Alexej.

— Ja, de hemelse kwartiermeester is geen knip voor zijn neus waard, — beaamde Rogof.

— Wij moeten in het oog houden, kameraad hoofdingenieur, dat wij aan de rand staan van een van die witte plekken, die ons beiden genoeg hoofdbrekens gekost hebben, — merkte Alexej op.

— Dat geeft niet, wij zullen er gauw genoeg een rode streep doorheen trekken, — stelde Beridze hem gerust.

Zij daalden af naar een op de achtergrond van het woud nauwelijks zichtbare oude, ronde fanza, die hier kennelijk door vissers was gebouwd. Er naast stond een bouwvallig schuurtje op palen, een „hut op kippepoten”*, zoals Rogof het noemde. Om een of andere reden koos Beridze voor de staf juist deze fanza, hoewel er op de kust reeds een heel tentendorp verzezen was.

— Een koninklijk slot! — zei hij, terwijl hij zijn blik spottend over de zwartgeblakerde wanden der fanza, de reeds brandende kachel en de wit, naar nieuw hout ruikende tafel liet zweven. — Hier, in deze residentie der vorsten van Tajsin, zullen wij het bevel tot de aanval geven.

In de hut preciseerden de ingenieurs nogmaals het plan de campagne. Kofsjof, Topolef en Tanja Wasiltsjenko kregen de opdracht, van deze oever uit de pijpleiding en de telefoonkabel aan te leggen, Rogof moest in het binnenland van het eiland doordringen en een weg banen voor het traject van de nieuwe sector. Toen alles besproken was, gingen zij naar de zeestraat.

Over het ijs reden eindeloos vrachtwagens met mensen. Reusachtige tractoren met machtige bulldozers — scherpe stalen ploegen — kwamen aankruipen en krabden met hun rupsbanden het ijsdek open. Mensenstemmen en geronk van motoren verenigden zich tot één vreesaanjagend krijgstumult.

Als eersten trokken twee tractorcolonnes tegen de tajga op. De ene werd door Silin, de ander door Remnjef aangevoerd.

— Tanks, voorwaarts! — riep Silin overmoedig uit, terwijl zijn kleine zwarte ogen vuur schoten.

Hij reed zijn tractor over het strand en koerste zonder te

* Bekend motief in de Russische sprookjes. (vert.)

stoppen recht op het bos af. Met zijn scherpe hoek hiew de bulldozer in de stam van een grote lariks, die als het ware vóór het woud op wacht stond. De motor bulderde dreigend, de hele tractor steigerde en trilde van inspanning. Dit duurde slechts een ogenblik, toen gaf de boom mee, hield over en stortte, bij de wortel getroffen, op de grond. De tractor maakte een ruk, vermorzelde het struikgewas, viel de volgende boom aan en sneed ook hem zonder moeite in tweeën. Achter Silins tractor volgden iets naar links een tweede, iets verder naar links een derde. . . ., een vierde. . . ., een vijfde. . . . De door Remnjef aangevoerde colonne reed in dezelfde opstelling op een paar meter afstand van de eerste colonne. Alle tractoren waren met een dikke stalen kabel verbonden. Hij sleepte er achter aan, greep de bomen beet, boog ze en rukte ze met onweerstaanbare kracht met wortel en al uit de bevroren, klinkende grond.

De tractoren brulden, de bomen vielen met een oorverdovend gekraak om. Het woud hulde zich in de opdwarrelende sneeuw- wolken als in de kruitdamp na een veldslag. De opgeschrikte tajga dreunde. Met een van overmoedigheid en geestdrift stralend gezicht keek Silin achterom en schreeuwde:

— Hier, tajga, alsjeblijft! . . . Zo! . . . Aha! . . . Je gaat er aan! . . . Je houdt geen stand! . . . Vooruit! Alsjeblijft! . . . Geef hem er van langs, Silin!

Naast de vrolijke, als dronken Beridze drentelde de Niwch Nikifor, die de mensen van het bouwbedrijf opnieuw een bezoek had gebracht. Met het hoofd in de schouders getrokken, waardoor hij er nog kleiner uitzag, keek hij vol angst naar de machtige machines, onder de stormloop waarvan het reusachtige bos bezweek. Snuivend rukten de rendieren aan de teugels in de handen der Niwchen, die Nikifor begeleidden.

— Kameraad, — trok Nikifor de hoofdingenieur aan zijn mouw. — U mogen niet zo tajga verpletteren. Hij boos worden, wraak zullen nemen. U moet beetje bomen laten staan.

— Wij laten een beetje staan, genoeg voor jou en je kleinkinderen, — antwoordde Beridze verstrooid.

De tractoren verdwenen uit het gezicht, hun weg kon men echter volgen, doordat de tajga steeds verder als met een gigantisch mes in tweeën gesneden werd.

Silin drong voorwaarts. Plotseling stortte zijn reusachtige, gloeiendhete, op een tank lijkende tractor in een kuil. Een wild dier begon wanhopig te brullen. De tractorist was in een berenhol terecht gekomen; boven de chaos der gevelde bomen verhief zich een grote bruine beer, stak zijn harige poten omhoog, als om zijn moordenaar te dreigen, en zakte ineen.

— Kijk eens, wat jammer: nu heb ik met mijn rupsbanden

Bruintje doodgedrukt! Dan had je ook maar uit mijn buurt moeten blijven! — riep Silin uit en boog zich met heel zijn lichaam naar voren, als daagde hij het ondoordringbare oerwoud, dat hem in de weg stond, tot een duel uit.

De heersers der tajga begrepen nog niet, dat zij zich zonder tegenstand aan Silin moesten onderwerpen. Door het rumoer opgeschrikt, vluchtte een hele kudde wilde zwijnen uit het struikgewas; zij hadden blijkbaar in de omgeving rondgedoold, op zoek naar voedsel onder de sneeuw. Toen zij het op hen afkomende zwarte monster gewaar werden, bleven zij eerst als aan de grond genageld staan, spitsten de oren, knorden woedend, bewogen hun kaken en namen, tot Silins verwondering, plotseling een sprong tot de aanval.

— Wat een helden! — zei Silin en reed op de kudde in.

Door de tajga vormde zich een brede tra. Hierop lagen de gevelde bomen met de uit de grond gerukte, wijdvertakte wortels chaotisch over elkaar. En het geronk der in de tajga gedrongen tractoren was nog niet verstomd, of de tra wemelde reeds van mensen, die hier een bouwterrein begonnen aan te leggen. Met paarden sleepten zij de bomen weg. Houthakkersbrigades lieten de bijen en zagen weerklinken om de stammen gereed te maken voor de aanleg van een knuppeldam — een berijdbare zomerweg door de moerassige plaatsen — en voor telefoonpalen. Over de tra echode het lied van Fantof en Sjoebin:

Gij, houthakkers, scherpt de bijen, zwaait ze rond.

Een... twee...

Hakt en zaagt en zweet en zwoegt tot d'avondstond.

Een... twee...

En wanneer eenmaal de nacht het woud omsluit.

Een... twee...

Gaat naar huis, rust tot het ochtendgloren uit.

Een... twee...

De timmerlieden zetten met behulp der lassers, isoleer- en springstofarbeiders tenten op. Er groeide zienderogen een stad van linnen op. Er stonden vier verplaatsbare elektrische centrales op een rij, die reeds stroom leverden aan de zagerij voor dwarsliggers. De timmerlieden van de brigade van Pestof, de oudste der broeders, waren juist begonnen met het beschietsen van het naakte geraamte der zagerij, of de cirkelzagen draaiden reeds en zaagden de uit het bos aangevoerden stammen zingend en krijsend tot gelijkmatig dikke balken en planken.

Rogof rustte een grote tractorcolonne met levensmiddelen en

gereedschappen uit, die hij op ruime, brede sleden plaatste, welke aan elke tractor gekoppeld werden. Alexander Iwanowitsj beoogde, met deze colonne over de tra tot in het hart van de nieuwe sector door te dringen. Tegelijkertijd stelde Polijtsjoek, Rogofs onafscheidbare metgezel en trouwe helper sinds beiden op de verongelukte vrachtschuit kennis hadden gemaakt, een colonne vrachtwagens samen, die langs dezelfde weg moest volgen. Het vastgewalste spoor der tractorsleden kon kant en klaar als autoweg dienen.

Gehuld in een plompe, te grote bontjekker, noteerde Poesjtsjin, die naast Smortsjkof voor diens wagen stond, haastig de wedstrijdverplichtingen der chauffeurs: de hun toevertrouwde vracht gaaf en op tijd op de plaats van bestemming af te leveren. Smortsjkof viel de eer te beurt, als eerste chauffeur met zijn wagen de tajga te doorkruisen, welke die morgen nog ontoegankelijk was geweest.

Vijf dagen later kwam het de werkers aan het bouwbedrijf voor, alsof zij reeds lang op het eiland leefden. Elk uur bracht zoveel nieuwe indrukken met zich mee en eiste van hen zo grote lichamelijke en geestelijke inspanningen, dat de dagen weken schenen. Evenals op het vasteland was het hier bijna altijd licht, en de nacht werd slechts voor korte tijd geduld, wanneer de vermoeide mensen sliepen om nieuwe krachten te verzamelen.

De bouwers van de olieleiding gaven hun aanwezigheid te kennen door de donderslagen der reeds de derde dag ondernomen ontploffingen, het geraas der opgeschrikte tajga, het geronk der motoren. Van alle kanten ontvingen zij talrijke bezoekers. Uit Kontsjelan kwamen olie-arbeiders vliegen. Bijna tegelijkertijd landde er op de zeeëngte een vliegtuig, waaruit vertegenwoordigers van de arbeiders der olieraffinaderij in Nowinsk stapten. Beide delegaties overhandigden brieven van hun collectieven met het voorstel, ter ere van de verjaardag van het roemrijke Rode Leger een wedstrijd aan te gaan. Dadelijk na hen arriveerden er vissers, die bevroren stokvis als geschenk brachten. Met een groep bereden grenssoldaten kwam luitenant Batoerin aansnellen. In het gesprek met hem vernam Alexej, dat hij de zoon was van de oude meester Batoerin, de „Koning der smeltovens”, met wie de ingenieur in Terechofs fabriek kennis gemaakt had.

— Vorige week heeft mijn vader mij een brief geschreven, — vertelde de grensofficier. — Hij had een verheugend bericht: Doedin en Pisaref zijn naar de fabriek gekomen om hem de rode wisselvaan van het Staatscomité voor Defensie te overhandigen.

Op een avond kwam de geoloog Chmara op korte, brede jagersski's, met een rugzak en geweer op, uit de tajga naar het

bouwterrein. Hij vroeg naar Kofsjof en werd naar een nieuwe, op Topolefs aanwijzing goed verwarmde tent geleid, waarin Beridze, Koezma Koezmitsj, Kofsjof en Tanja tezamen woonden.

De ingenieurs zaten aan tafel en waren gezellig aan het thee-drinken. Hun kleine tent was warm en goed verlicht. De vloer was met rendier- en berenvellen bedekt.

Tanja vertelde, hoe zij samen met de duikers op de diepste plaats van de zeebodem een gezonken oorlogsschip doorzocht had. Smelof zei, dat het bij hen geregistreerd was en mettertijd gelicht zou worden.

— Dat schip is vast een slachtoffer van de Russisch-Japanse oorlog, — meende Topolef. — Zal ik nog de dag der vergelding voor het tot zinken brengen van de kruiser „Warjag” en voor de val van Port Arthur beleven? Ik heb daar twee broers verloren.

— U wordt wel honderd jaar, en als dat niet genoeg mocht zijn, doen wij er nog een eeuw bij, — schertste Alexej.

Bij het zien van deze eendrachtige familie kwam er een gevoel van afgunst in Chmara op.

Hij zette zijn muts af en trad op de tafel toe. Tanja herkende hem het eerst en kon een uitroep van verbazing niet onderdrukken.

— Schrik niet, bekoorlijke Tatjana Petrowna, voor een vreedzame gast, — zei Chmara met een doodonschuldig gezicht en reikte haar de hand.

— Geen haar op mijn hoofd dacht er aan te schrikken. Maar u komt hier wel hoogst onverwacht binnenvallen, — antwoordde Tanja, waarbij zij de klemtoon legde op de „u”-vorm en zijn handdruk koel beantwoordde.

Zij keek tersluiks naar Beridze. Deze wendde geen oog van de bezoeker af. Tanja's opwindung, die hem niet ontging, maakte hem wantrouwend. Onmiskienbaar begreep hij, dat haar verhouding tot deze man niet eenvoudig die van kennissen was.

Chmara begroette ieder afzonderlijk, maakte vriendelijke opmerkingen en ging naast Alexej zitten. Kofsjof, die met de komst van de gast allesbehalve ingenomen was, moest de rol van de beleefde gastheer spelen.

— Nu hebben wij elkaar toch weer gevonden, — begon Chmara met een huichelachtig-hartelijke uitdrukking op zijn gezicht, terwijl hij een fles brandewijn uit zijn rugzak haalde. — Herinnert u zich die avond in Roebezjansk? Het is om u, kan ik wel zeggen, dat ik mij tien kilometer lang door de tajga heb gewrongen. Het gedonder der ontploffingen is op het hele

eiland te horen. Het is interessant, dacht ik, eens een kijkje te nemen, wat er daar gaande is.

Topolef keek Chmara strak aan en bewoog vijandig zijn snor. Hij had Chmara tweemaal bij Groebiski ontmoet. Zijn komst had zijn behaaglijke stemming nu geheel bedorven.

— Waarom kijkt u mij zo nijdig aan, Koezma Koezmitsj? — vroeg Chmara glimlachend. — Uw vriendschap met de vroegere chef is verbroken, maar daar heb ik niets mee uit te staan. U kunt mij gerust vriendelijk gezind zijn.

— Ik moet toegeven, dat ik verwonderd ben over uw verschijning. Hebt u werkelijk louter voor uw genoegen zo'n vermoeiende tocht door de tajga gemaakt? — vroeg de oude man ongelovig en draaide de glimlachende bezoeker zijn rug toe.

— Stelt u zich voor, dat ik zonder enige zakelijke reden hierheen gekomen ben, alleen met de bedoeling de beroemde bouwers der olieleiding te zien. Wijd en zijd spreekt iedereen slechts van u. De Niwchen zingen lofliederen op u. . . .

Beridze sloeg de wodka af, die Chmara hem aanbood; hij stond op, ging aan zijn werktafeltje zitten, stak de lamp daarboven aan en verdiepte zich in zijn aantekeningen. Maar zijn aandacht bleef nog steeds op de vreemde gericht. Georgi Dawydowitsj herinnerde zich, wat Alexej over Chmara gezegd had. Toen had hij aan de opmerking, dat de geoloog met Tanja bekend was, geen betekenis gehecht. Nu hij beiden echter tezamen zag, voelde hij plotseling een brandend gevoel in zich opkomen, dat hij vroeger nooit gekend had.

— Zou ik werkelijk aan die beruchte ziekte, aan jaloezie, lijden? — vroeg hij zich af.

Georgi Dawydowitsj had de tafel verlaten om de bezoeker geen grofheden te zeggen en Tanja's doordringende, op Chmara gerichte blik niet te zien.

Het meisje nam de gast onvriendelijk op. Drie jaar geleden had zij Chmara bij de Rodinofs voor het eerst ontmoet. Weldra geloofde zij, dat zij van hem hield. Aan dit alles kwam op een avond een einde: hij stootte haar door zijn cynisme af. Was dat soms liefde, wat hij haar voorstelde? Terwijl zij tot nu toe lichtgelovig was geweest, hield zij met één slag op hem te vertrouwen, en vond de kracht, onherroepelijk met hem te breken.

Tanja kon niet begrijpen, waarom zij indertijd bedroefd was geweest, toen zij van Chmara afscheid nam. Er was nu niets in hem, wat haar aantrok. Zonder enige belangstelling luisterde zij naar zijn levendige en geestige verhaal, hoe hij in de tajga leefde en naar lood zocht. Chmara bedierf allen de avondthee. Hoe prettig was het, tegenover Beridze te zitten! Zij bemerkte,

dat het gezicht van Georgi Dawydowitsj somber was geworden. Zij kreeg lust naar hem toe te gaan, maar zij kon er niet toe besluiten. Toen citeerde Tanja in stilte haar hoofdstelregel: „ga recht door zee en ruim daarbij alle storende conventies uit de weg.” Deze gedachte gaf haar moed op Beridze toe te treden. Vol verwachting hief hij zijn blik naar haar op.

— Ik wil niet, dat de schaduw van deze man op mij valt, — zei zij zacht. — Ik verheel u niet, dat het vroeger een haar gescheeld heeft, of er hadden zich tussen ons intieme betrekkingen ontsponnen. Juister gezegd: ik geloofde, dat ik van hem zou kunnen houden, maar zag mijn vergissing bijtijds in.

Het viel haar niet licht dit te zeggen; zij bloosde daarbij tot haar oren. Hij gaf geen antwoord, daar hem reeds alleen het feit, dat Chmara toch in enig opzicht zekere betrekkingen met Tanja had gehad, bedrukte. Het meisje bleef even staan en ging toen naar de hoek van de tent, die voor haar afgezonderd was.

Met een scheve glimlach sloeg Chmara beiden gade en vroeg Alexej toen:

— Bruid en bruidegom, niet?

— U hebt er, hoop ik, toch niets op tegen? — vroeg Alexej op zijn beurt.

— Ik voel mij altijd beroofd, wanneer ik een knappe vrouw met een ander zie, — schertste Chmara en voegde er dadelijk op een andere toon, onwillig, zoals men spreekt van iets, dat niet in vervulling is gegaan, aan toe: — Indertijd heb ik met Tanja een paar prettige avonden doorgebracht.

Beridze, die brokstukken van het gesprek opving, riep Alexej en verzocht hem somber:

— Breng hem alsjeblieft naar buiten. Anders zou het wel eens tot een pijnlijke scène kunnen komen. Ik ben niet in staat, dezelfde lucht als hij te ademen en zijn ontboezemingen aan te horen!

Nadat Alexej de gast thee aangeboden had en van zijn brandewijn geproefd had, bracht hij hem naar zijn nachtverblijf. Bij Nekrasof was er plaats voor hem.

Kofsjoj ging naar buiten en slenterde over het bouwterrein. In het maanlicht, waarvan het zilveren schijnsel over de tajga viel, zagen de verijsde bomen met hun kale takken er doodsbleek uit. Uit het woud drongen nachtelijke geluiden door. Alexej luisterde. Hij werd door een instinctieve onrust bevangen. Dichtbij passeerde een groep mensen. Hij riep hen aan.

— Goed volk, kameraad Kofsjoj. Wij lopen hier zelf toezicht te houden, of er geen vreemden zijn, — antwoordde Silins stem uit de duisternis.

Met voldoening constateerde Alexej, dat de kampwacht op haar post was. Niettemin bleef hij ongerust. De volgende ochtend kwam Filimonof van de andere oever en meldde, dat iemand in het einde van de pijpleiding, die uit de zeeëngte stak, houten proppen trachtte te drijven. De misdadigers waren blijkbaar opgeschrikt, want zij lieten alles achter en namen de vlucht, zonder hun duistere werk af te maken. Bijna tegelijkertijd ontdekte men, dat de constructietekeningen van de pompinstallatie uit de werkplaats verdwenen waren.

— Ik heb dit aan de betreffende instanties meegedeeld, maar houden jullie hier ook beide ogen wijd open, — waarschuwde Filimonof met klem.

„Wie zijn die schoften?” — overlegde Alexej met een brandende haat. De halfvoltooide pijpleiding was Alexej's bloedeigen schepping; alleen al de gedachte, dat deze schepping door gevaren bedreigd werd, maakte hem woedend. „Wat voert Chmara hier uit, wat zoekt hij hier?” — vroeg Kofsjoef zich plotseling af. Men kon de geoloog niets verwijten, hij wekte geen directe verdenking op, en toch begreep Alexej, dat zijn argwaan niet slechts voortspoot uit Filimonofs mededeling, maar ook uit de komst van de ongenode gast.

Alexej liep langs de oever. Uit de verte blonk de weg over de zeeëngte, een ketting lichten, die de nevel uiteenreet. Vandaar klonk het vage rumoer van een druk verkeer, dat ook 's nachts niet verminderde.

Alexej's gedachten keerden terug naar het bericht, dat hem al twee dagen lang bezig hield. Uit Nowinsk was hem een veldpostbrief van zijn broeder, een op de lange reis verfromfaaide driehoek, nagezonden. Kort tevoren had hij de mededeling ontvangen, dat Mitja gewond in het lazaret lag en weldra naar zijn onderdeel zou terugkeren. Uit het lazaret had zijn broer niet geschreven, hij had hem blijkbaar niet ongerust willen maken, en deze brief was veel eerder, nog tijdens de gevechten om Moskou, verstuurd, maar was pas nu aangekomen.

„Aljosja, ik schrijf je kort. Wij hebben het bevel tot de aanval gekregen. Ik ga de strijd in, Aljosja! Ik ben gelukkig, dat ik mijn bloed voor ons Moskou mag vergieten. Mocht mij iets overkomen, tracht bij onze ouders dan ook mij te vervangen. Nu heb ik begrepen, wat onze ouders voor ons betekenen. Wat zou ik hen en jou graag even zien! Weet jij nog, hoe jij mij om mijn ongehoorzaamheid en lichtzinnigheid hebt uitgeoeterd? Dat alles ligt zo ver achter mij, ofschoon het slechts een paar maanden geleden is. Ik geef jou, lieve broer, en onze trouwe ouders mijn woord van eer, dat jullie je over mij niet zullen hoeven te schamen....”

Op z'n ogenblik heeft hij zich herinnerd, hoe ik hem om zijn ongehoorzaamheid en lichtzinnigheid uitfoeterde!" — verweet Alexej zichzelf. Na een verblijf van drie jaar op het bouwobject in het Zuiden thuis teruggekeerd, had hij Mitja niet meer als knaap, maar als jongeman aangetroffen. Moeder klaagde: „Hij rookt stiekem... Ik heb hem op straat met een meisje gezien... Van studeren houdt hij niet veel... Vader is ontevreden over hem... Maar hij heeft een hart van goud en is zo zachtaardig als een kalfje. Haalt hij een baldadige streek uit, dan komt hij het weer goed praten en vader en ik zijn dadelijk vertederd. Spreek jij eens met hem, Aljosja, oefen jij je invloed op hem..."

Die avond gingen de broers wandelen. Mitja nam het voorstel, een luchtje te scheppen, met vreugde aan. Onbesuisd en vrolijk, merkte hij alles op en reageerde op alles, maakte bij elke gelegenheid grapjes en nam de voorbijlopende meisjes kritisch op.

— Weet je, dat vader en moeder ontevreden over jou zijn? — vroeg Alexej streng.

— Dat weet ik. Zowel thuis als op school word jij mij altijd als voorbeeld gesteld: „Je broer was de beste leerling." Of: „Aljosjenka rookt nu nog niet eens." Waarom had ik het ongeluk na jou geboren te worden? — antwoordde Mitja.

— Is het zo moeilijk, ijverig te studeren, wanneer men in normale omstandigheden leeft? Is het zo moeilijk, goede ouders als de onze niet te kwetsen?

— O nee, maar mij lukt het niet, Aljosja. Ik houd het een week uit, niet langer. Dan komt mijn lichtzinnigheid weer boven...

Hij legde deze bekentenis zo ongedwongen af, dat Alexej moeite had, het in hem opkomende warme gevoel te onderdrukken. Hij moest de strenge toon van het gesprek tot het einde toe handhaven.

— Jij kunt je dus niet beheersen. Dat is bij verwoede drinkers het geval, die geen vaste wil meer hebben: zij begrijpen, dat zij niet mogen drinken, maar doen het toch.

Mitja keek om zich heen; toen hij zag, dat er niemand in de buurt was, sloeg hij zijn armen om zijn broer heen en gaf hem een zoen op zijn wang.

— Wees niet boos, Aljosjka. Ik ben onuitsprekelijk blij, dat jij thuis gekomen bent. Wij hebben je zo gemist!

— Kalfje! — bromde Alexej geroerd; hij maakte zich uit de omarming van zijn broer los en zei schoolmeesterachtig: „Een man moet beheerster en harder zijn."

— Wie weet, hoe een man moet zijn! Vind jij, dat jij een

ware man bent, Aljosja? — Mitja keek zijn oudere broer met een spottende glimlach aan.

— Vertel, wat jouw verdere plannen zijn, deugniet! Je hebt de school al achter de rug.

— Ik ga in het leger. — Mitja antwoordde ernstig, zonder te lachen. — Iedereen zegt, dat er spoedig oorlog uitbreek, Aljosja. Daarom moeten wij leren vechten. Maar eerst zou ik een jaartje willen boemelen. Vat het niet tragisch op, wanneer jij soms over mij hoort klagen. Ik voer toch in de grond geen slechte dingen uit.

„Nu betreur ik het honderdvoudig, dat ik indertijd niet vriendelijker en aardiger tegen hem was,” — fluisterde Alexej, terwijl hij op het eiland Tajsin over de besneeuwde, rotsige oever van de Straat van Dzjagdin liep. Het ongewoon ernstige en rijp geworden gezicht van zijn broer, bleek van bloedverlies, scheen in de duisternis vóór hem te zweven.

ZEVENDE HOOFDSTUK

Wat de lente bracht

In het midden van Februari bracht Karpof, toen hij van de jacht terugkwam, Tanja een bosje kale, dorre rosmarijntakken.

— Dit is een voorschot op mijn voorjaarsboeket, mijn liefste. Zet de takken in het water.

Alexej lachte hem uit:

— Waarom moet die bezem in het water? Je kunt er beter de vloer mee vegen. Vergeet niet, Iwan Loekitsj, dat er hier geen lente bestaat. — En hij hief een in de sector populair liedje aan:

Het eiland Tajsin
Is een rare planeet:
Twaalf maanden is 't er winter,
En verder zomers heet. . . .

— Die winter van jou is afgelopen, jongeman. Voorbij. Jullie moeten voortmaken met de werkzaamheden op het ijs. De lente is zo goed als aangebroken.

— Een grapjas ben jij, visser! — wierp Alexej tegen en trok hem naar buiten. — Zie je? Rondom niets dan sneeuw en veertig graden onder nul. Het ruikt helemaal niet naar de lente.

— Of het ruikt, jongeman! En hoe! Je neus moet verstopt zijn, als je het niet ruikt. Bij ons komt de lente langzaam en voorzichtig aansluipen. Zij neemt de strijd tegen de winter niet zo maar op.

Kofsjof merkte niet op, wat de inheemse bewoner van het Adoengebied helder zag: de verjonging van de natuur door de lente was reeds begonnen. Het sneeuwdek verschrompelde zinderogen; het smolt niet, — daarvoor was het te koud, — maar verdampte. De wegen kregen een donkere kleur. Op de grote sneeuwhoppen voor de gebouwen vormde zich een harde, grauwe

korst. Toen kwam er een dag, dat van de daken ijspegels afhingen en de eerste, als tranen heldere druppels vielen. . . .

— Zie je wel, Alexej Nikolajewitsj, dat is de lente, — wees Karpof op deze symptomen.

Maar de volgende dag sneeuwde het. In zware, droge vlokken zweefde de sneeuw lang door de lucht en bedekte de grond met een dikke, witte laag. De Noordenwind nam toe, een snijdende, ijziggure wind, die in het gezicht zweepte.

— Waar is die lente van jou, Iwan Loekitsj? — vroeg Alexej.

In deze dagen van sneeuwstormen begon plotseling de rosma-rijnstruik, die Karpof Tanja geschonken had, te bloeien. Op een morgen liet het meisje haar blik toevallig op het raam vallen. Zij slaakte een kreet van verrukking: de voor kort nog leven-loze dorre takken straalden in een lichtpaarse vlam van tere bloesems.

De ingenieurs genoten van dit schouwspel, maar een ogenblik later dacht Beridze er aan, dat deze bloemen de lente aankondigden; hij fronste het voorhoofd en spoorde tot spoed aan. De werkzaamheden aan de pijpleiding op het ijs der zee-engte waren nog niet ten einde en er moesten nog vele goederen naar het eiland vervoerd worden.

Het ogenblik kwam, dat de laatste buizenreeks neergelaten werd. Deze moest in de vaargeul, op de diepste plaats der zeestraat, liggen en de van beide oevers af reeds gelegde stukken der pijpleiding verbinden. Oemara laste deze laatste buizenreeks aan beide einden vast, zij werd met behulp van tractoren in de kloof neergelaten, de duikers maakten met waterspuiten de bedding glad, — en de twaalf kilometer lange pijpleiding door de zeeëngte vormde een geheel.

De werkers van het bouwobject hadden het volste recht de overwinning te vieren: zij hadden de pijpleiding onder water twintig dagen vóór de termijn aangelegd, onder ongehoord moeilijke winterse omstandigheden en met methodes, die in de techniek nog onbekend waren. Uit naam van de collectieven van de sectoren aan de kust en op het eiland zond Beridze een telegrafisch rapport aan het hoofdkantoor, waarin hij de vervulling van de opgave berichtte en optelde, hoeveel arbeidskrachten, rijuren en benzine hierbij gespaard waren. De berekening toonde aan, dat het graven van de bedding met dynamiet en de aanleg van de pijpleiding van het ijs af enige malen goedkoper kwam dan de pijpleiding onder water gekost had, indien zij volgens de methode van het oude project was aangelegd.

„Zonder zich met de bereikte resultaten tevreden te stellen, — waren de voor Sowjet-mensen traditionele slotwoorden van

het rapport, — zal het collectief zich er met drievoudige energie op toeleggen de nevenleiding zo snel mogelijk te voltooien en voorbereidingen voor de lente te treffen.”

Dit korte, zakelijke document, dat meer getallen dan woorden bevatte, ging als een lied door het hele bouwbedrijf. Van alle kanten regende het gelukwensen. „Uw succes is het mooiste geschenk voor de verjaardag van ons roemrijke Rode Leger,” telegrafeerden Doedin en Pisaref uit Roebezjansk. Er kwamen ook felicitaties van de oliearbeiders uit Kontsjelan, de arbeiders van de fabrieken te Nowinsk en de kolchozboeren van verschillende nederzettingen aan de Adoen.

De werkers van het bouwobject konden zich niet herinneren, wanneer zij voor het laatst een vrije dag hadden gehad. Zelfs nu, bij zulk een feestelijke gebeurtenis, vonden zij geen tijd om uit te rusten. Zij vierden dit feit op een korte bijeenkomst met een bescheiden glaasje wodka bij de avondmaaltijd, en zetten zich dadelijk aan het werk om de nevenleiding door de zeestraat aan te leggen.

Volgens het project zou dit veel later geschieden, pas na de ingebruikneming der olieleiding. Maar nadat Beridze zich van de juistheid der technische oplossingen overtuigd en de krachten van het collectief gemeten had, had hij zich reeds twee weken geleden tot Batmanof gewend met het voorstel, de aanleg van de nevenleiding onder water niet uit te stellen, maar hem vóór de lente te voltooien. Het voorstel was even aanlokkelijk als gewaagd. Er restten niet al te veel dagen tot het einde van de winter; de tijd, dat het ijs in de zeestraat zou gaan kruien, kwam dreigend nader.

— U moet zelf beslissen, u kunt het beter overzien, — had Batmanof geantwoord. — Eer en roem komen jullie toe, indien jullie met één leiding klaar komen; meer verlangen wij niet. En voor alles, wat jullie extra doen, ben ik bereid mij tot op de grond te buigen.

— Bespreekt alles met de arbeiders, meet u nogmaals hun krachten, neemt niet te veel hooi op uw vork, het risico is te groot, — ried ook Zalkind aan.

Beridze belegde een vergadering, waarop het besluit genomen werd, de tweede leiding aan te leggen. Topolef met de beste lassers en Nekrasof met zijn dynamietarbeiders verhuisden terstond naar het vasteland. Opnieuw donderden de ontploffingen. In een week schiepen de springstofarbeiders de geul; een tweede gapende kloof een kilometer ten Noorden van de eerste in het ijs van de zeestraat. Op dezelfde dag, dat Kofsjoj van het eiland uit de laatste buizenreeks van de eerste pijpleiding

aanlegde, liet Topolef van het vasteland uit twee buizenreeksen der nevenleiding op de zeebodem zinken.

Alexej liep een paar kilometer over het ijs om Koezma Koezmitsj op de zeestraat te ontmoeten. De oude ingenieur zag er in zijn lange schapenvacht, met zijn beijdsde snor en witberijpte wenkbrauwen zeer indrukwekkend uit.

— Klaar met de eerste leiding, Aljosja! Gefeliciteerd, — zei Topolef met zijn diepe bas. — Nu aan de slag met de tweede. Wij zullen van twee kanten werken. Op deze wijze zullen wij het voorjaar des te zekerder te snel af zijn.

Alexej gaf hem een arm. Zij liepen tussen het pakijs, alsof zij op het vlakke trottoir van een straat wandelden.

— Ik ben al met de tweede leiding begonnen, — zei Alexej. — En ik ben niet naar u toegekomen om gelukwensen in ontvangst te nemen, maar om u de handschoen toe te werpen. — Met gefingeerde ernst trok hij een van zijn wanten uit en wierp haar op het ijs. — Ik daag u tot een tweestrijd uit! U bent mij weliswaar twee buizenreeksen voor, goed, dat is uw „voorsprong”. Toch zal ik eerder het midden bereiken.

Koezma Koezmitsj bukte zich steunend en tilde de want op.

— De uitdaging is aangenomen. De voorsprong van twee buizenreeksen laten wij buiten beschouwing. Uw goedheid hebben wij niet nodig. Ik wil mijzelf niet te vroeg in de lucht steken, — wij oude mensen zijn bescheiden, — maar wij zullen zien. . . .

Zij bespraken, nu zuiver zakelijk, de voorwaarden voor de wedstrijd en bezegelden de afspraak met een kroes thee.

Nu werkten de oude en de jonge ingenieur naar elkaar toe en spraken dikwijls met elkaar door de telefoon.

— Kameraad Topolef, wij hebben de eerste buizenreeks veertig uur vóór het kalenderplan gelegd, — haaste Alexej zich mee te delen. — Hoe bevalt u dat?

— U hebt beloofd, kameraad Kofsjoj, ons, gebrekkige grijsaards, in een ommezien van tijd in te halen. Maar tot nog toe lijkt het er niet naar, — antwoordde Topolef triomfantelijk. — Wij hebben de derde buis voorbereid, tweeënvijftig uur vóór het kalenderplan.

— Uit eerbied voor de ouderdom doen wij het kalmpjes aan, — draaide Kofsjoj zich er uit, hield zijn hand op de hoorn en berichtte Karpof: — Ze hebben ons weer overtroefd, die oude duivels. Ga het als een haas aan de mensen vertellen. . . .

Intussen naderde de lente. In plaats van de koude, mistige dagen kwamen er steeds vaker heldere, zonnige dagen. Karpof, die het steeds zo wist te schikken, dat hij een paar uur op jacht kon gaan, bracht elke dag nieuwe berichten mee.

Levendig vertelde hij eens aan Alexej, dat er aan de Zuidelijke berghellingen hele massa's grauwe vliegen verschenen waren, die op kamervliegen leken. Hij noemde ze „onze vriendinnen”.

— Hoe gaat het met onze vriendinnen? — informeerde Alexej de volgende dag; die nacht was de temperatuur abrupt gedaald.

— Er is er niet een meer, — gaf Karpof met een verwonderd gezicht toe. — Ik sla ze al zoveel jaren gade, jongeman, en ik kan er maar niet over uit: zodra het warmer wordt, zijn zij plotseling hier, en zodra het kouder wordt, zijn zij even plotseling verdwenen. Jij hebt toch gestudeerd, zeg jij mij dan eens, waar zij vandaan komen en waar zij heengaan.

Maar Kofsjof had geen tijd voor de weetgrage natuuronderzoeker:

— Alsof ik niets anders te doen heb dan mij met jouw vliegen bezig te houden!

Uit Nowinsk riep Batmanof Beridze aan de telefoon. „Kunt u een deel van uw mensen vrijmaken? Het leger heeft aanvulling nodig, er worden nieuwe lichten opgeroepen.” Karpof belegde een partijvergadering en daarna een meeting; er werd besloten een groep bouwarbeiders aan het Rode Leger ter beschikking te stellen.

— Wat zit jij te peinzen, Semjon Iljitsj? Wil jij ook gaan? — vroeg Beridze de tractorist Silin. — Ik weet nog, hoe jij alles in het werk hebt gesteld om naar het front te mogen gaan. Wanneer je er op staat, laten wij jou ook vertrekken, de beslissing is aan jou. . . .

— Natuurlijk zou ik met de kameraden willen vertrekken. Als u het beveelt, ga ik. Maar ik kan op dit ogenblik niet besluiten, het bouwbedrijf vrijwillig te verlaten. Ik ben er met heel mijn ziel aan gehecht en brand van verlangen te zien, hoe de olie naar Nowinsk zal stromen.

De „eilanders” — zoals de bouwarbeiders van de eilandsector genoemd werden — deden de opgeroepen kameraden, onder wie ook de stachanof-arbeiders Solntsef en Remnjof, plechtig uitgeleide.

— Geeft de fascistten er van langs! Zo goed en zo hard als jullie kunnen! Wij zullen jullie petroleum leveren! — drukte Oemara, die op de afscheidsmeting sprak, hun op het hart.

— Ik zweer, kameraden, dat ik in de strijd net zoveel Hitler-soldaten zal neerleggen, als ik in deze dagen in de tajga bomen geveld heb, — antwoordde de reus Remnjof.

Bij deze afscheidsplichtigheid was ook Batoerin met een

troep grenssoldaten gekomen. Hij bracht complete uniformen als geschenk mee. In hun nieuwe mantels, schapenlaarzen en bontmutsen met de rode ster er op zagen Remnjof en Solntséf er opeens als kranige frontsoldaten uit.

— Wij verplichten ons, het werk van de onder dienst oproepen mannen te verrichten, — zei Ziatjkof namens de grondwerkers. — Elk van ons zal zijn arbeidsprestatie opvoeren. . . .

Nauwelijks hadden de bouwers hun kameraden uitgeleide gedaan, of er kwam onverwacht bezoek. Op de terugtocht van de Adoen naar het eiland bracht Machof de gerespecteerde visser Zobnin, bestuurslid van de kolchoz van Nizjnaja Sazanka, alsmede de vrouw en twee dochtertjes van Karpof mee.

Iwan Loekitsj nam de op hem toesnellende meisjes in zijn armen, terwijl hij zijn Katja zo liefderijk en gelukkig verwelkomde, alsof er geen woord van ruzie tussen hen gevallen was. Zijn vrouw, die ondanks alles nog mokte, begon met te verklaren, dat zij niet uit eigen beweging was gekomen, maar in opdracht van de kolchoz. Karpof deed, of hij haar woorden niet gehoord had, en Katja moest, of zij wilde of niet, aan het geanimeerde gesprek deelnemen, dat zich tussen Karpof en zijn dochters ontspon. Alexej gaf Karpof een dag vrij, en het gezin trok zich in de oude fanza terug. Weldra brandde het potkachtje, en Katja was aan de tafel druk in de weer met het opstapelen van de meegebrachte levensmiddelen, terwijl Iwan Loekitsj er bij zat en zijn waakzame jagersogen van geluk toekneep.

— Opa heeft gezegd, dat wij je moeten omhelzen. Zóóó! — zei het jongste dochtertje, een meisje met lichtblonde krullen, en sloeg haar armpje om Karpofs nek.

— Iedere avond hebben wij over jou gesproken, — voegde de oudste er aan toe. — Opa heeft ons de kranten voorgelezen, waarin er over jou geschreven is. Ik heb het uit mijn hoofd geleerd.

Katja bracht talrijke groeten over en vertelde uitvoerig van de kolchozaangelegenheden. De voorzitter had een brief meegegeven, waarin hij meedeelde, hoe de leden van de kolchoz zich op het hoge water van de lente voorbereidden, en vroeg, of Iwan Loekitsj uit oude vriendschap niet zijn raadgevingen en wensen kenbaar wilde maken.

Intussen bezichtigde Zobnin de sector. De oude visser bekeek alles met strenge en kritische blik.

— Precies als een nieuwbenoemde directeur, — zei Beridze met een hoofdgebaar in zijn richting. — Wij werken als bezete-

nen, kameraad Zobnin. Jullie wachten met ongeduld op het voorjaar, ons brengt het echter slechts onaangenaamheden.

— Zo, zo, — antwoordde Zobnin vaag.

Vele dingen in de sector wekten zijn verwondering — zowel de enorme metalen slangen, die op dertig sleden door verscheidene aan elkaar gekoppelde tractoren versleept werden, als ook de duikers met hun blinkende ronde helmen en het ononderbroken autoverkeer op de ijsweg. Maar hij liet zijn verwondering niet blijken.

— Beleg een algemene bijeenkomst, — verzocht hij. — Ik heb van mijn vissers de opdracht gekregen, een rede te houden, ik heb een boodschap voor de bouwarbeiders.

Die avond verzamelden de „eilanders” zich in een van de grootste tenten, en nu werd het duidelijk, met welk doel Zobnin en Katja Karpowa gekomen waren: de kolchoz daagde de sector tot een wedstrijd uit. Bovendien sprak Zobnin, in opdracht van een vergadering der kolchozleden, zijn dank uit, voor de rechtschape arbeid op het bouwbedrijf, van zijn dorpsgenoot Iwan Loekitsj Karpof. Naar oud-Russisch gebruik kuste hij Karpof driemaal en reikte hem als beloning een splinternieuw jachtgeweer. Aan de Stachanof-arbeiders Oemara en Machof overhandigde de visser zilveren horloges.

— Wij hebben speciaal iemand naar Nowinsk gezonden om deze geschenken aan te schaffen, — vergat hij daarbij niet te vermelden.

De gasten bleven drie dagen in de sector en begaven zich toen haastig weer naar huis. Karpof begeleidde hen tot de Adoen. Op de terugtocht ontdekte hij steeds weer nieuwe voorboden van de naderende lente. Gedachten aan de toestand aan de fronten vloeiden samen met zorgen om de sector en de kolchoz. Karpof keek dikwijls naar de hemel, daar hij de terugkeer der trekvogels verwachtte. En inderdaad had hij nauwelijks een voet op het eiland gezet, of er kwamen zwermen Daoerische kraaien; wegens hun „kragen” — de witte ringen om hun hals — en „beffen” — de sneeuwwitte veren op hun borst — noemde Tanja ze artisten.

— Dat zijn de inheemse roeken, lentevogels, jongeman, — zei Karpof verontrust tot Alexej.

Vlinders fladderden door de lucht. Als levende bloemen, in boeketten en apart, verschenen overal de distelvlinders, paarlemoervlinders en pauwogen, welke laatsten zo genoemd zijn om de felkleurige vlek op hun vleugels. Wigvormige zwermen wilde ganzen en eenden vlogen naar een oord achter het „einde der wereld”; hoog aan de hemel zweefden kraanvogels

in vreemd gevormde gelederen en zongen hun zwaarmoedig lied.

Batmanof „kleefde” — zoals de leden van de telefoongroep zeiden — aan het lijnkiezerstoestel. Hij dook nu op deze, dan op die plaats van het traject op, riep tweemaal dagelijks alle sectorchefs aan de telefoon en drukte hun steeds weer op het hart:

— De wegen staan al blank, nog een paar dagen, en zij zijn onbegaanbaar. Controleert grondig, of er niet op een of ander afgelegen punt gebrek aan levensmiddelen en bouwmaterialen is. Haalt uit de vrachtwagens en tractoren wat er in zit, benut ieder mens en elke minuut tot het uiterste. Vergeet niet, dat het ontbreken van wegen ons een maand lang aan handen en voeten bindt; als wij ons niet nu onmiddellijk om de wegen bekommeren, zijn wij verloren. Stelt u zich op de aanleg van zomerwegen in.

Het gesprek eindigde steevast met één en dezelfde vraag aan de verst afgelegen sector:

— Hoe staat het er bij u aan de zeeëngte voor, kameraad Beridze?

Elke dag brandde de zon feller. Zij schrikte de tajga uit haar doodse starheid op. De beken kabbelden en babbelden luid en in koor. Zij spolden de grauwe winterkorst van de aarde af en legden het gras van het vorige jaar bloot. De dorre takken der bomen kwamen tot leven. Aan de elzen zwollen de knoppen van de sedert de herfst als oorringen afhangende katjes, aan de witte wilgenkatjes verschenen gouden meeldraden. De Zuidelijke berghellingen tooiden zich met paarse en frambozenrode anemonen. Uit het woud drongen vogelstemmen naar het bouwterrein door; het hardst zongen de pimpelmezen.

Beridze joeg in zijn lichte camion langs de kust op en neer.

— Vrienden. . . . terwille van de overwinning op de vijand, terwille van ons grootse werk — vermenigvuldigt jullie inspanningen, — verzocht de hoofdingenieur, wanneer hij nu op de ene, dan op de andere brigade toetrad.

Hij had moreel geen recht meer te bevelen, want hij zag met eigen ogen, dat de mensen alle krachten inspanden om de pijpleiding onder water zo snel mogelijk klaar te krijgen. Zelfs 's nachts werd het werk geen minuut gestaakt. De tractoristen, lassers, isoleer- en hulparbeiders offerden hun nachtrust op. Karpof dreef deze of gene arbeidersbrigade bijna met geweld aan de wal, wanneer hij zag, dat zij het ijs al twee dagen en nachten niet verlaten hadden.

Tenslotte ontmoetten Topolefs en Kofsjofs arbeiders elkaar in het midden van de zeestraat. Alexej was Koezma Koezmitsj twee buizenreeksen voor.

De oude ingenieur feliciteerde zijn jonge collega welgemeend met zijn overwinning.

— Daarvoor krijg je een fles goede wijn van mij, Aljosja. Ik heb in mijn hele leven nog nooit met zoveel plezier gewerkt als in deze moeilijke dagen. Dát is de betekenis van een wedstrijd! Anders hadden wij nog niet de helft gedaan.

— O, Koezma Koezmitsj, juich niet te vroeg. Al ons werken kan nog vergeefs zijn geweest. Kijk, wat er hier gebeurt! — Alexej keek ongerust om zich heen.

Zijn bezorgdheid was niet ongegrond. De einden van de pijpleiding in het midden moesten nog aaneengelast worden. Maar er stond reeds water op het ijs. Duizenden beekjes stroomden uit de tajga hierheen, en vraten gretig aan het ijsveld, waarop de bouwers nog aan het werk waren. Elk ogenblik kon het steeds dunner wordende ijsdek onder de enorme last van de metalen massa der laatste, nog niet tot zinken gebrachte buizenreeks bezwijken.

Beridze verbood met tractoren op het ijs te gaan. De vrachtwagens reden voorlopig nog steeds tussen vasteland en eiland heen en weer, zij het slechts het halve belasting. Hun wielen deden waterfontein opspuiten, waarin een ogenblik lang de kleuren van de regenboog met rossige gloed flonkerden.

De laatste buizenreeks werd met vereende krachten van honderden mensen met de hand tot zinken gebracht. Beridze voerde persoonlijk het commando. Met ergernis keek Silin toe, hoe de mensen zich tot het uiterste inspanden om het stalen gevaarte centimeter voor centimeter naar de kloof te slepen. Semjon Iljitsj hield de vrees van de hoofdingenieur met betrekking tot het ijs voor overdreven en schold in gedachten en woorden op hem. Toen Beridze, die door het hoofdkantoor aan de telefoon geroepen was, in zijn camion hem voorbij gesnelde was, greep Silin de gelegenheid en reed met de tractor op het ijs.

In het vuur van het werk sloeg niemand acht op hem. Alexej hoorde het typische geknetter van de motor pas, toen de tractor al vlak in zijn buurt was. Buiten zichzelf rende hij op Silin toe. Met uitgebreide armen schreeuwde hij woedend, met overslaande stem:

— Terug, onmiddellijk terug! Het ijs bezwijkt! Terug! Jij vernietigt alles, ellendeling!

Als door de kracht van deze schreeuw opengebroken, barstte het ijs voor Alexeys ogen met oorverdovend gekraak; brullend haakte de reusachtige tractor zich met zijn rupsbanden aan de randen van het wak — en zonk in de diepte.

Kofsjof bleef een ogenblik versteend staan, en sneldé toen naar de plaats des onheils. Kruipend bereikte hij het gapende

wak. Van alle kanten kwamen op Alexejs noodkreten arbeiders aanlopen. Silin kwam zelfs niet meer aan de oppervlakte van het in het wak kokende water; blijkbaar had de stroom hem dadelijk onder het ijs meegesleurd. Geschokt door de ramp, konden de bouwarbeiders het onvrijwillige graf van hun kameraad lange tijd niet verlaten. Alle pogingen om tenminste Silins lijk te bergen, bleven zonder resultaat.

Intussen keerde de hoofdingenieur terug. Hij had Batmanof juist met zijn gebruikelijke „alles in orde” gerustgesteld. Georgi Dawydowitsj zag de door allen in de steek gelaten pijpleiding en de mensenmenigte om het wak. Trillend van toorn voer Beridze, die geen wijs werd uit Karpofs verklaringen, tegen Kofsjof uit:

— Hoe heb je dat kunnen toelaten, bengel! Nauwelijks heb ik mijn hielen gelicht, of jij zet je eigen wil door! Nu heb jij de dood van een mens op je geweten! Silin is omgekomen, begrijp je dat of niet? Silin! Waarom heb je de tractor op het ijs laten komen? Waarom?

Alexej was niet eens verontwaardigd over deze onrechtvaardige aantijging. Hij antwoordde slechts verbitterd:

— Ik zou graag de schuld op mij nemen. . . ., als wij Silin daardoor weer levend konden maken.

Kofsjof herinnerde zich de in de steek gelaten arbeid; men moest de kostbare minuten, die verloren waren gegaan, inhalen. Hij liep naar de pijpleiding en riep de arbeiders. Karpof zei verwijtend tegen Beridze:

— Jij moet hem je verontschuldiging aanbieden. Hem op zo'n ogenblik te beledigen en te krenken! Waarvoor, jongeman? Hij heeft er evenmin schuld aan als de arme Silin zelf, als je het weten wilt. In allen laat hetzelfde enthousiasme en daarom stellen zij hun leven in de waagschaal. . . .

Met behulp van lieren, takels en drie vrachtwagens werd het laatste stuk van de pijpleiding tenslotte in het water neergelaten. Op de vreugde over de voltooiing van het werk werd echter een domper gezet door de dood van de kameraad. Beridze beval de uitgeputte en terneergeslagen mensen aan wal te gaan en uit te rusten. Alexej die reeds drie dagen en nachten niet geslapen had, sloot zich bij de overigen aan. Voortdurend stond hem het vreselijke beeld voor ogen, hoe de tractorist Silin in de diepte der zee stortte. Beridze haalde Alexej in, hield hem staande en omarmde hem hartelijk, zonder zich om de mensen om hen heen te bekommeren:

— Vergeef mij, Aljosja. Ik heb je in mijn drift grofheden gezegd.

— Dat is de moeite niet waard, Georgi, — antwoordde Alexej vermoeid. — Wij hebben talloze malen ruzie en verzoenen ons

dan weer. Maar wij hebben een goede man verloren, hem kunnen wij niet tot het leven terugbrengen.

In het begin van Mei viel er onverwacht sneeuw in trage, grote vlokken. Daarop volgde de eerste zuivere fijne voorjaarsregen. In één nacht was de verwarmde aarde bedekt met zacht donzig gras en straalde als het ware in een groen licht.

Beridze gaf bevel, alle verkeer op de zeeëngte stop te zetten. De hoofdingenieur droeg Kofsjof de leiding van alle werkzaamheden op, die van Kaap Gibelny uit te verrichten waren, en begaf zich zelf naar het hart van het eiland om Rogof te helpen.

De winterweg ontdooide; de tra veranderde in één groot moeras, waarin vrachtwagens en tractoren hulpeloos bleven steken. Het enige middel van vervoer waren nu rijpaarden, en ook dat niet overal. Alle mensen werkten aan de aanleg van de zomerweg. Hij moest vrijwel geheel met „rondhouten” of „knuppels” worden aangelegd, dicht naast elkaar gelegde en met elkaar verbonden dunne boomstammen. De wegebouwers hadden geen andere keus dan het hout met eigen krachten aan te slepen. Bijzonder moeilijk hadden de arbeidsbrigades in de woudloze dalen het; op zulke plaatsen werden de knuppels in het dichtstbij zijnde bos geslagen, dat soms twee kilometer van het traject af lag. De arbeiders versjouwden op hun schouders een of twee van zulke stammen, zakten weg in de modder, struikelden en vielen dikwijls.

Met bezwaard hart verzoende de hoofdingenieur zich met deze primitieve werkmethode. Met vreugde ging hij op ieder voorstel in, dat de arbeid verlichtte, en toen hij in de opslagplaatsen rollen dik ijzerdraad ontdekte, hielp hij snel op twee plaatsen een kabelbaan aan te leggen, waarlangs de stammen uit het bos naar het traject vervoerd werden.

— Het is nog een geluk, dat deze rompslomp in de beste tijd valt, die er in de tajga is, — zei Karpof.

— Hij had gelijk. De strenge vorst en de sneeuwstormen, die iedereen de keel uithingen, behoorden tot het verleden, de hete zomer met zijn zwermen onuitstaanbare vliegen en muskieten was nog niet aangebroken. De lucht was warm en zacht. Onder de witte bast van de Mandsjoerijse berk begon het sap te vloeien, en op het traject dronk iedereen uit bekers van berkenbast deze zoetig-wrange honing, de krachtgevende „lentewijn”.

De vierde dag van hun tocht door de tajga, die zij gedeeltelijk te paard en gedeeltelijk te voet aflegden, waarbij zij tot hun middel in het moeras wegzakten, achterhaalde Beridze en Karpof een koude wind uit de richting van de zeestraat.

— Het ijs is gaan kruien, jongeman! — gaf Karpof dadelijk de juiste betekenis aan de weersverandering.

...De laatste, die het waagde, over het nog onbeweeglijke, maar reeds verraderlijke ijsdek van de zeeëngte van het vasteland naar het eiland te gaan, was Kondrin. Hij had reeds meermalen een bezoek aan Tajsin gebracht: in opdracht van Beridze hielp hij de minder ervaren boekhouders van de eilandsector bij het werk. Toen Kondrin zich bij Filimonof afmeldde, verklaarde hij, dat het kruien van het ijs twee tot drie weken zou duren en dat het hem in die tijd zou gelukken, de boekhouding van alle over het eiland verspreide opslagplaatsen en verkoopposten te controleren. In werkelijkheid haastte Kondrin zich om een andere reden naar het eiland. Zijn verhouding tot Serjogin had zich toegespitst. Na de verdwijning der constructietekeningen was de mecanicien zeer kwaad en opgewonden bij de boekhouder gekomen en had geëist:

— Geef de tekeningen terug, die uit de werkplaats gestolen zijn. Dat is jouw werk! En het moet uit zijn met je schurkenstreken. Anders reken ik met je af!

— Je bent niet goed snik, Serjogin! Wat voor tekeningen, wat voor schurkenstreken? Wat heb ik daarmee te maken? — verontwaardigde Kondrin zich.

De mecanicien, die geen alibi's wenste aan te horen, hield voet bij stuk. Volgens hem stond Kondrin in nauw verband zowel met het geval met de barak als met de proppen in de pijpleiding.

— Maak dat je wegkomt uit de sector, dan zal ik je vergeten, — was Serjogin onvermurwbaar. — Laat mij en de anderen ongestoord werken. Door jouw toedoen valt er ook op ons een schaduw. Ik heb geen rustig ogenblik meer — aldoor moet ik er aan denken, of jij nergens onheil sticht.

Kondrin had reeds vroeger gelegenheid gehad zich er van te overtuigen, dat Serjogin de belangstelling verloren had voor alles, wat niet de montage der pompen betraf. Wanneer Kondrin in de werkplaats kwam, al was het met een officiële aangelegenheid, nam de mecanicien hem steeds met een grimmige blik op. En liet hij zijn drift de vrije teugel, dan kon hij hem niet alleen aanbrengeu, maar zelfs ombrengeu.

Kondrin trachte Serjogin te dreigèn, te smeken, maar alles tevergeefs. De mecanicien kwam met een onwrikbaar besluit bij Kondrin en gaf niet toe.

— Ik zal tot morgen wachten, — verklaarde Serjogin vastbesloten. — Indien de tekeningen niet vóór morgenavond zes uur in de werkplaats terug zijn en jij de sector niet goedschiks verlaat, ben je er bij.

Kort na dit gesprek met Serjogin begaf Kondrin zich, ondanks de waarschuwing, dat het ijs in de zeeëngte elk ogenblik kon gaan kruien, op weg naar het eiland. Na zijn vertrek overkwam de mecaniciën Serjogin 's nachts een ongeluk. Toen hij langs het bouwbedrijf van het pompstation liep, viel er een zware balk op zijn hoofd. Beridze werd van het voorval op de hoogte gesteld. Serjogin lag een hele dag buiten kennis, zijn toestand was hopeloos.

Van de rotsige Kaap Gibelny af keken Alexej en Tanja naar de tot leven gekomen zeestraat. Het pakijs brak los, grote ijschotsen schoven over elkaar en sprongen als wilde dieren tegen de rotsen. Van haar winterboeien bevrijd, ruiste machtig de stroming. Een wervelwind van daverende geluiden verdoofde de mensen, die aan de oever stonden. Woedend floot en gierde de wind. Met luid gekraak, dat op kanonschoten leek, brak het ijsdek in stukken. Onophoudelijk schuurden de ijsschollen snerpend langs de oever. Met heldere, melodische klank schoten snelle waterstralen omhoog, die dan kolkend naar beneden spatten. Ook de gedachten van Alexej en Tanja, die het kruien van het ijs gadesloegen, rijgden zich, gelijk de ijsschollen, eindeloos aan elkaar. Alexej dacht er over, dat hij nu reeds in meer dan twee maanden geen bericht over Zina had ontvangen. Hij zond haar moeder het ene telegram op het andere, het antwoord bleef echter uit.

Tanja poogde voor de zoveelste maal klaarheid te scheppen in haar gecompliceerde betrekkingen tot Beridze. Hij was vertrokken, en zij verlangde naar hem. . . .

. . . Voortdurend aan Tanja denkend, baande Beridze zich nog steeds een weg door de tajga. De gure wind was gaan liggen. Alles triomfeerde nu in de natuur. De vogelkers tooide zich met sneeuw witte trossen. De jonge eiken wierpen hun winterkleed af, verloren de roestbruine, harde bladeren en vervingen ze door donkergroene jonge twijgen en onstuimig ontluikende knoppen. De wilde rosmarijn kwam in bloei te staan en de berghellingen laaiden in een paarsrode gloed.

Karpof, die de hoofdingenieur begeleidde, maakte voortdurend opmerkingen. „Hoor, hoe de draaihals krijst!” — spitste hij de oren. „Kijk, jongeman, de eerste zwaluw is teruggekeerd.” Er waren in de tajga zoveel vogels, dat men ze haast zonder te mikken kon neerschieten. De meren wemelden van opfladderende wilde eenden. Karpof kon het niet over zich verkrijgen rechtdoor te lopen, hij moest beslist omzwervingen maken. Wanneer hij bij Beridze terugkeerde, hingen er neergeschoten vogels aan zijn riem, en hield hij in zijn handen boeketjes

viooltjes, primula's of goudgele dotterbloemen. Georgi Dawydo-witsj nam deze fraaie geschenken dankbaar aan. Bij de aanleg van de knuppeldam kon men dikwijls zien, hoe de hoofd-ingenieur met bloemen zwaaide. Soms moest Beridze foeteren of zijn schouder ook onder een balk zetten, en dan vlogen de viooltjes en primula's in het moeras. Op deze wijze gingen tientallen boeketten verloren, die hun doel niet bereikten: Tanja, wie Beridze het liefst alle bloemen van de tajga aangeboden had.

Aan het slot van de vijfde dag kwamen Beridze en Karpof aan de grote tajgarivier Oj. Hier was Rogof een houten brug aan het bouwen. Er voerde een weg naar de brug, waarvan reeds een paar kilometer klaar was. De brug naderde haar voltooiing. Maar Alexander Iwanowitsj was ontevreden en nors.

— Die rivier doet haar naam eer aan. Hier roep je bij alles oj en ojé! — beklagde hij zich verbitterd bij Beridze.

Op de winterweg waren er geen levensmiddelen aangevoerd, daar het depot slechts twintig kilometer verwijderd was. Deze geringe afstand bleek nu als gevolg van de door de lente veroorzaakte onbegaanbaarheid der wegen een moeilijk te overwinnen hindernis. Lastdieren konden slechts het allernoodzakelijkste aanvoeren — meel, zout, conserven; daardoor was het eten karig, en het op open vuur gebakken brood rook naar paardezweet en rook. Bovendien werden de mensen door een onbekende, vreselijke ziekte overvallen. Zij klaagden over slapte en gebrek aan eetlust, zij hadden het gevoel, of zij stierven, en verzochten om hulp. Rogof bracht de weg naar het depot in orde, regelde de aanvoer van levensmiddelen en verbeterde de verpleging, maar hij stond machteloos tegenover de raadselachtige ziekte.

Op Beridze's raad belde Alexander Iwanowitsj Olga Rodionowa op, om van haar te horen, hoe de patiënten, die aan deze onbegrijpelijke ziekte zienderogen wegwijnden, te genezen waren.

— Is het geen scheurbuik? — vroeg Olga uit Nowinsk. — Bloedend tandvlees? Gezwollen op het lichaam? Dwingt u iedereen, extract van dennenaalden te drinken, en doe het zelf ook.

— Wij drinken dat dennenaaldenextract van u. Het kost ons wel moeite, maar wij drinken het. En uw stinkende vogelkers eten wij. Bij ons zijn twee gevallen van scheurbuik voorgekomen, maar dit is een andere plaag, — antwoordde Rogof.

Hij was uit zijn humeur wegens de ziekte, maar tegelijkertijd verheugd over de gelegenheid met Olga te spreken. Hij zag haar in zijn verbeelding nu voor zich, hoe zij zich over het toestel boog, verontrust en bereid onmiddellijk te hulp te komen.

— Alexander Iwanowitsj, ik ben bang, dat uw mensen aan encephalitis lijden. Wees op uw hoede voor maden! — riep Olga uit. — U moet de patiënten onmiddellijk naar de zeeëngte brengen. Ik zal hen onderzoeken en zo nodig naar Nowinsk laten vervoeren.

— Komt u dan hierheen? — schreeuwde Rogof in een opwelling van vreugde, en keek dadelijk om zich heen, of niemand hem gehoord had. (Alsof het mogelijk was door de telefoon langs het traject in de tajga ook maar een woord geheim te houden!) — Wij zullen uw bezoek op hoge prijs stellen. Ik verwacht u.

— Ik kom, — zei Olga zacht na een pauze, alsof zij haar weifel wilde onderdrukken. — Ik zal aan Batmanof vergunning vragen en naar jullie toe rijden, of liever gezegd, vliegen. Stelt u mij op de hoogte, wanneer u de zieken naar de zeestraat zult hebben gebracht.

— Komt u in elk geval, al is het ook slechts wegens de zieken, — ging Rogof met alles accoord.

— Ik zal niet alleen daarom komen, — deelde Olga hem onverwacht mee.

— Wat zegt u? Zegt u dat nog eens! — bulderde Rogof in de hoorn. Maar Olga gaf geen antwoord meer.

Karpof bood vrijwillig aan, de patiënten naar de zeestraat te begeleiden. Zwak en apathisch volgden zij hem door de tajga, gedeeltelijk over de reeds voltooide knuppeldam, dan weer wegzakkend in het moeras. Iwan Loekitsj, die diep medelijden met de kameraden had, verzorgde en verpleegde hen tijdens de rustpauzen als kinderen en beloofde hun met stelligheid de zjen-sjen-wortel, die wonderen verricht en alle ziekten geneest, te vinden. Intussen drongen Beridze en Rogof verder naar Kontsjelan.

De aanleg van de zomerweg was nog niet geheel voltooid, toen Batmanof en Beridze, die zich aan de beide eindpunten van het traject bevonden, zich ongerust begonnen te maken over de aanvang der laswerkzaamheden over de gehele linie. In dat stadium van de aanleg drong het lassen zich vanzelf op de voorgrond als het belangrijkste en moeilijkste werk bij het tot stand brengen van de olieleiding.

Batmanof besloot de nieuwe opgaven collectief te bespreken. De ingenieurs, arbeidschefs en Stachanof-lassers van alle sectoren, van Nowinsk tot Kontsjelan, werden aan de telefoon geroepen. Slechts werkers van bouwbedrijven en spoorwegarbeiders kennen zulke conferenties, waarbij de deelnemers disputeren en tot een overeenstemming komen, hoewel zij door

reusachtige afstanden van elkaar gescheiden zijn en elkaar niet zien.

De conferentie werd geleid door de hoofdingenieur.

— Het lassen, kameraden, is het belangrijkste werk bij de aanleg van onze olieleiding. Pas door deze procedure worden de duizenden buizen, die langs het traject liggen uitgestrekt, tot één groot geheel verenigd, — zei Beridze. — Het succes van het laswerk wordt door hun juiste organisatie gewaarborgd. Wij hebben hierover veel gedisputeerd, toen wij aan het project zwoegden, en ik weet, welke meningsverschillen er nu in de sectoren optreden. Wij moeten twee vraagstukken oplossen. Ten eerste: hoe moet het laswerk verricht worden, in één richting of van twee kanten uit? Ten tweede: welke organisatievorm moeten wij voor de lassers kiezen? Zoals jullie allen weten, geeft ons project op deze vragen de volgende antwoorden: de werkzaamheden in elke sector moeten van één kant uit verricht en de lassers tot een sterke groep verenigd worden. Nu zijn hiertegen ernstige bezwaren gerezen. Op het traject is op verschillende plaatsen tegelijk de gedachte van een tweede front opgekomen, oftewel het naar-elkaar-toe-lassen van de beide eindpunten van de sector uit. De praktijk van het lassen in de zeeëngte wekt onze twijfel op, of het loont alle lassers tot één troep te verenigen. Wij hebben de plicht nog eenmaal te bezinnen, voor wij definitief beginnen. Wij zullen allen tezamen overleg plegen en tot het juiste besluit komen.

Ingenieur Pribytkof van de vijfde sector verklaarde, dat bij hem alles voor het lassen gereed was en dat zij voor de arbeidsorganisatie precies overeenkomstig het project zouden stemmen.

— Twee fronten betekent verbrokkeling der kaders en technische middelen. Men kan een benzinevat in twee helften verdelen. Wanneer ik echter slechts over één technisch geschoolde chef voor de laswerkzaamheden beschik, kan ik hem niet middendoor snijden en aan elk uiteinde van de sector een helft plaatsen, — argumenteerde de ingenieur, die als een oude man lispelde. — Onze sector is bijna tachtig kilometer lang. Wanneer wij er in toestemmen, dat het werk uit twee richtingen geschiedt, dan brengt dit met zich mee, dat wij bewust een verslapping der controle toelaten. Ik steek er mijn hand voor in het vuur, dat dit zeer veel ondeugdelijk werk zal opleveren. In plaats van tijd te winnen, verliezen wij tijd, daar het ondeugdelijke werk overgedaan moet worden.

Ingenieur Kotljarefski uit Kontsjelan sloot zich bij Pribytkofs mening aan. Zij werden echter tegengesproken door Topolef uit Kaap Gibelny. Voor de eerste maal vernamen de

werkers van het bouwbedrijf zijn diepe bas door de traject-telefoon.

— Mijn collega's, die ik niet zie, maar uitstekend versta, hebben in één opzicht gelijk: het is betrekkelijk eenvoudiger en gemakkelijker om in één richting te werken, — zette Koezma Koezmitsj rustig en met klem uiteen. — Maar moeten wij niet van eenvoudigheid en gemakkelijkerheid afzien, wanneer het er om gaat tijd te winnen? Ik verwerp het standpunt van kameraad Pribytkof, dat ondeugdelijk werk onvermijdelijk zou zijn. Men moet meer vertrouwen hebben in onze lassers. Slecht werk is te vermijden. En ik zou willen aanraden de arbeidschefs helpers terzijde te stellen, die wij onder de beste Stachanof-arbeiders uitkiezen. Dit versterkt de controle.

— Juist, juist! — mengde Oemara zich in de discussie. Verontwaardigd over de redevoeringen van Pribytkof en Kotljarefski zat hij op zijn stoel heen en weer te draaien en wachtte ongeduldig, tot men hem het woord zou verlenen.

— Het doet mij genoegen, dat mijn vriend Oemara het met mij eens is, — vervolgde Koezma Koezmitsj. — Ik wil nu op het tweede vraagstuk ingaan. Overeenkomstig het project stellen Pribytkof en Kotljarefski voor, alle lassers tot één colonne te verenigen. Daar ben ik beslist tegen! Ik heb in mijn leven heel wat met lassers gewerkt en heb bij de aanleg der pijpleiding door de zeestraat definitief begrepen, dat een opzichter niet meer dan tien lassers onder zich mag hebben. Bedenkt toch, kameraden, dat er bij ons sectoren zijn, waar zich wel twintig meesters bij elkaar bevinden. Dat houdt in, dat de leider der lasserscolonne toezicht moet houden op het werk van twintig lasapparaten of zestig mensen! Onze arbeidsnorm is tien voegen per man per dag. Deze norm vervult Oemara drievoudig. Te beklagen is de chef, die op het werk van zestig zulke lassers zou willen toezien! Vergeet niet, dat men Oemara van alles moet voorzien, dat men hem alle hindernissen uit de weg moet ruimen, dat men het door hem verrichte werk moet overnemen, — dat is een heel werk, waartegen één man niet is opgewassen. . . .

Na Topolef spraken verscheidene Stachanof-arbeiders, die hem allen bijvielen.

— Georgi Dawydowitsj, kameraad Beridze! Genoeg gesproken, schrijf resoluties! — nam Oemara weer zonder zijn beurt af te wachten het woord. — De lassers zijn voor het tweede front. De land heeft de olieleiding nodig. En wij maken hem vóór de termijn gereed. Wij beloven, dat wij zullen alleen goed werk afleveren. Waarom zegt die ingenieur, ik ben zijn naam vergeten, zo beledigend, dat dit zal ondeugdelijke werk

opleveren? Er zal geen slechte werk geleverd worden! Schrijf, kameraad Beridze: „Oemara Mahomed verplicht zich tot driehonderdvijftig procent arbeid en nul procent slechte arbeid.” Ik daag alle lassers tot wedstrijd uit.

Opnieuw lieten de lassers zich horen. Zij namen Oemara's uitdaging aan. Batmanof en Zalkind voelden geen behoefte zelf nog iets in het midden te brengen.

— Wij hebben aan de woorden van kameraad Oemara niets toe te voegen, — zei de partij-organisator. — U kunt de vergadering sluiten, Georgi Dawydowitsj. . . .

— Wij lijden niet aan een ziekelijke eigenliefde, wij zien er niet tegenop, af te zien van die beslissingen in het project, welke het leven weerlegd heeft, — zei Beridze in zijn slotwoord. — Wij zullen aan twee fronten en met kleine groepen lassers werken. Ik roep de arbeidschefs op, de kalenderplannen te herzien, mij morgen aan de dag van de nieuwe normen op de hoogte te stellen en met het laswerk te beginnen. Ik wil kameraad Pribytkof en alle overige ingenieurs een raad geven: er breekt nu een harde tijd aan, jullie zijn elk ogenblik, voortdurend, nodig op het traject. Jullie kunnen je kwartier dus het beste in vrachtauto's opslaan.

ACHTSTE HOOFDSTUK

Droevig nieuws

Niet zonder reden was Tanja Wasiltsjenko trots op de telefoonverbinding, het werk van haar handen. Niet voor niets had de telefoonbrigade in de winterse tajga zoveel ontberingen aanvaard. De metalen draad, die van het hoofdkantoor tot het eindpunt van het traject op het eiland liep, was als het ware een levende zenuw in het lichaam van het collectief geworden. Nam men de mensen van het bouwbedrijf thans de telefoonverbinding af, dan zouden zij daarmee van hun gehoor en hun spraak beroofd zijn.

Zonder onderbreking, dag en nacht, brachten de draden woorden van mensen en de meest uiteenlopende echo's van het leven over: hoogst belangrijke dingen en futiliteiten, officiële berichten en privé-aangelegenheden, tragische en komische mededelingen. De radio bracht het alarmerende bericht, dat de Duitse troepen in de richting van Izioem-Barwenkowo aanvielen. De medische assistent van de kustsector las de arts Rodionowa een protocol voor over het dodelijke ongeval, dat de mecanicien Serjogin overkomen was. Zalkind feliciteerde chauffeur Smortsjkof, wiens ouders zich eindelijk gemeld hadden: zij waren bijtijds van Orjol naar Kansk aan de Jenisej geëvacueerd. De ingenieurs der sectoren brachten Beridze om de beurt verslag uit, hoe de laswerkzaamheden de eerste dagen vorderden. Van Nowinsk uit veegde Liebermann zijn ondergeschikte op de achtste post de mantel uit: „Lieve hemel, wat hebt u met die enorme hoeveelheid grutten gedaan? U voert zeker de beren met pap, wat?” De calculator van de tiende post somde het hoofdkantoor monotoon de prestatiecijfers voor de lopende dag op. De expeditieleidster van de tiende sector vroeg de expeditiechef van de tweede: „Jij hebt een aardige stem, ik zou wel eens willen weten, hoe jij er uit ziet.” — „Ik heb rood

haar," antwoordde de jongen. „Dat geloof ik niet." — „Kom maar hier, dan kun je je overtuigen." De sectorchefs Tjomkin en Chlynof vertelden elkaar hun ervaringen der laatste dagen. Poesjtsjin vroeg uit Nowinsk aan Karpof honderd uit over de situatie op het eiland, vertelde hem van zijn kant over het door de lente veroorzaakte hoge water in de streek en verzocht hem tenslotte, Machof voor een ogenblik aan het toestel te roepen.

— Leef jij nog? — vroeg de redacteur zijn schoolvriend.

— Dat schijnt zo.

— Wappert de wimpel nog op de radiator? Hebben ze je hem nog niet afgenomen?

— Dat wimpeltje heb ik stevig bevestigd, dat krijgt geen mens er af.

— Hoe is het met Moesia?

— Die is druk bezig, geeft ons sandwiches te eten en koffie te drinken en glimlacht tegen aardige jongens.

— Tegen jou ook?

— Natuurlijk, ben ik soms geen aardige jongen?

— Wanneer is de bruiloft? Ik zeg: wanneer is de bruiloft?

— Er is hier geen stadhuis. Maar dat richten wij spoedig in.

— Dat duurt te lang. Ik zeg: dat duurt te lang!

— Dat geeft niet, wij hebben geduld. Wij zijn naar de nederzetting der Niwchen gegaan en hebben een sjamaan gezocht om ons te trouwen.

— Heeft hij geweigerd?

— De sjamanen blijken uitgestorven te zijn. Kort geleden hebben ze de laatste begraven.

— Verder heb ik geen vragen. Ik omarm je en groet je. Houd het stuur vast in je handen! Ik druk je eeltige arbeidershand.

— Ik jou je gesoigneerde redacteurshand. Houd jij je pen maar stevig vast!

Na Batmanof gold Gretsjin, de chef van de hoofdexpeditiepost, als heer en meester over de telefoonleiding. Hij sprak dikwijls, verscheidene keren per dag, was steeds iets aan het ophelderen en was voortdurend ontevreden over het een of ander. Uit de getallen leidde hij veranderingen in de sectoren af en hij had altijd iets aan te merken; zowel stijgingen als dalingen in de arbeidsprestaties deden hem op zijn hoede zijn. Wanneer hij een telegram „op poten" met Batmanofs ondertekening had gestuurd, belde hij de betreffende post korte tijd later op om te informeren, of het bij de onvangers in de smaak gevallen was.

Op het eiland was het Alexej, die het meest met de hoofdexpeditiechef sprak. Ook ditmaal riep Gretsjin Kofsjoef aan het toestel:

— Ik vraag: hoe is het bij jullie aan de zeeëngte? Is het ijs nog steeds aan het kruien?

— Nog altijd. De duivel mag weten, waar zoveel ijs vandaan komt. — antwoordde Alexej. — Het is tijd voor Beridze en mij, het eiland te verlaten.

— Dachten jullie mij in de boot te nemen, kameraden eilanders? In de boot te nemen, zeg ik.

— Ik versta uw jargon niet, kameraad hoofdexpeditieschef.

— Je snapt het verdraaid goed, stel je niet aan. Uit uw verslag volgt, dat jullie op één dag negen kilometer knuppeldam hebben aangelegd. Dat gaat alle normen te boven. Jullie dachten mij zand in de ogen te strooien, wat?

— Geen sprake van, wij zijn eerlijke mensen. Op één dag is er negen kilometer gelegd. Binnenkort krijg je het slotrapport. Hoor je? Ik zeg, dat de zomerweg binnenkort klaar zal zijn.

— Ik geloof er niets van. Dat is een onmogelijke arbeidsprestatie.

— Onmogelijk? Vermenigvuldig jouw normen met het patriottisme der bouwarbeiders. Als je het niet gelooft, kom het dan maar zelf onderzoeken.

— Dat is nu juist de strop, dat ik niet kan komen. De directeur laat mij niet naar het traject gaan. Elke dag schrijf ik „draailassen”, „boven-je-hoofd-lassen”, maar heb er zelf geen idee van, wat dat eigenlijk is. Jullie zullen ginds de hele olieleiding aanleggen, zonder dat ik er iets van te zien krijg, — klaagde Gretsjkin.

— Geeft niet. . . . Na tien jaar zul je hier als toerist komen en dan kun je haar bekijken, — spotte Alexej. — Ik neem aan, dat jij wel permissie zult krijgen de olieleiding te bezichtigen. Op jouw brede borst zal immers de onderscheiding prijken: „Voor de actieve deelnemers aan het bouwobject”.

— Jij bent op het eiland gewoon verwilderd, Alexej, jij bent grappig geworden. — Het is vervelend met jou te praten. Zjenja Kozlowa hier wil je iets zeggen. Wil je dat horen?

— Nou en of!

Zjenja beklagde zich, dat zij schoon genoeg had van papieren, inkt, getallen en wat dies meer zij.

— Het is volop lente, en ik kan maar tussen vier muren zitten, omdat Gretsjkin mij vasthoudt.

— Heb lak aan hem en kom hier naar toe.

— Ik had hem eerder moeten smeren, — zuchtte Zjenja. — Nu gaat het niet meer. Zelf predik ik bij elke stap discipline. Ik ben nu komsomolorganisator.

— Zal ik je helpen los te komen? Ik zeg: zal ik je helpen?

— Ik zal je zien aankomen! — greep Gretsjkin in. — Jij hebt

mijn medewerkers niet weg te lokken. Zij loopt je tot Borneo na, als jij haar roept!

— Laat haar voorlopig alleen maar naar Tasjin gaan. Ik zeg, dat jij haar naar Tasjin moet laten gaan!

— Aljosja, er is hier een telegram voor jou! En twee brieven, — deelde Zjenja mee. — Alles kwam tegelijk. Wil je wachten, tot je ze bij gelegenheid kunt lezen?

Alexejs hart begon luidt te bonzen.

— Zend ze zo gauw mogelijk naar mij door! — verzocht hij. — Nee, lees mij het telegram nu dadelijk voor.

— „LIEVE ALJOSJENKA WEES FIER ONZE ZINA IS GESNEUVELD. . . .” — las Zjenja snel voor; toen brak haar stem af.

Deze zin, die Alexej temidden van het rumoer en geroezemoes in de leiding duidelijk vernomen had, trof hem midden in het hart.

Hij verzamelde al zijn krachten en perste uit zich:

— Verder!

— „HEB JOU BRIEF GEZONDEN KENNELIJK NIET ONTVANGEN” — las Zjenja woord voor woord. — „HOE VINDEN WIJ KRACHT ALJOSJA DIT VERDRIET TE DRAGEN. . . .”

In de leiding werd het stil, slechts een morsetoestel tikte klagend. De werkers hielden van de ingenieur en drukten hem thans door hun zwijgen hun deelneming uit.

— Lees de brieven voor, Zjenja, — zei Alexej beheerst.

Zjenja gaf geen antwoord. Alexej herhaalde zijn verzoek.

— Liever niet, Aljosja! Wij sturen ze je op, dan heb je ze in twee of drie dagen, — antwoordde Gretsjkin in Zjenja's plaats.

— Lees! — drong Kofsjof aan.

— Een brief is van de leider der militaire school, — verklaarde Gretsjkin, en begon, sterker dan gewoonlijk de „o” accentuerend, te lezen: „Geachte kameraad Kofsjof, uw pakket is aangekomen, nadat Dmitri Kofsjof reeds naar het front vertrokken was. Uw broer was de beste leerling, en ik wil voorstellen, het pakket aan de beste leerling van dit jaar te geven. Ik verzoek u mij telegrafisch te berichten, of u hiermee accoord gaat. . . .”

In plaats van te antwoorden zuchtte Alexej slechts.

— Wat? — vroeg Gretsjkin. — Wat moet er met het pakket gebeuren?

— Stuur maar een telegram, dat hij er naar eigen goeddunken over kan beschikken, — zei Alexej met wanhoop in zijn stem. Er flitste een gedachte door zijn hoofd: „De jongen was gewond en is naar zijn troep teruggekeerd. . . . Misschien is

„Hij opnieuw gewond, en kan het pakket hem niet vinden.”

Met ingehouden adem luisterden de mensen op verschillende punten van het traject naar het telefoongesprek tussen Gretsjkin en Kofsjof. Het lijnkiezerstoestel zweeg. Zelfs het morsetoestel was verstomd.

— Laat de moed niet zakken, Alexej! Kop op, beste vriend!
— klonk plotseling Beridze's stem.

— Hij bevond zich op dit ogenblik in Kontsjelan en was naar de telefoon gegaan om Batmanof op te bellen. Gretsjkin, die naar woorden zocht, was blij, dat Georgi Dawydowitsj zich in het gesprek mengde. Maar Alexej was de tweede, nog ongelezen brief niet vergeten.

— Lees! — zei hij met een onnatuurlijke kalmte.

— Wij zullen je de brief opsturen. Heb nog even geduld, Aljosja, — zei Gretsjkin smekend. De brief kon zijn makker nieuw verdriet bereiden.

— Kwel mij niet langer en lees mij de brief voor, bewijs mij die vriendendienst, — antwoordde Kofsjof met gebroken stem.

— Die brief is van Zina's moeder. . . . Ik moet weten. . . .

Het drukkende zwijgen werd door het snikken van een vrouw verbroken, — en weer werd alles stil.

— „Aljosjenka, ik heb gezwegen, zolang ik kon, om jou deze smart te besparen”, — las Gretsjkin weer schreeuwend voor. — „Ik hoopte steeds, dat een nieuw bericht het eerste zou dementeren. Maar er is niets meer gekomen, en ik kan en mag je de waarheid niet langer verbergen. Al je telegrammen en brieven heb ik ontvangen. . . . Ik leef geheel met je mee. . . . Jouw vader heeft mij meer dan eens gezegd: „Schrijf hem de hele waarheid, door te zwijgen wordt het er niet beter van.” En zo schrijf ik je dan. Er kwamen kameraden van daar, zij vertelden. . . .”

— Zeg het nog eens, ik versta je niet! — riep Alexej, toen Gretsjkin even ophield om adem te halen.

— Zij schrijft: „Er kwamen kameraden vandaar, zij vertellen het,” herhaalde Gretsjkin. — Zina is van een militaire opdracht niet teruggekeerd. Men had haar een zeer belangrijke taak opgedragen. Haar en nog vier anderen. Zij hebben de opdracht geheel uitgevoerd, maar zijn gevallen. Men heeft gepoogd, hen te vinden en te redden, maar is er niet in geslaagd. . . .”

— Wat? — vroeg Alexej, die geen woord wilde missen.

— Men is er niet in geslaagd hen te redden, — schrijft zij, — zij zijn gesneuveld. — De door de dagelijkse telefoongesprekken hees geworden stem van Gretsjkin klonk als een noodsignaal.

— „Wij zijn eenzaam achtergebleven, mijn lieverd. Jij hebt je vrouw en ik mijn lieve dochter verloren. Wat moeten wij begin-

nen, Aljosja? Ik geloof niet, dat ik dit te boven zal komen. . . .”
Hoor je mij? „Ik weet niet, wat ik beginnen moet. Ik ben zo grenzenloos bedroefd. . . .

— Alexej, versta je mij? In elk gezin heerst nu rouw. Ik wil je niet troosten, maar je helpen, innerlijk sterk te zijn. Herinner je, dat je niet alleen bent, jij hebt vrienden, vele vrienden, — liet Zalkind uit Nowinsk zijn stem horen, en allen, die hem hoorden, waren blij, dat hij het juiste woord gevonden had, dat allen wilden zeggen.

Alexej zat nog lang bij de telefoon. Veelstemmig rumoer ging in beide richtingen door de leiding. Achter Alexej stond Karpof, die gekweld werd door het verlangen, de smart van zijn kameraad te verzachten.

— Kop op, jongeman! Laat je er niet onder krijgen, — fluisterde hij.

Alexej stond op en liep, waggelend als een dronken man, naar buiten, waar hij doelloos rondsloenterde. Hij wilde niemand zien, ontweek Karpof, Topolef en Tanja, die op hem afkwamen. Nauwelijks had hij het vlakke terrein van de sector achter zich gelaten, of hij werd door de onbewoonde tajga opgeslokt. Karpof haalde hem in en pakte hem bij zijn arm.

— Waar wil je heen, jongeman? Ik laat je niet gaan! Ga naar huis.

Stoor mij niet, Iwan Loekitsj. Ik moet nu alleen zijn, — zei Alexej vriendelijk, maar met klem.

Karpof schrok van zijn van smart vertrokken gezicht en week terug.

De klare stroming van het smalle riviertje Oktanka slingerde zich tussen een lichtend berkenbos. Weldra gingen de berken verloren onder de lariksen, die in dichte rijen tot vlak aan het water stonden. Er onder woekerde wild en ondoordringbaar struikgewas. Een dier, dat voor Alexej op de vlucht sloeg, baande zich een weg door de takken. Onophoudelijk krijsten de notenkrakers. Een vliegend eekhoorntje breidde zijn met vliezen verbonden pootjes uit en vloog als op vleugels over het hoofd van de ingenieur van de ene oever naar de andere. Een gewoon eekhoorntje kwetterde het jaloers na. Met luid gesnater stegen vette ganzen uit het water op.

Alexej zag en hoorde niets. Met mechanische bewegingen rukte hij de takken uiteen. Karpof volgde hem op een afstand met een geweer in zijn handen. Hij zag, hoe in het struikgewas de baardige kop van een grote wilde kat loerde. Iwan Loekitsj legde aan, maar het dier fonkelde met zijn ronde, gele ogen en verdween.

...Hoe dikwijls heb jij, Alexej, gedurende de nachten in Nowinsk, in de winter aan de Adoen en hier op het eiland niet steeds van hetzelfde gedroomd, wat je lief en dierbaar was, wat je zo kinderlijk gelukkig maakte: je terugkeer naar Moskou! Jij loopt door de vertrouwde straten, ziet uit de verte deze hobbelige straat, het museum van je kindertijd, die thans trots de naam van een beroemd architect draagt. Tenslotte kom je aan het kruispunt, je loopt de hoek om — en vóór je staat het onvergetelijke ouderlijke huis. Jij versnelt je pas, de mensen, die je het liefste en dierbaarste zijn, komen je haastig tegemoet: je oude, maar nog krasse vader, je kleine moeder, je uit de kluiten gewassen broer, die ter verwelkoming zijn beide handen opheft. En vooraan loopt zij, de allerongeduldigste... Deze droom brak aldoor af: je van vreugde overvloeiende hart begon zo te bonzen, dat je wakker werd...

— Wij hebben gezegd, Zina, dat niets ons zal scheiden. En nu ben ik alleen gebleven, — mompelde Alexej.

Hoeveel rijkdom borg het korte leven met Zina in zich! Thans, nu zij niet meer leefde, kwam dit alles met bijzondere frisheid in hem op. Hij zag haar voor zich, raakte haar aan, hoorde duidelijk haar stem.

...Op een avond tijdens zijn verlof na het werk aan het bouwobject in het Zuiden, was Alexej naar een vriend gegaan, die in dezelfde straat woonde als hij. Toen hij de trap opliep, ontmoette hij een meisje. Zij bleef verbouwereerd staan en keek hem aandachtig, doordringend in het gezicht. Alexej bleef eveneens verwonderd staan. Zij hield haar heldere blauwe ogen strak op hem gericht.

— U bent dus eindelijk teruggekeerd, — zei zij met onverholten vreugde en daalde ongedwongen en met lichte tred de trap af.

Hij keek haar na — haar blonde haren vielen laag over haar schouders, haar kleine figuurtje was gehuld in een eenvoudige, goed passende jurk; en het speet hem zeer, dat het meisje langs hem heen gelopen was en een ogenblik later zou verdwijnen.

Alexej riep:

— Hebt u zich niet vergist. Blijft u toch staan!

Zij draaide zich om met een glimlach, die haar gezicht nog mooier maakte.

— Nee, ik heb mij niet vergist. Ik kon mij niet vergissen. Herinnert u zich mij niet meer, Aljosja?

— Ik zie u voor het eerst.

— Maar ik ken u al sinds lang. Ik ken u heel goed, — antwoordde zij overtuigd en ging haars weegs.

Verstrooid groette Alexej zijn vriend, maakte kennis met

diens jonge vrouw (terwijl Kofsjof op het bouwobject was, was er in Moskou veel veranderd) en begon dadelijk naar het meisje te informeren, dat hij op de trap ontmoet had.

— Dat is Zina. Jij hebt haar als jongen aan haar vlechten getrokken en haar geplaagd: „Sientje-Trientje”, — bracht zijn vriend hem in herinnering. — Zij woonde vroeger in ons huis en komt nu dikwijls haar vriendinnen hier opzoeken. Als je wilt, stel ik je aan haar voor. Een hernieuwde kennismaking, om zo te zeggen.

„... Wij zijn eenzaam achtergebleven, mijn lieverd. Jij hebt je vrouw en ik mijn lieve dochter verloren,” — hoorde hij steeds weer Gretsjkins stem. Om deze te ontvluchten, liep Alexej het struikgewas in, rende zonder iets te zien. De takken der struiken bleven aan zijn armen en schouders haken.

— Ik geloof het niet, ik geloof het niet! — riep Kofsjof uit, en het woud kaatste zijn roep met vele stemmen terug.

Hij zag de levende, alleen de levende Zina! Zijn geheugen sloeg als het ware de bladzijden van het verleden om. Losse episodes, ontmoetingen. . . . Onsamenvangende woorden, uitroepen, lachen. Hij hunkerde naar de herinnering aan het belangrijkste, het dierbaarste, maar alles, groot en klein, vloeide samen in één geheel, en dit geheel heette geluk.

. . . .Eén enkele avond hadden zij buiten de stad doorgebracht. De aarde en de bomen begonnen juist te groenen. Zina en Alexej slenterden doelloos rond, tot zij aan een grote, verwaarloosde vijver kwamen. Tot de avondschemering zaten zij in het gras. In het donker geworden water trilden sterren. Ergens zongen meisjes — een heerlijk gehoor.

— Waaraan denk je op het ogenblik, Aljosja? Ben je treurig?

Zij keek hem met een lange blik aan. Zina's gezicht was even mooi en droevig als het lied van de meisjes in de verte. Alexej boog zich over haar heen en kustte haar.

— Niet spreken, — zei zij, toen hij haar iets wilde zeggen. — Laten wij zwijgen, Aljosja, en dit ogenblik nooit vergeten.

— Het is niet waar, dat wij elkaar pas een paar dagen kennen! — verbrak Zina tenslotte het minutenlange zwijgen. — Ik ken jou, zolang ik leef, zolang ik leef! Van kindsbeen af was ik gewend aan jou te denken, en ik ben onder jouw onmerkbare invloed opgegroeid. En ik voelde altijd — altijd, hoor je? — dat wij samen, beslist samen zullen zijn.

Alexej pakte haar handen en begon haar koude vingers behoedzaam in zijn warme handen te warmen.

— Jij had er geen idee van, maar in mijn hart was ik steeds bij je. Jij zwaaide af van de academie en ging naar het bouwobject — voor lang! De mensen zeiden van je: „Hij is jong,

onervaren, hij zal het niet gemakkelijk hebben." Ik wilde, dat je het minder moeilijk had, en dacht voortdurend aan je. Ik geloofde en geloof ook nu nog, dat het iemand helpt, wanneer een ander, die van hem houdt, aan hem denkt. Ben jij niet verbaasd, Aljosja, dat ik je plotseling onomwonden als eerste mijn liefde bekend heb?

Hij wilde tegenspreken, maar Zina was hem voor:

— Toch hebben wij elkaar op ietwat ongewone wijze gevonden. Ik heb je toch eigenlijk nauwelijks gekend. Aljosja Kofsjoef werd door mijn fantasie zo gevormd als ik hem graag wilde zien. . . . Soms dacht ik met schrik: stel je voor, dat hij plotseling volkomen anders is en mijn liefde uitdooft!

Zina zweeg een ogenblik, om haar opwinding te onderdrukken, en ging nog hartstochtelijker verder:

— Ik had veel kennissen. Velen hadden belangstelling voor mij, maar mij interesseerde niemand van hen. Slechts in zeldzame, boze ogenblikken lachte ik mijzelf uit: op wie wacht jij? Kan men dan de komst verwachten, zal men dan de komst beleven van iemand, die jou niet kent, aan jou niet denkt, zich tot jou niet aangetrokken voelt? Misschien bestaat hij niet eens, de man, op wie jij wacht!

Zina's opwinding was zo hevig, dat zij haar niet meer kon onderdrukken. Zij stond snel op en trok hem aan zijn hand omhoog.

— De minuten van twijfel gingen snel voorbij, en weer leefde er slechts één gevoel in mij: dat gelukkige, enigszins weemoedige gevoel van afwachten. Eindelijk kwamen wij elkaar ginds, op de trap tegen. Ik kon niet voorbij lopen, daar ik begreep, dat wij nu tezamen moesten zijn. Wat is het heerlijk, dat jij beter bent dan die Aljosja, die ik in mijn gedachten en dromen geschapen had! Reëler, rijker, gecompliceerder! — Impulsief breidde zij haar armen uit en riep triomfantelijk: — Ik zou de hele wereld willen omhelzen, omdat ik zo grenzenloos beminnen kan!

„Onze Zina is gesneuveld. Wat moeten wij nu beginnen, Aljosja? Wat moeten wij beginnen?”

Zij is werkelijk niet meer in leven, zij is gesneuveld, begrijp je dat dan niet? Hij liep langzaam verder, terwijl hij trachtte, zich haar in de strijd, bij de uitvoering van een militaire opdracht voor te stellen.

En plotseling herinnerde hij zich een uitlating van haar, een eenvoudige en alledaagse uitlating, die echter een diepe indruk op hem gemaakt had, omdat deze haar kracht tot zelfopoffering en haar echte, grote liefde bewezen had.

. . . . Kort na hun bruiloft, ongeveer drie dagen vóór het

uitbreken van de oorlog, keek Zina's moeder hen onderzoekend aan en vroeg gekscherend:

— Hoe stellen jullie je het verdere leven voor, jonge echtelieden? Wat hebben jullie voor plannen?

Alexej antwoordde eveneens schertsend. Toen zaten zij met hun tweeën en Zina vertelde van de uitvinding van een kameraad, die samen met haar de hogeschool bezocht had.

— Hoe zullen wij in de toekomst leven? — herhaalde hij lachend de vraag. — Wat voor plannen hebben wij?

— Wij zullen goed leven, — zei zij zonder aarzelen. — Ons hoofdplan is, nooit uit elkaar te gaan, steeds samen te blijven! Goed?

— Natuurlijk, — bevestigde hij, en dacht na. — Jij hebt nog een half jaar te studeren. En dan — de aspirantencursus?

— Ja, de aspirantencursus. Dat is al in kannen en kruiken. Ik ben feitelijk al met mijn tweede wetenschappelijke werk bezig.

Zina begon hierover uit te weiden en merkte niet dadelijk op, dat Alexej opstond en met een somber gezicht door de kamer ijsbeerde.

— Ik weet, dat ik werk in Moskou kan vinden, wanneer ik daar mijn best voor doe, op een of ander projectiebureau, — zei hij verdrotten. — Maar ik huiver alleen al bij de gedachte hieraan. Jij bent nog nooit op een bouwobject geweest en kunt je niet voorstellen, wat dat betekent. Ik heb er echter altijd van gedroomd, ergens in de wildernis te bouwen. Na mijn constructiewerk in het Zuiden kan ik niet meer aan een kantoor in Moskou wennen. Op het Centraal Bureau heeft men besloten, dat ik nu óf naar het Verre Oosten óf naar het Hoge Noorden, naar de streek van de Petsjora, zal vertrekken. . . .

Alexej bleef aan het venster staan. Hij herinnerde zich een episode uit het leven op bouwbedrijven. Was het de strijd om het behoud van een brug tijdens een overstroming? Of de proefrit op een pas aangelegde spoorweg?

— Wij mogen en zullen niet uiteen gaan. Ik ga met je mee, — hoorde hij haar stem, rustig en zacht. — Onverschillig, of ze je naar het Verre Oosten of naar de Petsjora sturen. Ik ga overal heen, waar jij heengaat. De aspirantencursus in Moskou laat ik varen. Het is wel jammer, maar het geeft niet. Men moet de macht der gewoonte overwinnen. Met wetenschappelijk werk kan ik mij ook op het bouwbedrijf bezig houden. Jij zult mij daarbij toch helpen, lieverd? . . .

Haar woorden roerden hem diep. „Zo is zij in alles”, dacht hij. — Voor de man, die zij liefheeft, is zij bereid haar leven op te offeren.” Hij had geloofd, dat hij niet in staat was tot sentimentele opwellingen en alle mogelijke schone gebaren, doch nu trad

hij op haar toe, knielde instinctief voor haar neer en kuste teder haar handen. . . .

„Zij heeft de militaire opdracht vervuld, maar is gevallen!” — hoorde hij in zijn geest Gretsjkins doffe stem. En plotseling zag Alexej duidelijk, hoe Zina voor de commandant stond.

„Het is een zeer gevaarlijke opdracht. U riskeert uw leven. Indien u in uzelf niet voldoende vastberadenheid en kracht voelt, neemt deze taak dan liever niet op u.” — „Ik ben vastbesloten. U kunt er zeker van zijn, dat ik voldoende kracht bezit,” — antwoordde zij rustig en vast.

— Pas op, jongeman! — klonk een schallende uitroep. Op hetzelfde ogenblik dreunde er een oorverdovend schot. Vlak bij plofte er iets zwaars naar beneden.

Alexej klemde zich met beide armen aan een boomstam vast en stond onbeweeglijk. Karpof kwam naderbij en raakte hem aan zijn schouder. De ingenieur wendde hem niet dadelijk zijn betraande gezicht toe.

— Het scheelde een haar, of dat gemene beest was op je toegesprongen! — zei Iwan Loekitsj en hij schopte tegen een reusachtige wilde kat, die in het gras lag uitgestrekt. Haar verglaasde ogen hadden hun boosaardige uitdrukking nog niet verloren.

Karpof werd verontrust door de onverschilligheid, waarmee Alexej naar het roofdier keek.

— Kom tot jezelf! — zei Iwan Loekitsj. — Jij bent als dood op het ogenblik. Kijk, alles leeft.

Rondom bruiste het door de eeuwen nooit verzwakkende leven. Murmelend en klaterend stroomde het heldere water van de Oktanka. Twee muskusdieren kwamen naar de drinkplaats, maar verdwenen met één sprong in het struikgewas, zodra zij de mensen zagen. Ergens boven in een boom klopte onvermoeibaar een specht.

Karpof spitste de oren en legde zijn geweer aan: er liep iemand langs de oever. Zijn fijne jagersoor onderscheidde het stotende ademen van een mens, die blijkbaar grote haast had. Nu kwam hij van achter een bocht te voorschijn: Kondrin! Iwan Loekitsj maakte Alexej op hem attent. Kondrin merkte hen niet op. Hij bleef in hun nabijheid staan om uit het riviertje zijn dorst te lessen, en verdween spoedig daarop tussen de bomen.

— Wat zoekt hij in de tajga, jongeman? — vroeg Karpof verwonderd.

— Ga jij maar, Iwan Loekitsj, — zei Alexej vermoeid. — Ik kom wel alleen terug. Jij hoeft over mij niet te vaderen, dat is niet nodig. Als je kunt, laat mij dan je geweer.

— Geen sprake van, — antwoordde Karpof. — Doe wat je wilt, maar ik verlaat je niet. Heb je geen zin om naar huis te gaan, dan zullen wij samen door de tajga dolen. Als je er belangstelling voor hebt, kunnen wij een bezoek brengen aan de geologen. Dat zal je een beetje afleiden. Hij is hier dichtbij. Ik heb die kennis van jou tweemaal ontmoet, hij nodigt je voortdurend uit.

Alexej volgde Karpof mechanisch.

Een half uur later bereikten zij het kamp van Chmara's expeditie. Een paar grote tenten met houten wanden en daken van presenning stonden op een open plek aan de rivier. Bij een koppelplaats aten twee rijpaarden met schommelende hoofden haver uit voederzakken. Aan de oever waren boortorens te zien. Van mensen was nergens een spoor te bekennen.

— Waar zitten ze allemaal? — verbaasde Karpof zich. — Drie dagen geleden was het hier nog een drukte van belang.

Zij liepen naar de tenten. Een grenssoldaat, die zij tussen de struiken niet hadden opgemerkt, hield hen staande. Wantrouwend vroeg hij, wat zij wilden, maar toen hij Kofsjoef herkende, was hij gerustgesteld.

— Luitenant Batoerin is hier, kameraad ingenieur; — zei hij vriendelijk. — Wanneer u hem wilt spreken, hij is in die tent daar.

De luitenant, die de stemmen gehoord had, kwam hun reeds tegemoet. Hij vertelde, dat de geoloog Chmara en twee andere leden der expeditie gearresteerd en per vliegtuig naar Kontsjelan gebracht waren. De overigen hadden de onderneming geliquideerd en zich naar Tsjongr begeven.

— Het is hier tot een kleine vechtpartij gekomen. Die kennis van jullie heeft zich niet erg vriendelijk gedragen, en wij hebben hem een toontje lager laten zingen, ook al ging dat vrij hardhandig, — lachte Batoerin, terwijl hij Karpof een knipoogje gaf.

Alexej was door het bericht niet verwonderd.

— Jammer, dat wij te laat gekomen zijn. Ik had die schurk er graag nog een pak ransel van mij bijgegeven, — zei hij ernstig, terwijl hij zijn vuisten bekeek.

NEGENDE HOOFDSTUK

Tussen eiland en continent

Er kwamen steeds nieuwe ijsschollen aanzwemmen, alsof zij van de gehele zee in deze smalle zeestraat gedreven werden. Soms was het water reeds geheel open, dan doken zij echter weer op en stroomden naar de oceaan, zoals eindeloze kudden schapen naar de voorjaarsweiden trekken.

Polisjtsjoeks kleine vloot van acht motorkotters en een dozijn vrachtaken kon elk ogenblik van wal steken, maar het was nog te vroeg om de navigatie te openen. Dit maakte Beridze nerveus, die zo snel mogelijk naar het vasteland wilde gaan. Nadat de hoofdingenieur heel Tajsin van Kontsjelan tot de zeeëngte over de gereed gekomen zomerweg doorkruist had, was hij er van overtuigd, dat men deze sector met een gerust hart aan Rogofs hoede kon toevertrouwen. Nu baarde de bouw van het hoofdpompstation aan de andere kant van de Straat van Dzjagdin meer zorgen. Buiten de beide sectoren aan de zeeëngte waren er nog tien, overal op het traject begonnen de laswerkzaamheden, waarop hij toezicht moest uitoefenen. De grond werd Beridze heet onder de voeten.

Hij besprak telefonisch met Batmanof zijn verdere plannen: hij en Kofsjof zouden een week op Tsjongr doorbrengen, Filimonof helpen, zich van de montage der pompen en dieselmotoren op de hoogte stellen, de laswerkzaamheden in de kustsector op het vasteland van de zeestraat tot de Adoen organiseren en dan langs het traject naar Nowinsk gaan. Topolef en Tanja wilde de hoofdingenieur ook meenemen: Koezma Koezmitsj zou op Tsjongr blijven om de bouw van het hoofdpompstation te leiden, terwijl Tanja zich naar Nowinsk zou begeven om van daar uit met de aanleg van een blijvende telefoonverbinding aan palen te beginnen; Tsjernof en zijn groep bleef met eenzelfde opdracht op het eiland achter.

Filimonof vroeg door de telefoon, of hij met de montage der dieselmotoren en pompen kon beginnen of de komst van de hoofdingenieur moest afwachten. Beridze wilde bij de aanvang der montagewerkzaamheden aanwezig zijn, maar ze aan de andere kant geen vertraging berokkenen. Daarom besloot hij onverwijld naar het vasteland te vertrekken. Polisjtsjoek bleef bezwaar maken: men moest nog twee of drie dagen wachten. Zichzelf getrouw, goot Rogof olie in het vuur:

— Vertrekken jullie alsjeblieft zo gauw mogelijk, ik ben jullie allang beu! Wat moeten hier zoveel chefs bij elkaar doen? Het is voor mij alleen al te klein. Jaag de mensen geen schrik op het lijf, Polisjtsjoek, ga liever zelf aan het stuurrad staan en breng het schip naar de overkant.

— Een motorkotter klaar maken voor vertrek! — beval Beridze.

In zijn hart tevreden, daar hij de hele tijd naar het water gehunkerd had, snelde Polisjtsjoek zonder verdere protesten heen om het bevel uit te voeren.

Dadelijk na Beridze en zijn metgezellen stapte Kondrin onder bewaking van een sergeant aan boord. Terwijl Beridze iets met Polisjtsjoek aan het bespreken was, vertelde Kofsjoef aan Tanja en Topolef waarom Kondrin gevangen genomen was. Dit individu had zijn ware naam en daarmee ook zijn oude zonden begraven en zich met behulp van valse papieren werk verschaft. Toen mecanicien Serjogin weer tot bewustzijn kwam, had hij Filimonof alles verteld. Hij had Kondrin beschuldigd van de aanslag op zijn leven en medeplichtigheid aan de gebeurtenissen, die verband hielden met de diefstal der constructietekeningen en de in de pijpleiding aangetroffen proppen. Tegelijkertijd hadden de organen van de Staatsveiligheidsdienst in Filimonofs sector een verdacht persoon aangehouden, die bij het verhoor verklaarde, dat hij in opdracht van Kondrin het ongeval met de mecanicien gearrangeerd had.

— Heeft Kondrin zijn misdaden bekend? — vroeg Tanja, terwijl zij de hoofdboekhouder vol haat aankeek.

— Nee. Naar men zegt, is het een beroepsmisdadiger, die heel wat op zijn kerfstok heeft.

Toen de motorkotter van het eiland wegvoer, klaarde het sombere gezicht van Georgi Dawydowitsj dadelijk op. Hij had de grootste hekel aan vertraging of uitstel van een beklonken zaak; was zij eenmaal begonnen, dan voelde Beridze zich dadelijk overtuigd van het succesrijke einde. Ook zijn metgezellen verheugden zich over de verandering van de toestand. Zelfs Alexej leefde op, toen hij voet aan boord van de kotter zette.

Georgi Dawydowitsj had Alexej al deze dagen met

ongerustheid gadeslagen. Toen Kofsjof na een rondzwerving van twee dagen door de wildernis met Iwan Loekitsj uit de tajga was teruggekeerd, had hij een grijze streep in het haar en was als het ware in een onverstoorbare kalmte versteend. Beridze hoorde geen enkele klacht van hem, als had hem in het geheel geen zware slag getroffen.

De zee was woelig. De kotter en de schaarse ijsschollen er om heen schommelden op de onder de betrokken hemel donkere golven. Van alle kanten spatte het koude water op het dek. De kust van het eiland verdween zienderogen, de verre oever van het vasteland ging schuil achter een melkachtige nevel.

De passagiers hadden het koud; de vochtige, koude zeewind, waartegen regenjassen noch kleren bescherming boden, ging door merg en been. Tanja ging als eerste naar beneden. Beridze, Alexej en Topolef volgden haar voorbeeld. In de kajuit, waarvan de wanden, de zoldering en de banken glansden van blauwe olieverf, was het warm. Alexej ging naast Tanja zitten, tegenover hen namen Beridze en Topolef plaats.

— Wat zou ieder van ons het eerst doen, wanneer wij ons in een geciviliseerde stad bevonden? — vroeg Beridze.

— Mij laten manicuren! — antwoordde Tanja, terwijl zij triest haar handen bekeek. — Ach, wat zou het arme mens zich ergeren: zoveel werk met die poten van mij! Dan zou ik op bezoek gaan bij mensen, waar men uitstekend kan koken, en mij naar hartelust tegoed doen, zonder mij iets aan te trekken van de ontstelde gastheer. Tenslotte zou ik alle bioscopen aflopen en geen voorstelling overslaan.

— Ik zou door parken en over boulevards gaan slenteren en eenvoudig de voorbijgangers in mij opnemen, — zei Koezma Koezmitsj. — Ik zou er van genieten, moeders met kinderen gade te slaan. Hoelang heb ik hen niet gezien! Op het hele eiland was er maar één vrouw bij ons — Tanja, maar zij telt niet mee: zij is noch moeder noch kind.

Beridze herinnerde zich:

— Oemara heeft mij gezegd: „Wanneer ik zal hele olieleiding gelast hebben, geef mij verlof. Dan ga ik naar Kazanj en ga op dezelfde dag trouwen; leven alleen is niet goed, men heeft een gezin nodig, kinderen, een behagelijke, warme leven.”

Tanja wachtte op wat hij verder zou zeggen. Haar blik maakte hem verlegen, en hij wendde zich tot de hardnekkig zwijgende Alexej:

— En jij? Waarop zou jij je na je terugkeer uit de tajga werpen?

— Ik zou bij Zalkind aankloppen, een hoek met een zachte divan in zijn gezellige huis pachten en liggend de ene dikke

avonturenroman na de andere in de geest van „De Drie Musketers” verslinden, — uitte Alexej zwaarmoedig zijn wens.

Er ging een schok door Beridze: „Arme kerel, jij moest nu tenminste voor een week in een goede familie komen, onder de hoede van verstandige, hartelijke mensen.” Hardop zei hij:

— Wanneer iemand in normale culturele condities leeft, is hij ontevreden, moppert en knort, dat dit hem niet aanstaat en dat hem niet bevalt. Maar wanneer hij een jaartje in de tajga of aan de Noordpool vertoefd heeft, begint hij elke kleinigheid in zijn achtergelaten woning te begrijpen en te waarderen.

— Zo gauw u in een stad komt, krijgt u een uitnodiging om naar de kapper te gaan, — plaagde Tanja hem met een blik op zijn baard. — Ze zullen vragen, of u er nog niet moe van bent aldoor zo'n last mee te dragen!

— Ik ga niet naar de kapper. Volgens de statistiek bezitten maar drie mensen in het Verre Oosten zulke baarden: een oude partisaan, een zeventigjarige portier van een hotel in Roebe-zjansk en ik. Na de dood van deze grijsaards zal ik als enige bezitter van dit mannelijk schoon overblijven.

Het gesprek kwam op gebeurtenissen, die de mensen vroeg oud maken.

— Elke maand van de oorlog staat gelijk aan jaren, — merkte Topolef op. — Een jongeman, die nu twintig is, zal over een jaar de leeftijdgenoot van een dertigjarige zijn. Ik bedoel natuurlijk niet wat uiterlijk betreft.

Alexej voelde Tanja's vorsende blik op zich rusten en vroeg haar:

— Ik ben ouder geworden, nietwaar? Ik heb plotseling grijze haren gekregen. — Hij pakte de grijze lok, die zich zelfs van zijn lichtblonde haar duidelijk onderscheidde.

Tanja zei onomwonden, wat zij over hem dacht:

— Jij bent veranderd, Aljosja. Dat grijze haar heeft niets te betekenen. Vroeger was je om zo te zeggen als een huis, waarvan de deuren en ramen wagenwijd openstaan. Maar nu is dat huis potdicht gegrendeld.

Georgi Dawydowitsj wilde er aan toevoegen: „Je moet je niet in jezelf opsluiten, in je eentje kun je je verdriet moeilijker verwerken,” — maar zweeg, daar hij zijn mond niet wilde openen.

Het verwonderde hen, dat hun zeereis zo spoedig afgelopen was: de kotter stootte met de zijwanden een paar maal tegen iets aan, vermoedelijk de pier, en kwam stil te liggen. Op de kajuittrap kwamen zij Polisjtsjoek tegen.

— Wij zitten in de klem, kameraad hoofdingenieur, — zei hij schuldbewust.

Beridze beval Tanja en Topolef in de kajuit te blijven, zelf ging hij met Alexej naar het dek. De wind was toegenomen. De kotter was door grote ijsschollen ingesloten, die de waterspiegel rondom bedekten.

— Ik heb getracht er om heen te varen, maar het ging niet. Het ijs kwam in dichte massa's. Ik dacht er tussendoor te komen, ik laveerde, zo goed als ik kon. En dan te bedenken, dat wij nog maar vier kilometer van de kust af zijn, een kleinigheid, — berichtte Polijtsjoek ontmoedigd.

— Ja, een kleinigheid, — siste Beridze tussen zijn tanden, terwijl hij zijn blik in de voorbijrijvende, verre en vage contouren van de kust boorde.

— Tracht u deze opeenhoping van ijsschotsen hier uiteen te stoten, — stelde hij Polijtsjoek voor.

— Dat heb ik al geprobeerd.

— Dan moet u het nog eens doen, — zei Alexej en voegde zich bij de matrozen. Zij poogden de ijsschollen met bootshaken van de zijwanden weg te stoten.

Polijtsjoek liep naar de motorist. Hopeloos monotoon klonk de alarmsirene over de zeeëngte. De kotter trilde, hij trachtte twee grote ijsblokken, die zich voor zijn boeg opstapelden, opzij te drukken.

— Verspil je krachten niet vergeefs, man, laat hem rustig zinken, — wilde Kondrin grappig zijn, die met de sergeant vlak bij Beridze stond. Daar hij beheerste mensen om zich heen zag, drong de ernst van de situatie niet tot hem door. — Kameraad hoofdingenieur, u moet bevel geven de lijkmis te zingen!

— Houd uw misselijke opmerkingen voor u, houd helemaal uw mond! — zette Beridze hem op zijn nummer.

Hij pakte de bootshaak, waarmee Alexej tegen een ijsschots duwde, die de kotter bedreigde, stevig vast.

— Ik kan dit mijzelf niet vergeven, Aljosja! Ik heb met deze reis teveel haast gemaakt en jullie allemaal in het ongeluk gestort.

— Sla je met de vuist op de borst, dan wordt het makkelijker, — antwoordde Alexej, rood van inspanning en buiten adem.

— Voorzichtig! — riep Polijtsjoek tegen een matroos, die bijna over boord viel. Hij nam de ingenieurs op als om hun krachten te meten, en zei op bevelende toon: — Ik zal ploegen instellen, anders snakken wij dadelijk allemaal naar adem. Gaat u voorlopig in de kajuit. Ik zal u roepen, als de nood aan de man komt. Helpt u ons, kameraad sergeant.

— Tot uw orders! — antwoordde deze en beval Kondrin: „Neem deze bootshaak...”

Thans was ook in de kajuit te horen, hoe de wind gierde en

het ijs kraakte. Stotend loeide de sirene. De motor verstomde, begon dan opnieuw te knetteren, en de hele kotter trilde.

— Waarom zo somber? Het is niet zo erg. Wij drijven een beetje af, dat is geen ramp! — zei Beridze en lachte met blinkende tanden.

Georgi Dawydowitsj zat tegenover Tanja. Het meisje keek hem nu onbeschroomd in zijn gezicht.

— Wat hebt u een ogen! — kon Beridze zijn verbazing niet verbergen. Haar blik monterde hem op.

— Wat voor?

— Sprekende. . . . Het is moeilijk onder woorden te brengen. Uw gedachten staan er in te lezen.

— Het is goed, dat u dit in plaats van mij gezegd hebt.

— Over jouw ogen, Tatjana, heeft Heine het volgende gezegd, — mengde Topolef zich in het gesprek: — „Heeft zij grote ogen? Hoe kan ik dat weten? Men kan immers niet het kaliber van een kanon bepalen, wanneer het op je gericht is om je met zijn projectiel te treffen.”

Tanja en Beridze schoten in een lach. Alexej keek met sympathie en weemoed naar hen en luisterde naar hetgeen er aan dek gebeurde.

— Laten wij elkander als tijdverdrijf geschiedenissen vertellen, — stelde Beridze voor. — Of wereldschokkende problemen oplossen. Vóór wij aanspoelen, kunnen wij alle problemen oplossen.

— Welke bijvoorbeeld? — vroeg Tanja met belangstelling.

— Dat doet er niet toe! Problemen van de liefde, het leven, de dood. Wat is volgens u het sterkste gevoel in de mens?

— Stellig de liefde.

— Als u wilt, bewijs ik u, dat het beslissende gevoel, waaraan alle andere ondergeschikt zijn, van de maag uitgaat! Ik kan u een overtuigende geschiedenis vertellen.

Beridze zei dit met een ernstig gezicht, maar Tanja schudde twijfelend het hoofd, daar zij een grap vermoedde. Topolef schoot plotseling zacht in een hartelijke lach.

— Waar lacht u om, Koezma Koezmitsj? — vroeg Tanja. — Kent u die geschiedenis van de maag?

— Nee, die ken ik niet. Ik sloot alleen mijn ogen, en toen kwam het mij ineens voor, of wij met ons allen 's avonds in een gezellige kamer thee zitten te drinken.

— Daar heeft het veel van weg, — bevestigde Tanja spottend. — Bij de thee 's avonds vertellen de ouderen aan de jongeren geschiedenissen uit hun duistere verleden. Georgi Dawydowitsj zal eerst van de overwinning van de maag op het hart vertellen, en dan komt u aan de beurt.

Beridze kreeg geen kans, zijn verhaal te vertellen. Door het plotseling geopende luik spatte het water naar binnen, en Polisjtsjoek keek van boven af in de kajuit.

— Wilt u ons komen aflossen? Kameraad Topolef en Tatjana Petrowna kunnen het beste rustig hier blijven.

Met Tanja alleen gebleven, trok Koezma Koezmitsj het meisje vaderlijk naar zich toe.

— Ben je bang, liefje?

— Nee, Koezma Koezmitsj. In de tajga ben ik aan veel dingen gewend geraakt. Wanneer het mij bijzonder moeilijk viel, dacht ik: in de oorlog loert de dood voortdurend op je. Op het ogenblik bespeur ik geen reëel gevaar, omdat u, Georgi Dawydowitsj en Alexej bij mij zijn. In zo'n gezelschap kan men het hoofd niet laten hangen. In tegendeel, ik zou de mensen willen helpen de tanden op elkaar te klemmen.

— Alleen het gevoel van je eigen machteloosheid is onaangenaam, — zuchtte de grijsaard. — Men zit maar af te wachten, of Vrouwe Fortuna ons weer gunstig gezind wordt.

— Wees maar niet bezorgd, Koezma Koezmitsj, dat zal zij zeker, — stelde Tanja nu Topolef gerust, ofschoon deze geenszins om zichzelf bezorgd was.

Langs de hemel joegen donkere wolken. De zeeëngte kookte met wit schuim, waarin de ijsschotsen, die de kotter ingesloten hielden, nauwelijks te zien waren. Polisjtsjoeks matrozen, rustten uit en warmden zich in de machinekamer. Hij bleef zelf zonder onderbreking op wacht staan. Onder zijn leiding trachtten de ingenieurs en Kondrin nu hier, dan daar met lange stangen de ijsschotsen, die de kotter bedreigden, weg te duwen. Aan dek kon men zich nauwelijks staande houden. De wind rukte de mensen de lange, zware stangen uit de handen en dreigde iedereen, die zich iets voorover boog, in de diepte te slingeren. Als een notedop werd het schip nu op de kam van een uit het niets opduikende waterberg opgetild, om dadelijk daarop in de kolkende afgrond te suizen.

— Pas op! — waarschuwde Polisjtsjoek, terwijl hij zich bukte en zich aan de railing vasthield.

Een stroom water stortte zich over het dek. Polisjtsjoek ging rechtop staan en richtte zijn stang. De ingenieurs en de sergeant werkten ook onvermoeibaar met de stangen. Polisjtsjoeks blik viel weer op Kondrin: de boekhouder had zijn bootshaak laten vallen en klampte zich aan de railing vast.

— Scheer je weg van hier! Loop naar de hel! — schreeuwde Polisjtsjoek nijdig.

— Kameraad Beridze, vindt u het goed, dat hij naar de

kajuit gaat? — vroeg de sergeant, op Kondrin wijzend. — Hij loopt ons alleen maar in de weg, het is misselijk om naar hem te kijken.

— Goed, — stemde Beridze toe.

— Ga naar beneden, in de kajuit! — beval de sergeant de boekhouder.

Deze gehoorzaamde maar al te graag; voorzichtig tastte hij naar het luik.

— Wat doet u met hem, wanneer wij de kotter moeten verlaten? — vroeg Kofsjof.

— Dan zal ik hem zwemmend aan wal brengen, als het gaat. Kameraad Polisjtsjoek zal mij wel een matroos meegeven om een handje te helpen.

— De wind kan ons van het ijs redden! — zei Polisjtsjoek met nieuw vertrouwen. — Als er maar geen storm opsteekt!

Buiten adem, opgewonden en doorweekt, keerden Alexej en Beridze korte tijd later in de kajuit terug. Het water stroomde in beken van hun gummi-jassen.

— Aan één kant zijn jullie zo verschillend, en aan de andere kant lijken jullie toch ook weer op elkaar, — zei Tanja, die er openlijk voor uitkwam, dat zij trots op hen beiden was. Zij had aandrang, iets hartelijks tegen hen te zeggen.

De ingenieurs, die naast elkaar gingen zitten, keken elkaar een ogenblik onderzoekend aan. Kondrin zat op de kajuitstrap, zo dicht mogelijk bij de uitgang. Hij stak zijn angst en neerslachtigheid niet onder stoelen of banken.

— Waarin lijken wij dan op elkaar? — vroeg Beridze, die geen oog van het meisje afwendde, op zachte toon. Zij had een doek om haar hoofd gebonden, die haar een bijzondere bekoring verleende.

— Een van mijn kennissen, een matroos, heeft mij in Roebejansk van een echte schipbreuk verteld. — Tanja betoonde het woord „echte”. — In de Zee van Ochotsk werd een van onze kustvaartuigen door de storm overrompeld. Van de hele bemanning wisten er zich maar drie te redden. . . .

Tanja sloeg haar reisgenoten aandachtig gade. Alexej was volkomen kalm, hij stond zelfs onverschillig tegenover hetgeen er gaande was. Het scheen zelfs, of hij er niet bij betrokken was.

Topolef streek, in gedachten verzonken, glimlachend zijn snor recht. Kondrin keek angstig om zich heen, alsof hij verwachtte, dat de kajuit elk ogenblik door een stortvloed ingedrukt zou worden. En Beridze las met guitige ogen het bord „Verboden te roken”, haalde zijn sigarettenkoker te voorschijn en bood ook Tanja een sigaret aan. Tanja stak haar onhandig aan de zijne aan; daarbij raakte zij met haar wang bijna zijn gezicht aan. Op